

Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Πάτρας
Π.Μ.Σ «Διοίκηση Εκπαίδευσης»

Διπλωματική Εργασία

«Συγκριτική Θεώρηση της Νομοθεσίας των Πειραματικών
Σχολείων στην Ελλάδα»

Αναστάσιος Δρογγίτης

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

<p>Επιβλέπων Καθηγητής:</p> <p>Δρ. Ιωάννης Κουμέντος, Διδάσκων</p> <p>ΠΜΣ, «Διοίκησης Εκπαίδευσης», ΤΕΙ Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ</p>	
<p>Α' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής</p> <p>Δρ. Ιωάννης Μητρόπουλος, Διδάσκων</p> <p>ΠΜΣ, «Διοίκησης Εκπαίδευσης»,</p> <p>ΤΕΙ Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ</p>	<p>Β' Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:</p> <p>Δρ. Απόστολος Ραφαηλίδης, Διδάσκων</p> <p>ΠΜΣ, «Διοίκησης Εκπαίδευσης»,</p> <p>ΤΕΙ Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ</p>

Πάτρα, Σεπτέμβριος 2018

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας, 2018

Η παρούσα Εργασία καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, αποτελούν συνιδιοκτησία του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα της Εργασίας καθώς και το όνομα του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας όπου εκπονήθηκε.

«Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους Δασκάλους που με δίδαξαν στο Π.Μ.Σ. «Διοίκηση της Εκπαίδευσης», τους συμφοιτητές που συνεργαστήκαμε και την οικογένειά μου που με άντεξε».

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται συζήτηση σχετικά με το ρόλο των Πειραματικών Σχολείων. Λέγεται ότι τα Πειραματικά Σχολεία, δεν εκπληρώνουν τους στόχους για τους οποίους δημιουργήθηκαν και απευθύνονται σε συγκεκριμένα κοινωνικά στρώματα.

Σκοπός της εργασίας είναι η περιγραφή και συγκριτική θεώρηση των σκοπών, των γενικών στόχων και των επιμέρους διατάξεων των νομοθετημάτων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία στην Ελλάδα από την ίδρυσή τους το 1929 έως σήμερα, με έμφαση στις δυο κύριες μεταρρυθμίσεις του 1929 (Κυβέρνηση Βενιζέλου) και του 2011 (Κυβέρνηση Παπανδρέου).

Αξίωμα και «μοντέλο ανάλυσης» αποτελεί η επιστημονική θέση ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι ανεξάρτητες από τους κοινωνικοοικονομικούς, πολιτισμικούς και πολιτικούς παράγοντες της ιστορικής στιγμής που συμβαίνουν.

Πρόκειται για μια συγκριτική εργασία που επιχειρεί ιστορική συγκριτική ανάλυση, με αφετηρία τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν στα Πειραματικά Σχολεία και τη συσχέτισή τους με το κοινωνικό οικονομικό και το γενικότερο εκπαιδευτικό τοπίο, να διερευνήσει τους στόχους που τίθενται κάθε φορά για το ρόλο των Πειραματικών Σχολείων, τη διοίκηση, τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τη σχολική γνώση σε αυτά.

Η συγκριτική θεώρηση της νομοθεσίας των Πειραματικών Σχολείων οδηγεί στην βαθύτερη κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των Πειραματικών Σχολείων και αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων.

Λέξεις – Κλειδιά

Πειραματικά Σχολεία, Εκπαιδευτική Νομοθεσία, Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, Αριστεία, Καινοτομία

Abstract

A debate has been going on in recent years about the role of Experimental Schools. It is said that Experimental Schools do not fulfill the goals for which they were created and are elitist schools that are targeted at particular social strata.

The aim of the thesis is to describe and compare the goals, general objectives and specific provisions of the texts concerning the Experimental Schools in Greece since their establishment in 1929 until today, with emphasis on the two main reforms of 1929 (Venizelos Government) and of 2011 (Papandreou Government).

Principle and "model of analysis" is the scientific position that educational reforms are not independent of the socio-economic, cultural and political factors of the historical moment that are happening.

This is a comparative work that attempts historical comparative analysis, starting from the educational reforms implemented in the Experimental Schools and their correlation with the social economic and the general educational landscape, to explore the objectives set for the role of the Experimental Schools, the administration, teachers, pupils, schooling in them.

The comparative view of the legislation of the Experimental Schools leads to a deeper understanding of how the Experimental Schools operate and is a useful tool for the formulation of alternative proposals.

Keywords: Experimental Schools, Educational Legislation, Educational Reform, Excellence, Innovation

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
Λέξεις – Κλειδιά	4
Abstract.....	5
Keywords:	5
Περιεχόμενα.....	6
Κατάλογος Πινάκων	9
Συνομογραφίες & Ακρωνύμια	10
Εισαγωγή	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	13
1.1 Επισκόπηση βιβλιογραφίας	13
1.2 Μέθοδος.....	15
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	18
Η προϊστορία των Πειραματικών Σχολείων	18
2.1 Η γέννηση του θεσμού των Πειραματικών Σχολείων	18
2.2 Οι πρώτες προσπάθειες στην Ελλάδα.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	23
Η μεταρρύθμιση του '29.....	23
3.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.....	23
3.2 Η εκπαιδευτική πολιτική.....	23
3.2.1Ο νόμος 4376/1929 (ΦΕΚ, σ. Α' 300/1929) «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης».....	25
3.2.2 Ο ν.4600/1930 (ΦΕΚ149/9-5-1930 τ.α') <i>Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 4376/1929 «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»</i>	26
3.3 Βασικές ρυθμίσεις των ν.4376/1929 και 4600/1930	26
3.3.1 Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	27
3.3.2 Εποπτεία –Διεύθυνση- Θεσμοί Διοίκησης	28
3.3.3 Διδακτικό Προσωπικό	29
3.3.4 Μαθητές των Πειραματικών Σχολείων.....	30
3.4 Απόψεις και αντιδράσεις.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	34

Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929.....	34
4.1 Η περίοδος 1932-1935	34
4.1.1. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.....	34
4.1.2. Η εκπαιδευτική πολιτική.....	35
4.1.3 Το Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ 550/14-11-1935) «Περί εκτελέσεως των νόμων 4375, 4600 περί ιδρύσεως Περαμ. Σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις και 6379 ... περί διοικήσεως της εκπαιδεύσεως.....».....	35
4.1.3α Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης.....	36
4.1.3β Διδακτικό προσωπικό	38
4.1.3γ Πρακτικές ασκήσεις.....	38
4.2 Δικτατορία Μεταξά- Ο Αναγκαστικός νόμος 1297/ 1938 (ΦΕΚ 251/6-7-1938) «Περί συμπλήρωσεως και τροποποιήσεως εκπαιδευτικών τινών Νόμων».....	40
4.3 Η μεταρρύθμιση του 1964 και η αντιμεταρρύθμιση από την δικτατορία	40
4.4 Η μεταρρύθμιση του 1976	41
4.4.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.....	41
4.4.2 Η εκπαιδευτική πολιτική.....	42
4.4.3 Ο ν.309/1976 (ΦΕΚ 100/3-4-1976 τ.Α΄) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαιδεύσεως».....	42
4.4.4 Τα Προεδρικά Διατάγματα 483/1977 και 484/1977 (ΦΕΚ 149/1-6-1977 α΄) και η τροποποίηση τους από τα Προεδρικά Διατάγματα 497 & 498/1981 (ΦΕΚ 134/25-5-1981 α΄).....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	46
Η μεταρρύθμιση του 1985	46
5.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.....	46
5.2 Η εκπαιδευτική πολιτική.....	47
5.3 Ο νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167/30.9.1985) «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»	48
5.4 Οι Υπουργικές Αποφάσεις Φ.27/148/Γ1/160-14/2/1995 (ΦΕΚ96/ 1995 τ.β΄) «Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπ/σης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.» και Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ. β΄) «Αριθμός μαθητών κατά τάξη στα πειραματικά σχολεία».....	52
5.4.1. Εποπτεία- Διεύθυνση- Θεσμοί διοίκησης.....	53
5.4.2 Διδακτικό προσωπικό	55

5.4.3 Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	56
5.5 Απόψεις και αντιδράσεις	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ.....	58
Το νέο θεσμικό πλαίσιο (2011).....	58
6.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο.....	58
6.2 Η εκπαιδευτική πολιτική.....	59
6.3 Ο νόμος 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις. 60	
6.3.1 Σκοπός των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων	62
6.3.2 Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης	63
6.3.3 Διδακτικό προσωπικό	66
6.3.4 Οι μαθητές των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων	68
6.4 Απόψεις και αντιδράσεις.....	69
6.5 Τροποποιήσεις του ν.3933/2011	72
6.6 Ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και διεθνείς οργανισμοί	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	76
Συγκριτική θεώρηση- Συμπεράσματα	76
7.1 Συγκριτική θεώρηση των νομοθετημάτων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία.....	76
7.1.1 Ο σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	80
7.1.2 Εποπτεία και Διοίκηση	81
7.1.3 Το διδακτικό προσωπικό	85
7.1.4 Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	86
7.2 Συγκριτικοί Πίνακες	89
7.3 Συμπεράσματα	96
Βιβλιογραφία	98
Παράρτημα.....	106

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Κυριότερη Νομοθεσία Πειραματικών Σχολείων	89
Πίνακας 2. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο	90
Πίνακας 3: Η Εκπαιδευτική Πολιτική	91
Πίνακας 4: Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	92
Πίνακας 5: Θεσμοί Διοίκησης	93
Πίνακας 6: Το Εκπαιδευτικό Προσωπικό	94
Πίνακας 7: Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	95
Πίνακας 8, Παράρτημα: Χρονολογικός Πίνακας Νομοθεσίας των Πειραματικών Σχολείων στην Ελλάδα	107
Πίνακας 9, Παράρτημα: Η μεταρρύθμιση Βενιζέλου (1929-1932).....	111
Πίνακας 10, Παράρτημα: Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929 (1935)	112
Πίνακας 11, Παράρτημα: Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929 (1977-‘81)	113
Πίνακας 12, Παράρτημα: Η μεταρρύθμιση του 1985	114
Πίνακας 13 , Παράρτημα: Το νέο θεσμικό πλαίσιο (2011).....	116

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Α.Ε.Ι.	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Α.Ν.	Αναγκαστικός Νόμος
Α.Σ.Ε.Π.	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
Β.Δ.	Βασιλικό Διάταγμα
Δ.Ε.Π.Π.Σ.	Διοικούσα Επιτροπή Προτύπων Πειραματικών Σχολείων
Δ.Ν.Τ.	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Σχολεία Ε.Α.Ε.Π.	Σχολεία Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος
ΕΠ.Ε.Σ.	Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο
Ε.Σ.Π.Α	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
εφ.	εφημερίδα
Ι.Σ.Α.	Ιστορική Συγκριτική Ανάλυση
Κ.Ε.Μ.Ε.	Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως
Κ.Υ.Σ.Δ.Ε.	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Κ.Υ.Σ.Π.Ε.	Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
ΛΑ.Ο.Σ.	Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
ΟΛΜΕ	Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης
Π.Α.ΜΕ	Πανελλήνιο Αγωνιστικό Μέτωπο
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Ε.Κ.	Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα
Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.	Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού
Π.Π.	Πρότυπο Πειραματικό
Π.Π.Σ.	Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία
Π.Σ.	Πειραματικό Σχολείο
Π.Υ.Σ.Δ.Ε	Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Π.Υ.Σ.Π.Ε	Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
ΠΑ.ΣΟ.Κ.	Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
ΣΥ.ΡΙΖ.Α	Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς
Τ.Ε.Ι	Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
ΥΠ.Π.Δ.Β.Μ.Θ.	Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται μεγάλη συζήτηση σχετικά με το ρόλο των Πειραματικών Σχολείων. Υπάρχει η άποψη ότι τα Πειραματικά Σχολεία, δεν εκπληρώνουν τους στόχους για τους οποίους δημιουργήθηκαν, είναι σχολεία έμμεσης κοινωνικής επιλογής και ο όποιος πειραματισμός τους αναφέρεται μάλλον σε ατομικές προσπάθειες εκπαιδευτικών παρά σε οργανωμένες και συστηματικά καθοδηγούμενες δράσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι καμιά από τις καινοτομίες των τελευταίων χρόνων (ολοήμερο σχολείο, νέα βιβλία, Νέο Σχολείο) δεν δοκιμάστηκε πειραματικά σε αυτά. Σε νομικό επίπεδο, με τη ψήφιση του νόμου 1566/1985 προβλεπόταν η έκδοση Π.Δ. για τα Πειραματικά Σχολεία, κάποια από τα οποία δεν εκδόθηκαν, παρά τις προσπάθειες των Σχολείων και των Πανεπιστημίων μέσω των Εποπτών τους όπως ο Κασσωτάκης στο Πειραματικό του Παν/μιου Αθήνας, ο Τερζής στο Πειραματικό του ΑΠΘ, ο Μπουζάκης στο Πειραματικό του Παν/μιου Πατρών. Το κενό αυτό ήρθε να συμπληρώσει ο ν.3966/2011, ο οποίος στην συνέχεια τροποποιήθηκε σε σημαντικά του σημεία.

Σκοπός της εργασίας είναι η περιγραφή και συγκριτική θεώρηση των σκοπών, των γενικών στόχων και των επιμέρους διατάξεων των νομοθετημάτων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία στην Ελλάδα, με έμφαση στις δυο κύριες μεταρρυθμίσεις του 1929 (Κυβέρνηση Βενιζέλου) με την ίδρυση των πρώτων Πειραματικών και του 2011 (Κυβέρνηση Παπανδρέου) με την επιλογή, μετά από αξιολόγηση, των Πρότυπων-Πειραματικών Σχολείων.

Πρόκειται για μια συγκριτική εργασία που επιχειρεί, με αφετηρία τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν στα Πειραματικά Σχολεία και τη συσχέτισή τους με το ιστορικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και πολιτικό τοπίο, να διερευνήσει εάν αυτό επηρεάζει τη συνολική εκπαιδευτική πολιτική, καθώς και το πλαίσιο και τη νομοθεσία που αφορά τα Πειραματικά σχολεία.

Το υλικό που θα αναλυθεί αποτελείται από πηγές- τεκμήρια που αφορούν στην νομοθεσία των πειραματικών σχολείων, όπως τα ΦΕΚ που δημοσιεύτηκαν τα διάφορα νομοθετήματα, εγκύκλιοι και υπηρεσιακά έγγραφα, σχέδια Προεδρικών Διαταγμάτων, εισηγητικές εκθέσεις.

Αξίωμα και «μοντέλο ανάλυσης» για την εκπόνηση της εργασίας αποτελεί η επιστημονική θέση ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις δεν είναι ανεξάρτητες από τους κοινωνικοοικονομικούς, πολιτισμικούς και πολιτικούς παράγοντες της ιστορικής στιγμής που συμβαίνουν, τους οποίους ο Μπουζάκης (2002) ονομάζει «Πεδία

Δύναμης». Ως μέθοδος ανάλυσης χρησιμοποιείται η ιστορική – συγκριτική ανάλυση (Καζαμιάς, 2002). Το κύριο σώμα της έρευνας αφορά νομικά κείμενα για την ερμηνεία των οποίων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του «Ερμηνευτικού Κύκλου» (Πυργιωτάκης & Παπαδάκης στο Δίπλαρη, 2011, σ. 164)

Η μελέτη της νομοθεσίας των Πειραματικών Σχολείων, σε συνάρτηση με τους παράγοντες που τη διαμόρφωσαν, οδηγεί στην βαθύτερη κατανόηση της σημερινής κατάστασης και του τρόπου λειτουργίας των Πειραματικών Σχολείων και αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την διατύπωση, στο μέλλον, εναλλακτικών προτάσεων. Με δεδομένο ότι στην βιβλιογραφία δεν υπάρχει κάτι αντίστοιχο που να αφορά τα Πειραματικά σχολεία, η παρούσα μελέτη θεωρείται αναγκαία και σημαντική αφού έρχεται να καλύψει το κενό που εντοπίζεται στο ερευνητικό πεδίο της διαχρονικής συγκριτικής μελέτης της νομοθεσίας και των μεταρρυθμίσεων στον συγκεκριμένο τομέα.

Το 1ο κεφάλαιο παρουσιάζονται ο σκοπός και τα ερωτήματα που θα απαντηθούν μέσα από την ανάλυση κάθε νομοθετήματος, η μέθοδος ανάλυσης και η βιβλιογραφική επισκόπηση του θέματος.

Στο 2ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η γέννηση της ιδέας των Πειραματικών Σχολείων από τον Dewey και άλλους παιδαγωγούς σε Ευρώπη και Αμερική και πως αυτοί επηρέασαν τους Έλληνες παιδαγωγούς, καθώς και οι πρώτες προσπάθειες στην Ελλάδα.

Στο 3ο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι ιδρυτικοί νόμοι των Πειραματικών Σχολείων μέσα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1929-30 της Κυβέρνησης Βενιζέλου (Υπουργοί Παιδείας Κ. Γόντικας και Γ. Παπανδρέου)..

Το 4ο κεφάλαιο αφορά σε μια μεγάλη, χρονικά, περίοδο από το 1935 ως το 1981 κατά την οποία όμως δε υπήρξε σημαντική μεταρρύθμιση, αλλά μόνο έκδοση εφαρμοστικών νομοθετημάτων των νόμων της περιόδου 1929-1930 και επιμέρους ρυθμίσεις, συχνά αλληλοαναιρούμενες,

Το 5ο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του 1982-1985, τις λύσεις και τα προβλήματά της. Παρουσιάζονται οι νέοι τύποι Πειραματικών Σχολείων και παρουσιάζονται οι Υπουργικές Αποφάσεις που τα αφορούν.

Το 6ο κεφάλαιο ασχολείται με την θέσπιση του νέου θεσμικού πλαισίου και με το νομοθετικό έργο που το ορίζει, το 2011 καθώς και τις τροποποιήσεις και τις αλλαγές του ν.3966/11 από τον ν.4327/15.

Το 7ο κεφάλαιο κλείνει την εργασία με τη συγκριτική θεώρηση των νομοθετημάτων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία και την παρουσίασή τους με συγκριτικούς πίνακες καθώς και με προτάσεις για το μέλλον και το ρόλο των Πειραματικών Σχολείων και θέματα που προσφέρονται για παραπέρα έρευνα.

Το Παράρτημα περιέχει συγκεντρωτικούς πίνακες της νομοθεσίας των Π.Σ. καθώς και πίνακες για κάθε χρονική περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Επισκόπηση βιβλιογραφίας

Από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε η απουσία ερευνών που ασχολούνται με τη νομοθεσία των Πειραματικών Σχολείων και τη συγκριτική θεώρηση των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν σε αυτά. Ωστόσο στο γενικότερο θέμα της ιστορικής συγκριτικής μελέτης και ανάλυσης της εκπαιδευτικής πολιτικής υπάρχουν αρκετές και σημαντικές εργασίες.

Από τις εργασίες που αφορούν σε εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, θα πρέπει να αναφερθεί το αξιόλογο έργο του Αλέξη Δημαρά *«Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε»* που καλύπτει την περίοδο από τη σύσταση του ελληνικού κράτους ως το 1967. Στον ίδιο τομέα κινούνται και τα έργα του Σήφη Μπουζάκη (1991) *«Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις κατά τη δεκαετία του '80: μια αναλυτική-ερμηνευτική προσέγγιση των νέων προσαπειών και των νέων αδιεξόδων, στο Παγκόσμια κρίση στην Εκπαίδευση»* και (2002) *«Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, Γενική και Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση»*, στα οποία παρουσιάζει τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και τις αναλύει με βάση τα «Πεδία Δύναμης» εξετάζοντάς τες μέσα από το κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό συγκείμενό τους. Το 2012 επιμελείται τη *«Συγκριτική Παιδαγωγική»* όπου, μεταξύ άλλων, αναδημοσιεύει άρθρο του Καζαμιά με τίτλο *«Συγκριτική Παιδαγωγική: Επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα»* όπου παρουσιάζει τη μέθοδο της Ιστορικής Συγκριτικής Ανάλυσης (ΙΣΑ).

Ο Ν. Ουδατζής (2002) στο *«Η διαδικασία διαμόρφωσης μιας εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής πρότασης σε σχέση με το διεθνές συγκείμενο περιβάλλον. Η σύνθεση, αντίθεση, συγκρότηση και εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών επιλογών μέσα από τη διερεύνηση του Ν.2525/97»*, εξετάζει την διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής ως αποτέλεσμα όσμωσης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των

εκπαιδευτικών και κοινωνικοοικονομικών αναγκών της Ελλάδας (Ουδατζής στο Δίπλαρη, 2011, σ.33).

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 καταγράφονται προσπάθειες, κύρια από τους καθηγητές των Παιδαγωγικών Τμημάτων που ήταν Επόπτες των Πειραματικών Σχολείων, δημιουργίας του Π.Δ. που προέβλεπε ο ν.1566/1985, με παράλληλη δημοσίευση μελετών και άρθρων. Τέτοια άρθρα δημοσίευσε ο Ν. Τερζής (1994), «*Το αναμενόμενο Π.Δ. για τα Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι. και οι προσδοκίες από την ενδεχόμενη έκδοση του*», και (1997), «*Η κρίση της ελληνικής εκπαίδευσης και ο ρόλος ενός πειραματικού σχολείου*», ο Μ. Κασσωτάκης, (2006), «*Ο ρόλος των Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων στη σύγχρονη εποχή*», και (2006^α), «*Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών (Π.Σ.Π.Α) παρελθόν, παρόν και μέλλον*», ο Σ. Μπουζάκης (2009^α), «*Εισηγητική Έκθεση για τον εκδημοκρατισμό και Εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των Πειραματικών Σχολείων*», (2009^β), «*Σχέδιο Π.Δ. για τα Πειραματικά Σχολεία του Πανεπιστημίου Πατρών*» και (2010) «*Το σχέδιο Π.Δ. για τα πειραματικά Σχολεία του πανεπιστημίου Πατρών: Μια Καινοτομική προσέγγιση, Ο ρόλος και η λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση. Ένα τέλος... ή μια Νέα Αρχή;*» και η Ζ. Παπαναούμ, (2010), «*Πειραματικά σχολεία των Πανεπιστημίων: περιορισμοί πλαισίου για την αναβάθμιση του ρόλου τους, Το Πειραματικό Σχολείο: καινοτομία και έρευνα*».

Σε ό,τι αφορά τα μεθοδολογικά εργαλεία της Συγκριτικής Παιδαγωγικής και Ανάλυσης, ο Καζαμιάς, το 1992, εισηγήθηκε την Ιστορική Συγκριτική Ανάλυση, με την οποία συνδυάζει την κοινωνική επιστήμη με την ιστορία, με έμφαση στη σχέση αίτιου- αιτιατού των συνθηκών και των κοινωνικών φαινομένων. Η Ι.Σ.Α ασχολείται με την ερμηνεία και όχι με την πρόβλεψη των γεγονότων και των φαινομένων που αφορούν την εκπαίδευση. Σε αντίθεση με την παραδοσιακή ιστορική προσέγγιση, χρησιμοποιεί έννοιες, θεωρίες, και θεωρητικά μοντέλα από τις κοινωνικές επιστήμες (Καλογιαννάκη, 2011, σ.444).

Σε ότι αφορά τις μεθόδους της Συγκριτικής Παιδαγωγικής, ο Ματθαίου (2012, σ.117) λέει ότι η συγκριτική έρευνα, εξαιτίας των ραγδαίων αλλαγών στον κόσμο, περνά από τις ποσοτικές μεθόδους που επικράτησαν τα τελευταία χρόνια σε εναλλακτικές, ποιοτικές ερευνητικές οπτικές. Η επιλογή τους και ο καθορισμός των στόχων της έρευνας πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή καθώς δεν είναι δυνατό να υπάρξει ιδεολογικά και αξιολογικά ουδέτερη προσέγγιση (Καλογιαννάκη, 2011, σ.445).

Για τους Πυργιωτάκη και Παπαδάκη (1999), ο ερευνητής αντιπαρατίθεται με τα ιστορικά, νομικά και πολιτικά κείμενα και την εκπαιδευτική πραγματικότητα με την ερμηνευτική προσέγγιση και προτείνουν την μέθοδο του «Ερμηνευτικού Κύκλου». Τον ερμηνευτικό κύκλο, ως μέθοδο ανάλυσης παρουσιάζει και η Αικατερίνη Καλέρη (2012) σε ανακοίνωση στο 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας της Επιστήμης με τίτλο *«Ερμηνευτικός Κύκλος: μια ανάλυση της λογικής δομής της μεθόδου της ερμηνείας στις ανθρωπιστικές επιστήμες»*.

Κατά την βιβλιογραφική επισκόπηση και με βάση την μεθοδολογία που επιλέχθηκε, οι πηγές κατηγοριοποιήθηκαν ως εξής:

- Επισκόπηση των επίσημων νομικών κειμένων, όπως αυτά δημοσιεύτηκαν στα Φ.Ε.Κ και των εισηγητικών εκθέσεων.
- Επισκόπηση μελετών και επιστημονικών άρθρων για την εκπαιδευτική πολιτική αλλά και την πολιτική και κοινωνικοοικονομική κατάσταση κάθε εποχής.
- Επισκόπηση δημοσιευμάτων στον τύπο, τοποθετήσεις στα πρακτικά της Βουλής και ανακοινώσεις κομμάτων και φορέων

1.2 Μέθοδος

Το προς διερεύνηση υλικό είναι τα νομοθετήματα (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, εγκύκλιοι, εισηγητικές εκθέσεις) που αναφέρονται στα Πειραματικά Σχολεία. Παράλληλα, για την βαθύτερη κατανόηση των νομοθετημάτων και του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δημιουργήθηκαν και υλοποιήθηκαν παρουσιάζονται και αποσπάσματα από τα πρακτικά της Βουλής, απόψεις των εκπαιδευτικών συνδικάτων και απόψεις που παρουσιάστηκαν στον τύπο κάθε εποχής.

Πηγές του υλικού είναι το αρχείο του Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Πατρών, εκδόσεις των Πειραματικών Σχολείων, το Εθνικό Τυπογραφείο και το Ιστορικό Αρχείο της Βιβλιοθήκης της Βουλής. Ακόμα αντλήθηκε υλικό από περιοδικά και εφημερίδες.

Το «μοντέλο ανάλυσης», με τη βοήθεια του οποίου θα επιχειρηθεί η κατανόηση και η ερμηνεία των νομοθετικών αλλαγών, είναι αυτό των «Πεδίων Δύναμης». Βασική παραδοχή του μοντέλου- ερμηνευτικού πλαισίου είναι ότι μια μεταρρυθμιστική προσπάθεια δρομολογείται και υλοποιείται σαν αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ τεσσάρων πεδίων δύναμης: πολιτικού, οικονομικού, ιδεολογικού-

πολιτιστικού, εκπαιδευτικού. Οι αλλαγές στην εκπαίδευση προκαλούνται ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές ομάδες στο πλαίσιο του κράτους (Μπουζάκης, 2002).

Ως προς την ερμηνεία των κειμένων, ο Ουδατζής (2003, σ.124) υποστηρίζει ότι κάθε πολιτικό κείμενο και κατά συνέπεια κάθε εκπαιδευτικό πολιτικό κείμενο, ιδιαίτερα αν αφορά εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, διαμορφώνεται από διαδικασίες αλληλεπίδρασης και συμβιβασμού. Είναι πιθανό να χαθεί σε μεγάλο βαθμό η στόχευση κατά την πρακτική εφαρμογή της πολιτικής. Το πολιτικό κείμενο περιγράφει τον σχεδιασμό και τη στρατηγική, η εφαρμογή όμως είναι μια ανεξάρτητη, πολυπαραγοντική διαδικασία. Για τη μελέτη ενός νομοθετήματος απαιτείται η προσεκτική διερεύνηση και ο εντοπισμός διατυπώσεων που κρύβουν λανθάνοντα νοήματα ώστε να γίνει η ερμηνεία της πολιτικής δράσης. Στην ερμηνεία των πολιτικών κειμένων προτείνονται δυο επίπεδα ανάλυσης. Το πρώτο επίπεδο αναφέρεται στο νομικό κείμενο και στους σκοπούς του, το δεύτερο επίπεδο στην κοινωνική πραγματικότητα και στους στόχους του κειμένου που την εξυπηρετούν (Ουδατζής, στο Δίπλαρη, 2011, σ.164).

Ο Ματθαίου (2012, σ.184) προτείνει τριμερές σύστημα για την ανάλυση των εκπαιδευτικών ζητημάτων. Για να γίνει κατανοητή μια εκπαιδευτική μεταβλητή θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- α. Ο «αναγνωστικός κώδικας» των πρωταγωνιστών
- β. Οι επικρατούσες συνθήκες και προοπτικές
- γ. Οι εξωτερικές- διεθνείς εκπαιδευτικές επιρροές

Η ερμηνευτική προσέγγιση στην παρούσα εργασία βασίζεται στην Ιστορική-Συγκριτική Ανάλυση (Καζαμίας, 2002) και στον Ερμηνευτικό Κύκλο (Πυργιωτάκης και Παπαδάκης, 1999β)

Η Ιστορική- Συγκριτική Ανάλυση προβάλλει τον συνδυασμό ιστορίας και κοινωνικής επιστημονικής θεωρίας επισημαίνοντας τις αιτίες μέσα στο ιστορικό πλαίσιο που διαμορφώνουν τα κοινωνικά φαινόμενα (Καλογιαννάκη 2011, σ.44-445). Η Ιστορική-Συγκριτική Ανάλυση είναι ποιοτική έρευνα που ασχολείται με την περιγραφή συστημάτων και περιπτώσεων εκπαίδευσης και την αναζήτηση αιτιών των ιστορικών γεγονότων μέσα από την αναζήτηση των παραγόντων που τα καθόρισαν, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, πολιτισμικών (Καζαμίας & Καλογιαννάκη, 2003, σ.5).

Η μέθοδος του Ερμηνευτικού Κύκλου διέπεται από το σχήμα «κατάσταση-κατανόηση- ερμηνεία). Προτείνεται μια σειρά επαναλαμβανόμενων προσεγγίσεων του κειμένου, κάθε μια από τις οποίες οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση του κειμένου

(Πυργιωτάκης & Παπαδάκης, 1999β, σ.853-854). Σκοπός του ερευνητή είναι να προσεγγίσει την πολιτική διάσταση της εκπαίδευσης, να αντιπαραθέσει τα νοήματα του κείμενου με το πνεύμα της εποχής και να δει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκε (Πυργιωτάκης & Παπαδάκης, 1999β, σ.855).

Οι αρχές που θα πρέπει να τηρηθούν σε μια τέτοιου είδους έρευνα σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2004, σ.78) είναι:

- Ιστορικότητα. Δεν πρέπει να ερμηνεύεται το παρελθόν με τα μέτρα του παρόντος.
- Το αντικείμενο της έρευνας πρέπει να μελετάται με βάση τον χωροχρόνο που τον δημιούργησε.
- Το ερευνώμενο κείμενο θα πρέπει να προσεγγίζεται και να εξετάζεται σε σχέση με τις κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, πολιτιστικές συνθήκες που το γέννησαν με αλληπάλληλες προσπάθειες ανάγνωσης (Ερμηνευτικός Κύκλος).

Τα νομοθετήματα παρουσιάζονται σε κεφάλαια, τα οποία, τις περισσότερες φορές, αντιστοιχούν σε μείζονες αλλαγές του πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού γίνεσθαι της χώρας. Για κάθε νομοθέτημα περιγράφεται, κατ' αρχή, το πολιτικό-οικονομικό πλαίσιο και η επικρατούσα εκπαιδευτική πολιτική. Για κάθε νομοθέτημα εντοπίζονται οι εξής κατηγορίες ανάλυσης:

- Ο σκοπός των Πειραματικών Σχολείων
- Οι προβλέψεις για τη διοίκηση των Πειραματικών Σχολείων
 - Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Επόπτη
 - Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Διευθυντή
 - Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Συλλόγου Διδασκόντων
- Οι προβλέψεις για το Εκπαιδευτικό προσωπικό
 - Η επιλογή του διδακτικού προσωπικού
 - Η αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού
 - Κίνητρα για το διδακτικό προσωπικό
- Οι προβλέψεις για τους μαθητές
 - Η επιλογή των μαθητών
 - Διαφοροποιήσεις στα αναλυτικά προγράμματα και στον τρόπο διδασκαλίας
 - Η πρακτική άσκηση των φοιτητών

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Για την έρευνα των εκπαιδευτικών φαινομένων, η Συγκριτική Παιδαγωγική ακολουθεί συχνά την «κατακόρυφη», ιστορική κατεύθυνση. Μελετά την ιστορική τους διαδρομή αποδεχόμενη την συνέχεια μέσα από την εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου αλλά και μέσα από την διαμόρφωση αξιών, στάσεων, «ιστοριών» (Ματθαίου, 2012, σ.177).

Η εστίαση σε συγκεκριμένα εκπαιδευτικά ζητήματα υποστηρίζει την, σε βάθος, συγκριτική μελέτη και δίνει καλύτερη πρόσβαση στα δεδομένα τη στιγμή που το θέμα βρίσκεται στην επικαιρότητα. Δυο είναι τα θεματικά πεδία της Συγκριτικής Παιδαγωγικής που ερευνώνται συστηματικά. Το πρώτο είναι οι σχέσεις της εκπαίδευσης με το κοινωνικό περιβάλλον. Το δεύτερο αφορά τη λειτουργία της εκπαίδευσης, τους θεσμούς και τις αξίες της (Ματθαίου, 2012, σ.172).

Με βάση τα δυο αυτά επίπεδα ανάλυσης, τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης διαμορφώνονται ως εξής:

- Να διερευνηθεί εάν το ιστορικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και πολιτικό πλαίσιο, επηρεάζει τη συνολική εκπαιδευτική πολιτική, καθώς και το πλαίσιο και τη Νομοθεσία που αφορά τα Πειραματικά σχολεία.
- Να διερευνηθούν και να παρουσιαστούν οι διαφορές και οι ομοιότητες μεταξύ των βασικών μεταρρυθμίσεων του 1929-1985-2011, που αφορούν τα Πειραματικά και ειδικά τους σκοπούς, τη διοίκηση, το διδακτικό προσωπικό και την επιλογή μαθητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η προϊστορία των Πειραματικών Σχολείων

2.1 Η γέννηση του θεσμού των Πειραματικών Σχολείων

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα ξεκίνησε η ανάπτυξη της Παιδαγωγικής και της Διδακτικής με την επίδραση των Φυσικών Επιστημών και των μεθόδων έρευνας της Πειραματικής Ψυχολογίας. Από το 1900, με τις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές, και τις νέες πολιτικές που έφερε η βιομηχανική επανάσταση, εκδηλώνεται αμφισβήτηση της παραδοσιακής παιδαγωγικής (Κριβάς, 1999, σ.161). Οι απόψεις που κυριαρχούν είναι η παιδοκεντρικότητα, η αυτενέργεια, η μάθηση βασισμένη στα ενδιαφέροντα του μαθητή, η σύνδεση σχολείου και ζωής, και η εποπτεία

(Ματσαγγούρας, 1996, σ.47-48). Στα πλαίσια αυτά δημιουργούνται τα πρώτα Πειραματικά Σχολεία με σκοπό να αποτελέσουν εργαστήρια εφαρμογής, δοκιμής και ανάπτυξης της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας κατά τα πρότυπα των πειραματικών εργαστηρίων των φυσικών επιστημών.

Ο Dewey (1859–1952), άσκησε έντονη κριτική στο παραδοσιακό σχολείο και πρότεινε το Σχολείο Εργασίας στις Η.Π.Α. Κύρια παιδαγωγική θέση του είναι το «*learning by doing*», εννοώντας την προγραμματισμένη και κατευθυνόμενη εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης, που αποτελεί προετοιμασία για τη ζωή μέσα στην κοινωνία. Η εισαγωγή των ιδεών του στην εκπαίδευση συνάντησε σφοδρές αντιδράσεις (Κρίβας,1999).

Το 1896, στο Σικάγο ιδρύει το University Elementary School ή Laboratory School. Σκοπός του ήταν η δημιουργία ενός πειραματικού σχολείου ως εργαστήριο στα πρότυπα των εργαστηρίων των Φυσικών Επιστημών (Γεωργιάδης, 2010). Το σχολείο ανήκει στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο και εποπτεύεται από το Τμήμα Φιλοσοφίας, Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής. Λειτουργήσε μόνο για έξι χρόνια.

Ο G. Kerschensteiner, (1854–1932) αντιπαρατίθεται στο παραδοσιακό σχολείο και εισηγείται το Σχολείο Εργασίας (Arbeitsschulbewegung) (Κριβάς, 1999, σ. 169-170). Το Σχολείο Εργασίας αποτελεί σταθμό στην εξέλιξη της Παιδαγωγικής αφού δεν υπάρχει μεταρρυθμιστικό παιδαγωγικό κίνημα που να μην αποδέχεται τις βασικές αρχές του και κύρια την αρχή της αυτενέργειας του μαθητή. Ως Σχολικός Σύμβουλος στο Μόναχο, από το 1895 έως το 1918, διαμορφώνει αναλυτικά προγράμματα με έμφαση στις θετικές επιστήμες και στην πράξη. Στο έργο του περιλαμβάνεται η δημιουργία επαγγελματικών σχολείων και σχολικών εργαστηρίων (Βαϊνά, 2007, σ.10).

Η επίδραση του "Σχολείου Εργασίας" στην ελληνική εκπαίδευση ήταν σημαντική, αφού σημαντικοί παιδαγωγοί όπως ο Νικόλαος Εξαρχόπουλος, ο Αλέξανδρος Δελμούζος, ο Μίλτος Κουντουράς και πολλοί άλλοι συμπλήρωσαν τις παιδαγωγικές τους σπουδές στη Γερμανία. Μέσα από αυτές, γεννήθηκε το αίτημα για δημιουργία Πειραματικών Σχολείων στα Ελληνικά Πανεπιστήμια (Τερζής, 1986).

Ένας ακόμα από τους πρωτοπόρους που επηρέασαν την ίδρυση των Πειραματικών Σχολείων στην Ελλάδα είναι ο Hermann Lietz (1868-1919). Είναι ο ιδρυτής των Landergziehungsheime, των «*Εξοχικών Παιδαγωγείων*» όπως τα ονόμασε ο μαθητής του Παπαμαύρος (Τερζής, 1986, σ.34). Είναι χαρακτηριστικό πως οι αρχές του είναι γνωστές στον Δελμούζο και στον Βολιώτη γιατρό Σαράτση, από τους δημιουργούς

του Ανώτερου Παρθεναγωγείου του Βόλου, όπως ο ίδιος αναφέρει σε άρθρο του στο περιοδικό Νέα Εστία και παρουσιάζονται στο ελληνικό κοινό από το Δελτίο του Εκπαιδευτικού Ομίλου (Τερζής, 1986, σ.36).

2. 2 Οι πρώτες προσπάθειες στην Ελλάδα

Στην αρχή του περασμένου αιώνα παρουσιάζονται οι πρώτες προσπάθειες δημιουργίας Σχολείων στην Ελλάδα που θα λειτουργούσαν ως εργαστήρια μελέτης και δοκιμής νέων μεθόδων και θα τελούσαν υπό την αιγίδα ανώτερου οργανισμού με σκοπό την προώθηση της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας και των νέων ιδεών που έρχονταν από την Ευρώπη. Το παραδοσιακό σχολείο στη Ελλάδα στηρίζονταν στην ερβαρτιανή θεωρία ακόμα και όταν στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα είχε αναθεωρηθεί ως αναχρονιστική και παρωχημένη (Φράγκος, 1999, σ.107).

Ο Ν. Εξαρχόπουλος, καθηγητής Παιδαγωγικής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών αποτέλεσε βασικό υπερασπιστή των αρχών της παραδοσιακής αγωγής. Στάθηκε αντίθετος στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες και προασπίστηκε τη διδασκαλία της καθαρεύουσας από την εποχή του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Η στάση του φαίνεται διαφορούμενη αφού στο έργο του *Εισαγωγή εις την Παιδαγωγικήν* (1927) είναι θετικός απέναντι στο Σχολείο Εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό αγωνίστηκε και τελικά πέτυχε την δημιουργία Πειραματικού Σχολείου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, του οποίου υπήρξε και ο πρώτος Επόπτης, με το νόμο 4376/1929 της κυβέρνησης Βενιζέλου (Μαρκαντώνης στο Σκληράκη, 1994).

Η πρώτη προσπάθεια εφαρμογής των νέων αντιλήψεων πραγματοποιήθηκε στο Ανώτερο Παρθεναγωγείο Βόλου (Χατζηστεφανίδης, 1990, σ.147). Ο Βολιώτης γιατρός Δημ. Σαράτσης, προτείνει στο δημοτικό συμβούλιο του Βόλου να ιδρύσει ένα Ανώτερο Παρθεναγωγείο για να μορφώσει τα κορίτσια «*με θετικό και φωτισμένο μυαλό, που να είναι σε θέση να στήσουν ένα σπίτι νοικοκυρεμένο και να μορφώσουν τα παιδιά όπως πρέπει*» (Δελμούζος, 1950). Το Παρθεναγωγείο του Βόλου ανοίγει το 1908 με διευθυντή το Δελμούζο και την εφαρμογή των αρχών του Σχολείου Εργασίας στην πράξη (Γιαννικόπουλος, 1991, σ.36). Βασική γλώσσα διδασκαλίας είναι η Δημοτική αν και η Καθαρεύουσα δεν λείπει ώστε να καθησυχαστούν οι ανησυχίες των συντηρητικών γονέων αλλά και για πρακτικούς λόγους αφού είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους. Στην προσπάθεια για την καταπολέμηση της παπαγαλίας και της στείρας απομνημόνευσης, τα βιβλία και αντικαταστάθηκαν από περιλήψεις και καταργήθηκαν η μελέτη στο σπίτι, η βαθμολόγηση και οι εξετάσεις (Γιαννικόπουλος,

1991, σ.53-56). Δόθηκε στα μαθήματα πρακτικός προσανατολισμός. Τονίστηκε η σημασία των φυσιογνωστικών, και πρακτικών μαθημάτων. Αξιοποιήθηκαν παιδαγωγικά ο περίπατος και η κηπουρική.

Το εκπαιδευτικό σύστημα του Δελμούζου δεν βρήκε θετική αντιμετώπιση από τη συντηρητική μερίδα της πόλης. Οι γονείς των μαθητριών θεωρούσαν άσκοπους τους περιπάτους, ανάρμοστες τις χειροτεχνικές εργασίες στον κήπο, αδικαιολόγητη την κατάργηση της απομνημόνευσης (Γιαννικόπουλος, 1991, σ.46). Θεωρήθηκε ύποπτη η νέα προσέγγιση της θρησκευτικής αγωγής των μαθητριών, όπως η έλλειψη ομαδικού εκκλησιασμού και η εκφώνηση διαλέξεων στο εργατικό κέντρο Βόλου και, μεγαλύτερη «αμαρτία» όλων, η εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας. Σε λιγότερο από τρία χρόνια το Παρθεναγωγείο διέκοψε οριστικά τη λειτουργία του. Ο Δελμούζος εκδιώχθηκε ως ανεπιθύμητος και επικίνδυνος και κατηγορήθηκε μαζί με τους συνεργάτες του για αθεΐα, ασέβεια, εξύβριση κ.ά. (Ευαγγελόπουλος, 1998, σ.23-24).

Κατά τη δίκη παρουσιάστηκαν ως μάρτυρες υπεράσπισης εξέχουσες επιστημονικές και πολιτικές προσωπικότητες της εποχής όπως ο Δημ. Γληνός, ο Ελ. Βενιζέλος, ο Αλ. Παπαναστασίου. Στη Βουλή χαρακτήρισαν τον Δελμούζο «Εθνικό Παιδαγωγό, Πρόδρομο της Εθνικής Ανορθωτικής Κινήσεως, άνθρωπο απaráμιλλου ήθους». Η δίκη έμεινε γνωστή ως τα «*Αθεικά του Βόλου*» (Χατζηστεφανίδης, 1990, σ.148).

Με Νομοθετικό Διάταγμα στις 11/10/1923 αναδιοργανώθηκε το Μαράσλειο Διδασκαλείο εκπαίδευσης δασκάλων με διευθυντή τον Αλ. Δελμούζο. Στο Διδασκαλείο δίδασκαν μεταξύ άλλων ο Παπαμαύρος και η Ιμβριώτη. Το πρόγραμμα του Εκπαιδευτικού Ομίλου άρχισε να εφαρμόζεται πάλι και να αποδίδει (Ευαγγελόπουλος, 1998^β, σ.54-55). Ακόμα γίνεται εφαρμογή του νόμου 2243/1920 «περί ιδρύσεως Παιδαγωγικής Ακαδημίας» για την εκπαίδευση των καθηγητών που θα δίδασκαν στα Διδασκαλεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης. Διευθυντής της Ακαδημίας αναλαμβάνει ο Δ. Γληνός.

Οι προσπάθειες και των δύο, Δελμούζου και Γληνού στοχεύουν στην προώθηση των ιδεών της Νέας Αγωγής στις δυο πρώτες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Στο πρόγραμμα της Α΄ και Β΄ τάξης του Διδασκαλείου διδάσκεται η Γραμματική της Δημοτικής, στην οποία γράφονται και οι εκθέσεις, ενώ στις τάξεις Γ΄ και Δ΄ διδάσκονται το δημοτικό τραγούδι, και οι μεγάλοι έλληνες ποιητές και συγγραφείς που γράφουν σε δημοτική (Δελμούζος, 1929). Για πρώτη φορά, στις εισαγωγικές εξετάσεις του Μαρασλείου, οι υποψήφιοι εξετάζονται στην Έκθεση στη Νεοελληνική Γλώσσα (Ν.Δ., ΦΕΚ323/9-11-1923,τ.α΄) (Κυβέρνηση Γονατά, Υπ. Παιδείας Α. Χατζηκυριάκος) .

Το καινοτόμο παιδαγωγικό σύστημα του Μαρασλείου προκάλεσε, το 1925, ισχυρή αντίδραση, δημιουργώντας νέες αναταραχές που ονομάστηκαν «Μαρασλειακά». Αποτέλεσμα ήταν να απομακρυνθούν από τις θέσεις τους ο Δελμούζος, ο Γληνός και η Ιμβριώτη, η Παιδαγωγική Ακαδημία να κλείσει και η προσπάθεια του εκπαιδευτικού δημοτικισμού να ανακοπεί (Ευαγγελόπουλος, 1998^β, σ.55, Χατζηστεφανίδης,1990, σ.149-150).

Αντίστοιχη προσπάθεια συμβαίνει και στο Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης όπου, από το 1927-1930, μετά την επιστροφή του από τη Γερμανία και τη θητεία του στο Διδασκαλείο Σερρών, υπηρετεί ως διευθυντής ο Μίλτος Κουντουράς (Χατζηστεφανίδης,1990, σ.221). Από την αρχή επιθυμεί να στηρίξει τη μεταρρυθμιστική του προσπάθεια στις αρχές του Σχολείου Εργασίας και αντιμετωπίζει την ελληνική πραγματικότητα με ευελιξία (Καραμηνάς & Ψάλτη, 2002).

Με την τοποθέτησή του ως Διευθυντής του Διδασκαλείου αντιμετώπισε την αντίθεση ομάδων καθηγητών. Ήταν εκείνοι που αντιδρούσαν γιατί τους ζητούσε να εργαστούν με βάση τη «Νέα Αγωγή» και, άρα, με μεθόδους που τους ήταν ξένες αλλά και γιατί καταπολέμησε τη διαφθορά, που ήταν κανόνας στην επιλογή των μαθητριών και στις προμήθειες (Κοντούρας, 1985,τ.β', σ.335, 340-346). Αρνούμενος να κάνει ρουσφέτια έθεσε απέναντί του όλο το κατεστημένο της Θεσσαλονίκης. (Κοντούρας, 1985,τ.β', σ.351). Για να κατασιγαστούν οι αντιδράσεις ο Μ. Κουντουράς ορίστηκε μέλος του νεοϊδρυθέντος Εκπαιδευτικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου, αλλά στην ουσία αποστρατεύτηκε με την απομάκρυνση από τη δράση και το Σχολείο του. Με διάταγμα την 16ης Φεβρουαρίου 1934 ο Κουντουράς απολύθηκε οριστικά «... ως υστερών ως προς τα ουσιαστικά προσόντα των λοιπών συναδέλφων του...» από τον Υπ. Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλη (Κυβέρνηση Π. Τσαλδάρη) (Κουτζαμάνης, στο Καραμηνάς & Ψάλτη, 2002).

Οι προσπάθειες των πρωτοπόρων της εκπαίδευσης για ένα νέο Σχολείο ακυρώθηκαν από τις συντηρητικές αντιμεταρρυθμίσεις και την κατακραυγή ομάδων πίεσης, για λόγους ιδεολογικούς αλλά και συμφερόντων. Είναι μια υπόθεση που σήμερα, δεκαετίες μετά τις προσπάθειες του Δελμούζου, του Κουντουρά και των άλλων φωτισμένων Δασκάλων, μένει ανοιχτή και τα σημερινά Πειραματικά Σχολεία μπορούν να αποτελέσουν είτε πυρήνες προόδου της εκπαίδευσης είτε κάστρα της συντήρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η μεταρρύθμιση του 1929-1930

3.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

Η δεκαετία του '20 αποτελεί μια ταραγμένη περίοδο με έντονη πολιτική αστάθεια (από το 1920 έως το 1928 αλλάζουν τριάντα τρεις κυβερνήσεις), αλλά παρά τις απογοητεύσεις και τη μεγάλη καταστροφή του 1922, το κράτος εκσυγχρονίστηκε και η αστική τάξη συνεχώς εδραιωνόταν και κατακτούσε καίριες θέσεις στο κράτος και την πολιτική (Κρεμυδάς, 1986, σ.237).

Η ελληνική κοινωνία της εποχής προσπαθώντας να επουλώσει τις πληγές της Μικρασιατικής Καταστροφής (1922), αναζητά ένα νέο εθνικό όραμα. Ο Ελ. Βενιζέλος προβάλλει ένα νέο πρόγραμμα δράσης για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και της οικονομίας με στόχο την ανασυγκρότηση της παραγωγικής δομής, τη στήριξη της εσωτερικής αγοράς και την αλλαγή της συμπεριφοράς και της νοοτροπίας των πολιτών (Βεργόπουλος, 1978). Οι στόχοι αυτοί συνοψίζονται στην επιδίωξη διαμόρφωσης μιας νέας εθνικής συνείδησης η οποία, με βάση την εκπαίδευση, θα συντελούσε αποφασιστικά στην πρόοδο αλλά θα αποτελούσε και κύριο μέσο αφομοίωσης των προσφυγικών πληθυσμών (Μαυρογορδάτος, 1982).

Το πολιτικό τοπίο της εποχής γίνεται συνθετότερο (δηλ. ουσιαστικά δυσχερέστερο για την ευδοκίμηση της μεταρρύθμισης) από τις επιπτώσεις του προσφυγικού προβλήματος και στη συνέχεια από τη διεθνή οικονομική κρίση του 1929 αλλά και την ανάπτυξη της δράσης και της διάδοσης του προγράμματος του Κ.Κ.Ε. στους πρόσφυγες και στην εγχώρια εργατική τάξη. Στο πλαίσιο ρευστότητας και αβεβαιότητας που προκαλείται από τις διαδικασίες αποκατάστασης των προσφύγων, ο ριζοσπαστισμός των κομμουνιστών ανησυχεί, δυσανάλογα με τις πραγματικές τους δυνατότητες την ελληνική αστική τάξη. Το «φάντασμα του κομμουνισμού» χρησιμοποιείται από τις αντιβενιζελικές συντηρητικές δυνάμεις ως προπαγανδιστικό όπλο ενάντια σε κάθε προσπάθεια μεταρρύθμισης (Δημαράς, 1986 τ.β', σ.49).

3.2 Η εκπαιδευτική πολιτική

Η δεύτερη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του μεσοπολέμου (1929-1932), πρώτη ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση στην Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, συνδέεται με την προσπάθεια για εκσυγχρονισμό της Ελλάδας που μετά την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας, προσπαθεί να επουλώσει τις πληγές της

μικρασιατικής καταστροφής και να παρακολουθήσει τις νέες εξελίξεις . Η ένταση της αστικοποίησης και οι οικονομικές αλλαγές δημιουργούν την ανάγκη αναδιάρθρωσης της εκπαίδευσης και τον προσανατολισμό της προς πρακτικότερες κατευθύνσεις (Ράπτης, 2007).

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929-1932 έχει δυο κυρίαρχους άξονες: Τη Δημοτική γλώσσα και την ανανέωση του παιδαγωγικού πλαισίου με βάση το Σχολείο Εργασίας (Καραφύλλης, 2002). Με την μεταρρύθμιση του '29 θεσμοθετείται η τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση και γενικεύεται το αστικό σχολείο (Φραγκουδάκη, 1977). Η μεταρρύθμιση ξεκινά με δεκατέσσερα νομοσχέδια του Υπουργού Παιδείας Κ. Γόντικα. Από τον Ιανουάριο του 1930, το Υπουργείο Παιδείας και τη συνέχεια της μεταρρύθμισης, αναλαμβάνει ο Γ. Παπανδρέου, μέχρι το τέλος της κυβέρνησης τον Μάιο του 1932.

Τον Απρίλιο του 1929 κατατέθηκαν προς ψήφιση στη Βουλή των Ελλήνων τα νομοσχέδια «Περί Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως» (ν.4397/1929) και «Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων της Μέσης Εκπαιδύσεως» (ν.4373/1929) που ψηφίσθηκαν τον Αύγουστο του 1929. Το 1930 ψηφίσθηκαν τα νομοσχέδια που αφορούσαν τα σχολικά κτίρια, τον Κυβερνητικό Επίτροπο, το Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, Νηπιαγωγών και Οικοκυρικής Εκπαίδευσης και εκδόθηκε Διάταγμα της 18-11-1931 (ΦΕΚ121932, τ.α') για το Ωρολόγιο Πρόγραμμα του Γυμνασίου.

Στην γενική αιτιολογική έκθεση του 1929 για τα 14 νομοσχέδια (Υπουργός Παιδείας Κ. Γόντικας), αναφέρεται ότι η μέχρι τότε εκπαιδευτική πολιτική δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας, δεν έχει ενδιαφερθεί για τη μόρφωση των ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων και είναι αυταρχική, ενώ δεν έχει ληφθεί καμία μέριμνα για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, την ανέγερση νέων σχολικών κτιρίων κ.ά. (Δημαράς, 1986,τ.α', σ.163-164).

Οι εκπαιδευτικές ανεπάρκειες αντιμετωπίζονται με μια σαρωτική μεταρρύθμιση. Το Δημοτικό Σχολείο γίνεται 6/ετές με υποχρεωτική φοίτηση και παροχή χρήσιμων και πρακτικών γνώσεων. Η κατάργηση του Σχολαρχείου οδηγεί στο 6/χρονο Γυμνάσιο, με δύο κατευθύνσεις στις ανώτερες τάξεις, τη θεωρητική και την πρακτική. Δημιουργούνται κατώτερα Επαγγελματικά Σχολεία. Θεσπίζεται η χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας σε εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης για σπουδές στο εξωτερικό. Αναβαθμίζονται τα Διδασκαλεία, στα οποία εκπαιδεύονται οι υποψήφιοι δάσκαλοι και νηπιαγωγοί, και ιδρύονται Πειραματικά Σχολεία στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Την περίοδο 1930-1932 αναδιαρθρώνεται η διοίκηση της εκπαίδευσης, συστήνεται το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, με επιτελικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα και ενισχύεται η αποκέντρωση. Επίσης εισάγονται τα βοηθητικά βιβλία και τα ελεύθερα αναγνώσματα. Αναμορφώνεται το πρόγραμμα του Γυμνασίου και καθιερώνεται ο θεσμός των Εκπαιδευτικών Συνεδρίων. Καθιερώνεται η διδασκαλία των Νέων Ελληνικών στο Γυμνάσιο καθώς και η διδασκαλία των Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων από μετάφραση. Οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να επιλέγουν τα βιβλία των μαθητών από εγκεκριμένο πίνακα ενώ οι μαθητές μπορούσαν να χρησιμοποιούν βοηθητικά βιβλία μέσα στην τάξη (Ευαγγελόπουλος, 1987,τ.β', σ.113-114). Το 1930, με τη λήψη δανείου, ξεκινά μεγάλο πρόγραμμα για τη σχολική στέγη.

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της περιόδου 1928-1932 θα αρχίσει να ανατρέπεται μετά την πολιτική μεταβολή του '32. Έτσι, για μια ακόμα φορά, η μεταρρύθμιση δεν έγινε (Μπουζάκης, 1994, σ.68).

3.2.1 Ο νόμος 4376/1929 (ΦΕΚ, σ. Α΄ 300/1929) «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»

Με τον ν.4376 (ΦΕΚ300/21-8-1929, τ.α΄) ιδρύονται Πειραματικά Σχολεία στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη τα οποία ανήκουν στα αντίστοιχα Πανεπιστήμια. Αποτελούνται από ένα μονοτάξιο Δημοτικό Σχολείο, ένα εξατάξιο Δημοτικό και ένα εξατάξιο Γυμνάσιο. Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών εγκαθίσταται στην οδό Σκουφά (ν.4376, άρ.13), εκεί όπου βρίσκεται ακόμα και σήμερα.

Στο Πειραματικό Σχολείο προβλέπεται να φοιτήσουν για ένα εξάμηνο με σκοπό την παιδαγωγική και διδακτική άσκηση οι πτυχιούχοι της Φιλοσοφικής, της Θεολογικής και της Φυσικομαθηματικής Σχολής, οι οποίοι θα ασκήσουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού (ν.4376, άρ.10).

Η ίδρυση του Πειραματικού Σχολείου της Θεσσαλονίκης θα γίνει το 1934 (σε αντίθεση με το Πειραματικό της Αθήνας που ξεκίνησε αμέσως). Η καθυστέρηση στην ίδρυση του προκάλεσε την πικρία και τα παράπονα του Δελμούζου (Τατάκης, 1993, σ. 430).

Ο Δελμούζος, πρώτος επόπτης του Πειραματικού Σχολείου της Θεσσαλονίκης, δεν προχώρησε στη λειτουργία μονοθέσιου δημοτικού σχολείου καθώς ζητούσε να εντάξει, χωρίς αποτέλεσμα, ένα μονοθέσιο από την ευρύτερη περιοχή (Τατάκης, 1993, σ.445). Το μονοθέσιο Δημοτικό του Πειραματικού Σχολείου της

Θεσσαλονίκης θα αρχίσει να λειτουργεί μόλις το 1955 (Βαρμάζης, 1998, σ.119). Το μονοθέσιο δημοτικό του Πειραματικού του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης θα καταργηθεί το 2001 .

Το 1972 με βάση τα άρθρα 15 του ν.4376/1929 και 4 του ν.4600/1930, οι οποίοι σαράντα ένα χρόνια μετά την ψήφισή τους εξακολουθούν να είναι σε ισχύ, ιδρύθηκε και το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Πατρών.

Συμπλήρωση και εξειδίκευση του ν.4376/1929 θα γίνει με τον ν.4600/1930.

3.2.2 Ο ν.4600/1930 (ΦΕΚ149/9-5-1930 τ.α΄) *Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 4376/1929 «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίοις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»*

Ο ν.4600/1930 (ΦΕΚ149/9-5-1930 τ.α΄) (Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου που αντικατέστησε τον Κ. Γόντικα, ο οποίος ανέλαβε διοικητής της νεοϊδρυθείσας Αγροτικής Τράπεζας) είναι ένα μικρό σε έκταση νομοθέτημα (μόνο πέντε άρθρα) που καθορίζει τα θέματα τα οποία θα διευθετηθούν στο μέλλον με Προεδρικά Διατάγματα και επιφέρει επιμέρους διορθώσεις σε πρακτικά θέματα στον ν.4376/1930.

Προεδρικά Διατάγματα προβλέπονται για τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του Επόπτη και του Διευθυντή του Πειραματικού Σχολείου (ν.4600/1930, άρθρο 2§2) και για τη δημιουργία Πειραματικών Σχολείων, είτε με ίδρυση νέων, είτε με μετατροπή ήδη λειτουργούντων (ν.4600/1930, άρθρο 4). Το άρθρο αυτό θα ενεργοποιηθεί μόνο μια φορά, με την ίδρυση του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Πατρών το 1972.

Τα Πειραματικά σχολεία προσαρτώνται στην έδρα της Παιδαγωγικής (ν.4600/1930, άρθρο 1§1). Καθορίζεται ότι διευθυντής του Σχολείου μπορεί να είναι και Γυμνασιάρχης (ν.4600/1930, άρθρο 2§1) με διετή υπηρεσία στο βαθμό αυτό και ορίζεται προνομιακό ωράριο εργασίας για τους καθηγητές των Πειραματικών Σχολείων (ν.4600/1930, άρθρο 2§2) .

Τέλος καθορίζεται η διαδικασία μετάθεσης δασκάλων στα Πειραματικά Σχολεία (ν.4600/1930, άρθρο 3)) η οποία γίνεται μετά από έγγραφη πρόταση του Επόπτη και του Διευθυντή.

3.3 Βασικές ρυθμίσεις των ν.4376/1929 και 4600/1930

3.3.1 Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων

Το άρθρο 1 του ν.4376/1929 ορίζει με σαφήνεια τους σκοπούς των Πειραματικών Σχολείων: *«Προς θεωρητικήν και πρακτικήν παιδαγωγικήν μόρφωσιν των μελλόντων καθηγητών και σχολείων μέσης εκπαιδύσεως, άμα δε και προς θεραπείαν της παιδαγωγικής επιστήμης»*

Δυο, λοιπόν, είναι οι σκοποί που καλούνται να επιτελέσουν τα Πειραματικά Σχολεία. Ο πρώτος είναι η παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών που θα κληθούν στην συνέχεια να διδάξουν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μάλιστα, αναφέρεται ξεκάθαρα ότι οι πτυχιούχοι της Φιλοσοφικής Σχολής καθώς και Φυσικοί και Μαθηματικοί *«μόνο δια της λήψεως του παιδαγωγικού τούτου πτυχίου κτάται το δικαίωμα διορισμού εις θέσεις καθηγητών των σχολείων της Μέσης Εκπαιδύσεως»* (ν.4376/1929, άρ.10). Από τη συγκεκριμένη διάταξη αυτό που εφαρμόστηκε ήταν η παρακολούθηση διδασκαλιών, υπό την καθοδήγηση του Επόπτη, από τους τελειόφοιτους της Φιλοσοφικής Σχολής (Βαρμάζης,1998, σ.14- Κατραμάδος, 2008) Δευτερευόντως, αναφέρεται και η εκπαίδευση των δασκάλων (ν.4376 άρ.11) ειδικά στον τομέα της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας, για την επιστημονική κατάρτιση των οποίων ήδη λειτουργούσε διετής μετεκπαίδευση στα Πανεπιστήμια Αθήνας και Θεσσαλονίκης, όπως ορίζεται από τον ίδιο νόμο (ν.4376/1929, άρ.12).

Ο δεύτερος σκοπός αφορά τη *«θεραπεία της Παιδαγωγικής Επιστήμης»* (ν.4376/1929, άρ.1, ν.4600/1930, άρ.1). Για τον σκοπό αυτό τα Πειραματικά Σχολεία εντάσσονται αρχικά στο εργαστήριο της Πειραματικής Παιδαγωγικής των Πανεπιστημίων (ν.4376/1929, άρ.1) και στη συνέχεια στην τακτική έδρα της Παιδαγωγικής.

Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα *«χάρην πειραματισμού»* (ν.4376/1929, άρ.6) μεταβολής του ωρολογίου και του αναλυτικού προγράμματος και της διάταξης της ύλης από το Σύλλογο Διδασκόντων, με έγκριση του Επόπτη. Αφήνεται, δηλαδή, η ελευθερία στο Σχολείο και στο Πανεπιστήμιο (δια του Επόπτη και όχι μόνο) να προχωρήσει στην όποια παρέκκλιση από τα καθιερωμένα στην κατεύθυνση της ψυχοπαιδαγωγικής έρευνας και της εφαρμογής νέων μεθόδων διδακτικής. Κανένα νομοθέτημα που αφορά τη λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων ως σήμερα, δεν παρέχει τέτοιο βαθμό ελευθερίας.

Στην κατεύθυνση αυτή προβλέπεται ότι στο Πειραματικό Σχολείο *«ασκούνται εις ψυχολογικά παρατηρήσεις των παιδών, εις εκτέλεσιν πειραμάτων και εις τους τρόπους*

του διδάσκειν» οι φοιτητές που παρακολουθούν τα Παιδαγωγικά μαθήματα και οι μετεκπαιδευόμενοι δάσκαλοι (ν.4376/1929 άρ.11).

3.3.2 Εποπτεία –Διεύθυνση- Θεσμοί Διοίκησης

Σύμφωνα με το ν.4376 τα Πειραματικά Σχολεία εντάσσονται στο εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής (ν.4376/1929, άρ.1 §1) και με την αλλαγή του παραπάνω εδαφίου από το ν.4600/1930 (άρ.1§1) στην τακτική έδρα της Παιδαγωγικής. Η ένταξη και ο έλεγχος του Σχολείου, από την πλευρά του Πανεπιστημίου επιτυγχάνεται με τον ορισμό Επόπτη, ο οποίος θα είναι τακτικός καθηγητής της Παιδαγωγικής (ν.4376/1929, άρ.1§2).

Η ακριβής δικαιοδοσία του Επόπτη, όπως και του Διευθυντή και τα καθήκοντά τους θα ορισθούν με Προεδρικό Διάταγμα που θα εκδοθεί με τη σχετική γνώμη του Επόπτη (ν.4600/1930, άρ.2§2).

Ο Επόπτης επιλέγει τους δασκάλους που μετατίθενται στο Πειραματικό Σχολείο μαζί με τον Διευθυντή (ν.4600/1930 άρ.6) όπως και το προσωπικό του Γυμνασίου που, «διορίζεται, μετατίθεται και προάγεται» με «έγγραφον πρότασιν» (ν.4376, άρ.4) και γνωμοδοτεί σχετικά με την επιλογή ή την μετάθεση του Διευθυντή (ν.4376, άρ.4§1). Εγκρίνει τις αλλαγές «χάρην πειραματισμού» (ν.4376/1929, άρ.6) του ωρολογίου και του αναλυτικού προγράμματος και της διάταξης της ύλης από το Σύλλογο Διδασκόντων, υπογράφει το παιδαγωγικό πτυχίο των απόφοιτων της Φιλοσοφικής και της Φυσικής και Μαθηματικών Σχολής, που πραγματοποίησαν εξάμηνη άσκηση στο Πειραματικό Σχολείο. Αυτό δεν πραγματοποιήθηκε ουσιαστικά και το θέμα αυτό παραμένει ζητούμενο μέχρι σήμερα. Ακόμα, με απόφασή του, από κοινού με τον Διευθυντή, αναθέτει διδασκαλία μαθημάτων για αναπλήρωση εκπαιδευτικών που απουσιάζουν, συμπλήρωση ωραρίου καθώς και άλλες εργασίες επιστημονικής ή πρακτικής φύσης (ν.4376, άρ.2§3) και ζητά από τον Γενικό Επιθεωρητή ή τον Επιθεωρητή των Δημοτικών Σχολείων να αποσπαστούν εκπαιδευτικοί στο Πειραματικό Σχολείο για κάλυψη των κενών (4376/1929, άρ.5).

Το Πειραματικό έχει ενιαία Διεύθυνση για όλες τις βαθμίδες του (ν.4376/1929 άρ.1§2), ο Διευθυντής διορίζεται με Π.Δ. ύστερα από πρόταση του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου και τη γνωμοδότηση του Επόπτη (ν.4376/1929, άρ.4§1) και τιμωρείται ή απολύεται με απόφαση του ίδιου Συμβουλίου μετά από έγγραφη γνωμοδότηση του Επόπτη. Ο Διευθυντής του Πειραματικού ασκεί καθήκοντα Γενικού Επιθεωρητή για το διδακτικό προσωπικό του Γυμνασίου και Επιθεωρητή Δημοτικής

Εκπαίδευσης για το διδακτικό προσωπικό των Δημοτικών (ν.4376, άρ.3). Τα προσόντα που απαιτούνται για να τοποθετηθεί κάποιος ως Διευθυντής Πειραματικού Σχολείου είναι τα αντίστοιχα των Διευθυντών των Διδασκαλείων Δημοτικής Εκπαίδευσης (ν.4376/1929, άρ.2§1) ή του Γυμνασιάρχη με διετή ευδόκιμη υπηρεσία στο βαθμό αυτό και «μισθώ γυμνασιάρχου δυνάμενος να μετατεθή εις θέσιν διευθυντού Γυμνασίου». Ακόμα, διορίζει με πράξη του το υπηρετικό προσωπικό (κηπουροί, καθαρίστριες, επιστάτες) του Σχολείου. Τα επιμέρους καθήκοντά του θα οριστούν με Π.Δ. μετά από σχετική γνωμοδότηση του Επόπτη του Σχολείου. Το διάταγμα αυτό είναι το Βασιλικό Διάταγμα ΦΕΚ 550/1935.

Στα Πειραματικά Σχολεία, όπως και στα δημόσια Γυμνάσια, λειτουργεί Σχολικό Ταμείο με την υποχρεωτική εισφορά μόνο των μαθητών του Γυμνασίου (ν.4376/1929, άρ.6§2) ενώ στον ετήσιο προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου εγγράφεται κονδύλιο που αφορά τη συμπλήρωση και τον εμπλουτισμό του εξοπλισμού του Σχολείου (ν.4376/1929, άρ.14).

3.3.3 Διδακτικό Προσωπικό

Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στον ρόλο του διδακτικού προσωπικού των Πειραματικών Σχολείων, από την ίδρυσή τους, με την καθιέρωση ειδικού εργασιακού καθεστώτος (αμοιβή, ωράριο, εκπαιδευτική άδεια, μεταθέσεις), στο πλαίσιο που όριζαν οι παιδαγωγικές και διδακτικές αντιλήψεις τόσο του Επόπτη όσο και του Διευθυντή (Λιάμπας, 2009). Επισημαίνεται η διάθεση του νομοθέτη να καταστήσει το Πειραματικό Σχολείο ελκυστικό στους εκπαιδευτικούς και κύρια σε αυτούς με αυξημένα προσόντα.

Το διδακτικό προσωπικό του Πειραματικού αποτελείται από τον Διευθυντή, πέντε φιλολόγους, έναν θεολόγο, έναν φυσικό, έναν μαθηματικό, έναν καθηγητή ή δάσκαλο της γαλλικής, των τεχνικών, της μουσικής, της γυμναστικής, έναν καθηγητή της υγιεινής και επτά δασκάλους για τα δημοτικά σχολεία (ν.4376/1929, άρ.1§3). Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάσκουν μαθήματα της ειδικότητάς τους σε όλες τις τάξεις του Σχολείου (οι καθηγητές και στο Δημοτικό, οι δάσκαλοι και στο Γυμνάσιο) με απόφασή του Επόπτη, από κοινού με τον Διευθυντή για αναπλήρωση εκπαιδευτικών που απουσιάζουν, συμπλήρωση ωραρίου καθώς και άλλες εργασίες επιστημονικής ή πρακτικής φύσης (ν.4376, άρ.2§3).

Ο Επόπτης επιλέγει τους δασκάλους, που μετατίθενται στο Πειραματικό Σχολείο, μαζί με τον Διευθυντή (ν.4600/1930 άρ.6) όπως και το προσωπικό του Γυμνασίου

που, «διορίζεται, μετατίθεται και προάγεται» με «έγγραφον πρότασιν» (ν.4376, άρ.4) και ζητά από τον γενικό Επιθεωρητή ή τον Επιθεωρητή των Δημοτικών Σχολείων να αποσπαστούν εκπαιδευτικοί στο Πειραματικό Σχολείο για κάλυψη των κενών (4376/1929, άρ.5).

Οι εκπαιδευτικοί του Πειραματικού εξαιρούνται από το καθεστώς διορισμού - μεταθέσεων των υπολοίπων δασκάλων και καθηγητών (ν.4376/1929 άρ.4§3), προάγονται, τιμωρούνται και απολύονται με πρόταση του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου που στηρίζεται σε έγγραφη γνωμοδότηση του Επόπτη και του Διευθυντή (ν.4376/1929, άρ.4§1 και ν.4600/1930, άρ.3).

Το διδακτικό προσωπικό του Πειραματικού Γυμνασίου έχει μειωμένο ωράριο. Οι καθηγητές του Πειραματικού έχουν 18 ώρες διδασκαλίας από τις 24 ώρες της συνολικής εβδομαδιαίας υποχρεωτικής εργασίας στο Σχολείο (4600/1930 άρ.2§2). Χορηγείται μηνιαίο επιμίσθιο ίσο με αυτό που χορηγείται σε όσους υπηρετούν στα Διδασκαλεία Δημοτικής Εκπαιδύσεως και στα Πρότυπα Σχολεία τους, το οποίο μπορεί να αυξηθεί μετά από πρόταση του Επόπτη και απόφαση της Συγκλήτου, επιβαρύνοντας τον προϋπολογισμό του Πανεπιστημίου (4376/1929 άρ.4§3,4). Οι δάσκαλοι έπαιρναν επιμίσθιο ίσο με το 1/4 του μισθού τους και οι καθηγητές ίσο με το 1/3. Το επιμίσθιο ορίστηκε ως το 15% του μισθού με το άρ.14 του Α.Ν.1297/1938 και αργότερα καταργήθηκε (Κατραμάδος,1993).

Σημαντική καινοτομία είναι η δυνατότητα χορήγησης εκπαιδευτικής άδειας, εξαμηνιαίας έως ετήσιας διάρκειας, σε ένα μέλος του διδακτικού προσωπικού του Πειραματικού Σχολείου «εις Εσπερίαν» «προς μελέτην των προβλημάτων που μαθήματος όπερ διδάσκει με οικονομική επιβάρυνση του Πανεπιστημίου» (ν.4376/1929, άρ.4§4).

Στο Σύλλογο Διδασκόντων δίνεται η δυνατότητα να μεταβάλει το ωρολόγιο και το αναλυτικό πρόγραμμα και τη διάταξη της ύλης με σκοπό την ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και την εφαρμογή νέων μεθόδων διδακτικής(ν.4376/1929, άρ.6). Η απόφαση αυτή πρέπει να έχει την έγκριση του Επόπτη και να γνωστοποιηθεί από τον Διευθυντή στο Υπουργείο Παιδείας, με σχετική αιτιολόγηση.

3.3.4 Μαθητές των Πειραματικών Σχολείων

Οι εγγραφές των μαθητών στα Πειραματικά Σχολεία προβλέπεται να γίνονται το Σεπτέμβριο κάθε έτους. Εγγράφονται δικαιωματικά οι ήδη φοιτούντες μαθητές και

μαθητές από άλλα σχολεία μόνο για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου αριθμού (ν.4376/1929 άρ.8§2).

Προνομιακός, για την εποχή, είναι ο αριθμός μαθητών ανά τάξη –τριάντα μαθητές- αριθμός που θα χρειαστούν πενήντα έξι χρόνια ώσπου να καθιερωθεί ως ο μέγιστος αριθμός μαθητών ανά τάξη με τον 1566/1985 και αυτό μόνο για τα δημοτικά σχολεία, για την δευτεροβάθμια προβλέπονται τριανταπέντε μαθητές. Η γενική αναλογία μαθητών ανά τάξη της εποχής είναι πάνω από 60 προς 1 (Κατσίκας & Θεριανός, 2004, σ.152).

Το Πειραματικό σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών λειτούργησε πρώτο το σχολικό έτος 1929 - 1930 με τις τρεις κατώτερες τάξεις του Δημοτικού και τις δύο του Γυμνασίου. Οι πρώτοι μαθητές μεταφέρθηκαν από τα γειτονικά σχολεία (από το 10ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών κι από το Γ' Γυμνάσιο Αρρένων). Σε κάθε τάξη του Δημοτικού φοιτούσαν είκοσι αγόρια και δέκα κορίτσια, ενώ στο Γυμνάσιο μόνο αγόρια. Η επιλογή των μαθητών για το Δημοτικό γινόταν με ψυχολογικά τεστ, όπως είχε καθορίσει ο Δελμούζος αρχικά στο Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ η εισαγωγή στο Γυμνάσιο μετά από αυστηρές, προφορικές και γραπτές εξετάσεις. Από το Σεπτέμβριο του 1949 καθιερώθηκε η κλήρωση στο Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η οποία, ως τρόπος επιλογής των μαθητών της Α' Δημοτικού, θα επεκταθεί με Υπουργική Απόφαση το Σεπτέμβριο του 1959 στο Δημοτικό του Πειραματικού Αθήνας και στα Πρότυπα Σχολεία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών (Ξηροτύρης, 1982, σ.184-186).

Η φοίτηση για τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου ήταν δωρεάν ενώ οι μαθητές του Γυμνασίου έπρεπε να καταβάλουν μηνιαία εισφορά όπως όλοι οι μαθητές των δημοσίων Γυμνασίων.

3.4 Απόψεις και αντιδράσεις

Οι μεταρρυθμιστικές καινοτομίες του 1929 φάνηκε ότι μπορούν να υπονομεύσουν το παραδοσιακό σύστημα αξιών, ενεργοποιώντας σταδιακά διαδικασίες ανακατάταξης στην κοινωνική διαστρωμάτωση. Έτσι δημιουργήθηκαν αντιδράσεις μέχρι τα όρια της εχθρότητας από εκείνους (κοινωνικο-επαγγελματικούς φορείς και πολιτικές δυνάμεις), που αναλαμβάνουν να υποστηρίξουν την παραδοσιακή κοινωνική δομή.

Η Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών υπέβαλε υπόμνημα στην κυβέρνηση, με το οποίο συμφώνησε και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου, αναφέροντας πως τα νομοσχέδια του 1929 και τα μέτρα που λαμβάνονταν για την

εκπαίδευση ήταν *«πορίσματα βεβιασμένης εργασίας ή προϊόντα μελέτης ολίγων ατόμων»* και διαμαρτυρήθηκε γιατί δεν προσκλήθηκαν εκπρόσωποί της να εκφέρουν τη γνώμη τους για τις αλλαγές στην εκπαίδευση. Ακόμη ζήτησε από την κυβέρνηση *«να μην επίδειξη σπουδήν προς επιψήφισιν και άμεσον γενικήν εφαρμογήν των υπ' αυτής προτεινομένων εκπαιδευτικών μέτρων»*. (Δημαράς, 1986,τ.β',σ.167-168)

Με την αντίδραση της Φιλοσοφικής σχολής θα συνταχθούν και τα σωματεία Κτηματιών, Εμπόρων, Επαγγελματιών και Βιοτεχνών, Πολυτέκνων, Εφέδρων Πολεμιστών, Γυναικών, Δημοσιογράφων, Φοιτητών, Γονέων, Εκκλησιαστικών Ενοριακών Επιτροπών κ.ά υποβάλλοντας με τη σειρά τους υπόμνημα προς τα Νομοθετικά Σώματα επισημαίνοντας τις προσπάθειες των *«κομμουνιζόντων»* να υπονομεύσουν τα θεμέλια του αστικού κράτους, και ζήτησαν *«την οριστικήν εκκαθάρισιν από των κομμουνιζόντων, έστω και εν κρυπτώ, υπαλλήλων, και δη εκπαιδευτικών»*. Απαίτησαν από την κυβέρνηση να ιδρύσει ανώτατο εκπαιδευτικό συμβούλιο, με μέλη του τον υπουργό Παιδείας, τον Αρχιεπίσκοπο, αντιπροσώπους της Φιλοσοφικής και Φυσικομαθηματικής σχολής, ανώτερους εκπαιδευτικούς λειτουργούς κατόπιν υπόδειξης της Φιλοσοφικής, με αρμοδιότητα την εποπτεία και κατεύθυνση της εκπαίδευσης, τον καταρτισμό των σχολικών προγραμμάτων και τον έλεγχο των σχολικών βιβλίων. Ζητήθηκε επίσης η κατάργηση των μεικτών σχολείων, ως προϊόντων του *«μπολσεβίκικου συστήματος»*, η κατάργηση της *«μαλλιαρής γλώσσης, ήτις είναι η γλώσσα των κομμουνιστικών εντύπων»*, η απομάκρυνση όσων διαδίδουν κομμουνιστικές θεωρίες και τη Δημοτική γλώσσα καθώς και την αποβολή όλων των αριστεριζόντων φοιτητών από τα Πανεπιστήμια (Δημαράς,1986,τ.β', σ.168).

Στον αντίποδα των αντιρρήσεων και της πολεμικής που εκφράζεται από τις συντηρητικές κοινωνικο-πολιτικές δυνάμεις του αντιβενιζελισμού και της Ιεραρχίας της Ελλαδικής Εκκλησίας, αυστηρή κριτική από τα αριστερά ασκεί εναντίον της μεταρρύθμισης ο Δ. Γληνός σε 13 άρθρα του τον Ιούνιο του 1929 στην εφημερίδα *«Ακρόπολις»*. Με αφετηρία τη μαρξιστική ανάλυση, θα χαρακτηρίσει στο πρώτο άρθρο του ως *«ιλαροτραγωδία και νέα παράσταση της παλιάς κωμωδίας»* τη μεταρρύθμιση, επισημαίνοντας τις εγγενείς αδυναμίες και προβλέποντας σε γενικές γραμμές την έκβασή της (Καραφύλλης, 2002). Μιλάει για *«εμπαιγμό του λαού από τους εκλεκτούς του»* και *«Ό,τι περιέχουν καλό δεν είναι νέο, ό,τι περιέχουν νέο δεν είναι καλό»* και ζητά μόρφωση για τα χαμηλότερα στρώματα (εργάτες, αγρότες),

Δημοτικά Σχολεία σε όλη τη χώρα και τεχνική- επαγγελματική εκπαίδευση (Μπουζάκης, 1986).

Η μεταρρύθμιση του 1929 επιχείρησε να προσαρμόσει την ελληνική εκπαίδευση στη σύγχρονη πραγματικότητα και τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Δυστυχώς όμως και η μεταρρυθμιστική αυτή προσπάθεια υπήρξε σύντομη, αφού με την επόμενη πολιτική αλλαγή στη χώρα και την ανάληψη της εξουσίας από την αντιπολίτευση, καταργήθηκαν οι περισσότερες από τις παραπάνω διατάξεις, με χαμένη ξανά την ελληνική εκπαίδευση.

Όσο αφορά τα Πειραματικά Σχολεία, σε επίπεδο Παιδαγωγών υπήρξε συναίνεση ως προς την ανάγκη ίδρυσής τους. Οι προοδευτικοί Παιδαγωγοί είχαν πολλάκις προσπαθήσει να εφαρμόσουν τις ιδέες τους στην πράξη, ενώ και από τον Εκπαιδευτικό Όμιλο, από το 1910, υπήρχε αίτημα ίδρυσης σχολείου, ουσιαστικά ήταν η αιτία της ίδρυσής του (Δημαράς 1986 τ.β',σ.35, τεκμήρια 118&118^α, σ. 67-70). Η ίδρυση του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης λέγεται ότι ήταν δέλεαρ για να δεχτεί ο Δελμούζος την έδρα της Παιδαγωγικής (Τερζής 1996, σ.10-13)

Και από την πλευρά των συντηρητικών παιδαγωγών, ο Ν.Εξαρχόπουλος από το 1922, που ανέλαβε το *«Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής»* του Πανεπιστημίου Αθηνών, διεκδικούσε ίδρυση Πειραματικού Σχολείου (Μαρκαντώνης στο Σκληράκη, 1994). Στον Οργανισμό του Πανεπιστημίου Αθηνών αναφερόταν *«Τω εργαστηρίω Πειραματικής Παιδαγωγικής προσαρτάται εν των εν Αθήναις σχολείων της Μέσης Εκπαιδύσεως, πρότυπον σχολείον ονομαζόμενον και υπό την εποπτείαν του διευθυντού του Εργαστηρίου διατελούν»*.

Εύλογα ο «ιδρυτής» και πρώτος Επόπτης του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Αθηνών όταν παρέδιδε τη σκυτάλη για συνέχιση του έργου του στον Σπ. Καλλιάφα, ομολογούσε ότι από όλους τους θεσμούς που είχε υπηρετήσει το Πειραματικό Σχολείο ήταν γι' αυτόν *«εις των σπουδαιοτέρων και προσφιλεστέρων θεσμών»*. Και ήταν ιδιαίτερα περήφανος αφού ύστερα από σειρά ανεπιτυχών ενεργειών του προς τους *«αρμοδίους τους πολιτικά συμπαθώς διακειμένους»* και οι προσπάθειές του ευοδώθηκαν *«επί κυβερνήσεως μη διακειμένης φιλίως»* από τον Υπουργό Παιδείας Κ. Γόντικα. (Πρακτικά Εποπτείας, 17-12-1947, Μαρκαντώνης στο Σκληράκη 1994, σ.47).

Παρά τη «διακομματική» συναίνεση των Παιδαγωγών δεν θα ήταν δυνατό τα Πειραματικά Σχολεία να διαφύγουν των εντόνων πολιτικών αντιπαραθέσεων της

εποχής (Σκληράκη 1994, σ. 176). Στη συζήτηση του Προϋπολογισμού του 1930 ο Ι. Ράλλης του Λαϊκού Κόμματος υποστήριξε ότι η προβλεπόμενη δαπάνη 880.000 δρχ. για το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών «είναι μια κωμωδία» για να πάρει την απάντηση από τον Γ. Παπανδρέου, «*Η κωμωδία διευθύνεται από τον καθηγητή της Παιδαγωγικής κ. Εξαρχόπουλον*».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929

4.1 Η περίοδος 1932-1935

4.1.1. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

Η μεταρρύθμιση του 1929 δεν είχε συνέχεια και σε μεγάλο βαθμό ανατράπηκε, γιατί ακολούθησαν πολιτικά ανώμαλες εποχές με τη δικτατορία του Μεταξά, το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, την Κατοχή, την Αντίσταση και τον Εμφύλιο Πόλεμο.

Το οικονομικό πρόγραμμα του Ελευθερίου Βενιζέλου είχε στόχο την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας και προγραμμάτιζε μεγάλα δημόσια έργα που θα άλλαζαν την ελληνική πραγματικότητα. Το κραχ του 1929 στο αμερικανικό χρηματιστήριο είχε επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές οικονομίες. Η κρίση άρχισε να γίνεται αισθητή από το 1930 στην Ελλάδα, με τις εξαγωγές να μειώνονται και την αδυναμία χρηματοδότησης των μεγάλων έργων από πιστώσεις του εξωτερικού. (Κονδύλης, 2009).

Το 1932 η κυβέρνηση Βενιζέλου έλαβε οικονομικά μέτρα, τα οποία ισοδυναμούσαν με πτώχευση της οικονομίας. Το Μάιο του ίδιου έτους, ο Βενιζέλος παραιτήθηκε και σχηματίστηκε κυβέρνηση υπό τον Π. Τσαλδάρη. Ένα χρόνο περίπου μετά, στις 5-6/3/1933, ο στρατηγός Πλαστήρας αποπειράθηκε να ανατρέψει την κυβέρνηση Τσαλδάρη. Το κίνημα απέτυχε και Βενιζέλος και Πλαστήρας διέφυγαν στο εξωτερικό. Έκτακτο στρατοδικείο τους καταδίκασε ερήμην σε θάνατο, ενώ όλοι οι αξιωματικοί που μετείχαν στο κίνημα του Πλαστήρα αποτάχτηκαν. Έτσι, στο στράτευμα έγιναν πλειονότητα οι φιλομοναρχικοί αξιωματικοί (Κάτσικας & Θεριανός, 2004).

Στις 10/10/1935 πραγματοποιήθηκε στρατιωτικό κίνημα από φιλοβασιλική ομάδα ανώτερων αξιωματικών με επικεφαλής τον Γεώργιο Κονδύλη. Με δημοψήφισμα, που πραγματοποιήθηκε με τον στρατιωτικό νόμο σε ισχύ και τη βενιζελική παράταξη να απέχει, εγκρίθηκε η αλλαγή του πολιτεύματος και η παλινόρθωση της μοναρχίας.

Υπουργός Παιδείας συνέχισε να είναι ο Θ. Τουρκοβασίλης, βουλευτής του κόμματος των Ελευθεροφρόνων του Ιωάννη Μεταξά.

4.1.2. Η εκπαιδευτική πολιτική

Το 1933, επί Υπουργίας του Θ. Τουρκοβασίλη, ψηφίσθηκε το νομοσχέδιο (ν.5911/1933), σύμφωνα με το οποίο η διδασκαλία της Δημοτικής γλώσσας περιορίστηκε στις τέσσερις μικρότερες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Δύο χρόνια περίπου μετά, με Νομοθετικό Διάταγμα της 2/11/1935 (ΦΕΚ 519), *Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εκπαιδευτικών κτλ νόμων*) η Δημοτική γλώσσα περιορίστηκε στις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού (Ευαγγελόπουλος, 1998^{α'}, σ.70).

Στις 10-5-1933 ο Θ. Τουρκοβασίλης κατέθεσε στη Βουλή σχέδιο νόμου «Περί ιδρύσεως Παιδαγωγικών Ακαδημιών», το οποίο ψηφίσθηκε ομόφωνα (ν.5802/1933), με τον οποίο ιδρύθηκαν έξι Παιδαγωγικές Ακαδημίες και το 1934 αυξήθηκαν σε επτά (Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ.133). Στη συνέχεια πάρθηκαν μέτρα ανατροπής της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1929. Με το Διάταγμα της 5-11-1935 μεταβλήθηκε το ωρολόγιο πρόγραμμα του Γυμνασίου, τα Λατινικά επαναφέρθηκαν ως υποχρεωτικό μάθημα, αυξήθηκαν τα Θρησκευτικά, καταργήθηκε η παράλληλη διδασκαλία Δημοτικής και Καθαρεύουσας στα Νέα Ελληνικά, καθώς και η διδασκαλία αρχαίων κειμένων από μετάφραση (Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ 133, Καραφύλλης, 2002, σ.117).

4.1.3 Το Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ 550/14-11-1935) «Περί εκτελέσεως των νόμων 4375, 4600 περί ιδρύσεως Περαιμ. Σχολείων εν τοις Πανεπιστημίοις και 6379 ... περί διοικήσεως της εκπαιδεύσεως....»

Ακόμα και όταν οι πολιτικές εξελίξεις (1933) οδηγούν προς μια μεταβολή των πολιτικών πραγμάτων, γίνονται ενέργειες που θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς πως συμπληρώνουν τη μεταρρύθμιση του '29. Αλλά αυτή η τάση δεν κράτησε πολύ. Στα 1935 το νέο πρόγραμμα του Γυμνασίου εκφράζει όχι μόνο την εξουδετέρωση της μεταρρύθμισης αλλά και την επιστροφή στο παλιό πνεύμα (Δημαράς, 1986 τ.β', σ.39).

Στο μεταίχμιο των δυο αυτών αντίρροπων τάσεων κινείται η φιλοσοφία του Β.Δ.550/1935 (Υπουργός Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης). Διατηρούνται τα Πειραματικά Σχολεία καθώς και οι περισσότερες από τις διατάξεις των ν.4376/1929

και 4600/1930 και εξειδικεύονται λεπτομερώς, σε σημείο υπερβολής, γεγονός που υποδηλώνει την γραφειοκρατική αντίληψη και το συγκεντρωτισμό του νομοθέτη, αλλά διατηρούνται οι δυνατότητες του Συλλόγου Διδασκόντων και του Επόπτη να τροποποιούν το ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και η υποχρέωση φοίτησης για ένα εξάμηνο στο Πειραματικό Σχολείο των αποφοίτων των καθηγητικών σχολών, που επιθυμούν να διδάξουν (Β.Δ.550/1935, άρ.7§1).

Από την άλλη, φανερώνεται η τάση για απόλυτο έλεγχο της διδακτικής πράξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η διοικητική παντοδυναμία του Διευθυντή του Πειραματικού Σχολείου (Β.Δ.550/1935, άρ.3), που η ανάλυση των καθηκόντων του καταλαμβάνει το 1/3 του Διατάγματος και εξαπλάσιο χώρο από την περιγραφή των καθηκόντων του Επόπτη ως παιδαγωγικού υπεύθυνου, που μετά βίας καταλαμβάνει το 1/4 της σελίδας. Στο πλαίσιο της διάθεσης απόλυτου ελέγχου πρέπει να ενταχθεί και ανάληψη της γενικής εποπτείας των Πειραματικών Σχολείων από το Υπουργείο Παιδείας (Β.Δ.550/1935, άρ.1§1).

4.1.3α Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης

Τη γενική εποπτεία του Πειραματικού Σχολείου ασκεί ο Υπουργός Παιδείας δια του Επόπτη (Β.Δ.550/1935, άρ.1 §1). Τα Πειραματικά Σχολεία υπάγονται απευθείας στο Υπουργείο Παιδείας και όχι στις τοπικές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. Ο ρόλος του Επόπτη παρουσιάζεται μειωμένος σε σχέση με τη διαφαινόμενη αρχική πρόθεση του νομοθέτη στους ν.4376/1929 και 4600/1930.

Οι δικαιοδοσίες του Επόπτη περιορίζονται στα 6 εδάφια του άρθρου 2. Η διατύπωση είναι γενικόλογη, η εξουσία του περιορίζεται σε απολύτως παιδαγωγικά θέματα. Δίνει τις γενικές οδηγίες και κατευθύνσεις και καθορίζει τις παιδαγωγικές αρχές του Πειραματικού Σχολείου. Μπορεί να εκτελεί πειραματικές έρευνες και διδασκαλίες στο πλαίσιο των πρακτικών ασκήσεων των φοιτητών και των μετεκπαιδευόμενων δασκάλων. Καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στο διδακτικό τους έργο και έχει δικαίωμα να παρακολουθεί τις διδασκαλίες για «*διαρρύθμισιν αυτών*». Για τον ίδιο σκοπό συγκαλεί το διδακτικό προσωπικό σε συνεδριάσεις στις οποίες προΐσταται (Β.Δ.550/1935, άρ.2).

Μεγάλη σπουδαιότητα αποδίδεται στις συνεδρίες αυτές, τόσο στο Πειραματικό της Αθήνας υπό τον Εξαρχόπουλο όσο και στη Θεσσαλονίκη υπό τον Δελμούζο γιατί αποβλέπουν στην επεξεργασία, διατύπωση και υιοθέτηση από το εκπαιδευτικό προσωπικό μιας συγκεκριμένης παιδαγωγικής στάσης (Τερζής, 1986).

Στο θέμα των πρακτικών ασκήσεων των επιμορφούμενων πτυχιούχων της Φιλοσοφικής, Θεολογικής και της Σχολής Φυσικών- Μαθηματικών στο Πειραματικό Σχολείο καθορίζει το είδος και τη διάρκεια των πρακτικών ασκήσεων των φοιτητών στο Σχολείο, των οποίων έχει την γενική επίβλεψη (Β.Δ.550/1935, άρ.2§6) και καθορίζει το πρόγραμμα τους σε συνεργασία με τον Διευθυντή και προεδρεύει στην επιτροπή εξετάσεων που αποτελείται από τον Διευθυντή και ένα μέλος του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου. Ακόμα, έχει την αρμοδιότητα του ελέγχου επί του, διοικητικά παντοδύναμου, Διευθυντή, όχι απευθείας, αλλά μέσω του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου, στο οποίο, αν υπάρξει ανάγκη, υποβάλλει έκθεση.

Το βάρος της διοικήσεως του Πειραματικού Σχολείου, του πειθαρχικού ελέγχου των διδασκόντων και των μαθητών και της αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού αναλαμβάνει ο Διευθυντής. Οι αρμοδιότητές του περιγράφονται λεπτομερώς και εκτενώς στο άρθρο 3 του Β.Δ.550/1935/1935

Ο Διευθυντής έχει τις αρμοδιότητες και ευθύνες του Διευθυντή Σχολείου, αρμοδιότητες Γενικού Επιθεωρητή του Πειραματικού Γυμνασίου και Επιθεωρητή των Δημοτικών Σχολείων του Πειραματικού (Β.Δ.550/1935, άρ.3 παρ. α') όπως προβλεπόταν και από το ν.4376/1929 άρ.3.

Με την ιδιότητα του αυτή, είναι παιδαγωγικός και πειθαρχικός προϊστάμενος των εκπαιδευτικών του Πειραματικού Σχολείου. Υποδεικνύει στο προσωπικό τις παιδαγωγικές αρχές (για τις οποίες αποφασίζει ο Επόπτης) και ελέγχει για την εφαρμογή τους. Διευθύνει τις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών και τους καθοδηγεί. Παράλληλα, ασκεί απόλυτο έλεγχο επί του προσωπικού σε ότι αφορά την σωματική κατάσταση, επιμέλεια, ευσυνειδησία, την επιστημονική και μεθοδική αρτιότητα, την παιδαγωγική κατάρτιση αλλά και τη «εν τω σχολείω και τή κοινωνία» διαγωγή και δράση του. Μετά από καταγγελία ή εντολή του Επόπτη ή του Υπουργού Παιδείας ενεργεί ανακρίσεις και –μετά από απολογία του ελεγχόμενου- επιβάλλει επίπληξη και πρόστιμο έως 300 δρχ. Στα πλαίσια της ελεγκτικής- αξιολογικής αρμοδιότητάς του, συντάσσει έκθεση για κάθε εκπαιδευτικό του Πειραματικού Σχολείου, την οποία υποβάλλει στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο Δημοτικής Εκπαίδευσης για τους δασκάλους και στο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο Μέσης Εκπαίδευσης για τους καθηγητές (Β.Δ.550/1935,άρ.3).

Ο Σύλλογος Διδασκόντων διατηρεί την αρμοδιότητα τροποποίησης του αναλυτικού και ωρολογίου προγράμματος (Β.Δ.550/1935,άρ.3, παρ.β'§8) όπως προβλεπόταν από το ν.4376/1929, άρ.6. Είναι δυνατό να συγκροτούνται επιτροπές για την μελέτη

κάποιου συγκεκριμένου θέματος του Σχολείου υπό την προεδρία του Διευθυντή ή οριζόμενου εκπαιδευτικού. Τα συμπεράσματα των επιτροπών εγκρίνονται από το Σύλλογο Διδασκόντων (Β.Δ.550/1935,άρ.5§2).

Η διοίκηση των Πειραματικών Σχολείων σύμφωνα με το Β.Δ.550/1935 είναι απόλυτα συγκεντρωτική με το σύνολο της διοικητικής εξουσίας στα χέρια του Διευθυντή, ενώ ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελεί απλά εκτελεστικό όργανο, αυστηρά επιτηρούμενο και συνεχώς αξιολογούμενο και κρινόμενο.

4.1.3β Διδακτικό προσωπικό

Το Β.Δ. 550/ 1935 δεν μεταβάλλει τον τρόπο επιλογής του διδακτικού προσωπικού καθώς και το ωράριο εργασίας και το μισθολογικό καθεστώς του. Στα θέματα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τους ν.4376/1929 και 4600/1930.

Αναλυτική είναι η περιγραφή των καθηκόντων των δασκάλων και των καθηγητών των Πειραματικών Σχολείων, εκτεινόμενη σε τρία άρθρα (άρ.3,4,5). Προβάδισμα δίνεται στους δασκάλους κάθε τάξης και στους διδάσκοντες τα φιλολογικά μαθήματα, που αναλαμβάνουν το συντονισμό των υπόλοιπων διδασκόντων, την επικοινωνία με τους γονείς και την ενημέρωση του Διευθυντή. Ακόμα αναλαμβάνουν τη διάγνωση *«των ψυχικών προδιαθέσεων και ιδιορρυθμιών εκάστου των μαθητών»* και τη συμπλήρωση των ατομικών φακέλων των μαθητών (Β.Δ. 550/1935,άρ.4).

Οι εκπαιδευτικοί των Πειραματικών Σχολείων έχουν καθήκοντα που απορρέουν από τον ειδικό ρόλο του Πειραματικού και αφορούν τις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών και των πτυχιούχων «δοκίμων» που εκπαιδεύονται σε αυτό. Οφείλουν να αναφέρουν τις απουσίες τους στο Διευθυντή και σχετικά με την επιμέλεια και ευπρέπεια των «δοκίμων» που παρακολουθούν τα μαθήματα σε κάθε τάξη, των οποίων πρέπει να τηρείται κατάλογος. Οφείλουν να παραμένουν στις τάξεις κατά τη διάρκεια των διδασκαλιών που πραγματοποιούν οι ασκούμενοι και να σημειώνουν σε σχετικό κατάλογο κρίσεις για αυτές καθώς και να τους παρέχουν κάθε δυνατή βοήθεια και συμβουλή (Β.Δ. 550/1935, άρ.5).

4.1.3γ Πρακτικές ασκήσεις

Στα Πειραματικά Σχολεία υποχρεούνται να φοιτήσουν *«προς παιδαγωγικήν και διδακτικήν άσκησην»*, οι πτυχιούχοι της Φιλοσοφικής- Θεολογικής Σχολής και της Σχολής Φυσικών και Μαθηματικών του Πανεπιστημίων που επιθυμούν να εργαστούν στη συνέχεια ως εκπαιδευτικοί (Β.Δ. 550/1935, άρ.7§1). Πρώτη εφαρμογή του

μέτρου προβλέπεται να γίνει στους εγγραφέντες φοιτητές στις παραπάνω Σχολές το ακαδημαϊκό έτος 1929-1930. Όμως η απόλυτη απαγόρευση διορισμού καθηγητή χωρίς το παιδαγωγικό πτυχίο που αποκτάται μετά την πρακτική άσκηση σε Πειραματικό Σχολείο (ν.4376 άρ.10), αίρεται, αφού προβλέπεται η δυνατότητα λήψης του και μετά το διορισμό με χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας «*μετά πλήρων αποδοχών*» (Β.Δ.550/1935, άρ.2§3). Ουσιαστικά το παραπάνω μέτρο αποτρέπει τους πτυχιούχους των καθηγητικών σχολών από το να πραγματοποιούν τις πρακτικές ασκήσεις τους προ του διορισμού. Αυτή διαφαίνεται να είναι η πρόθεση του νομοθέτη, αφού στη συνέχεια αναπτύσσει με λεπτομέρεια τους όρους και τις προϋποθέσεις εκπαίδευσης στα Πειραματικά Σχολεία των διορισμένων εκπαιδευτικών με χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας αλλά δεν γίνεται ούτε νύξη για τον τρόπο πραγματοποίησης πρακτικών ασκήσεων από αδιόριστους εκπαιδευτικούς. Τελικά το μέτρο της πρακτικής άσκησης στα Πειραματικά Σχολεία προ του διορισμού ακυρώθηκε στην πράξη, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αφού δεν εφαρμόστηκε παρά μόνο σε κάποιες περιπτώσεις φοιτητών της Φιλοσοφικής (Βαρμάζης, 1998, σ.14, Κατραμάδος, 2008, σ.4).

Εκπαιδευτική άδεια μπορεί να λαμβάνουν έως τριάντα εκπαιδευτικοί ανά έτος, κυρίως από σχολεία με πλήρες προσωπικό (Β.Δ.550/1935, άρ.7§3). Το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο οφείλει τον Αύγουστο κάθε έτους να καταρτίζει σχετικό πίνακα, κατά προτίμηση από εκπαιδευτικούς που έχουν υποβάλει σχετική αίτηση και τον κοινοποιεί στο Υπουργείο Παιδείας ώστε να χορηγηθούν οι σχετικές άδειες. Οι πρακτικές ασκήσεις διαρκούν ένα εξάμηνο. Περιλαμβάνουν παρακολουθήσεις και διδασκαλίες με βάση πρόγραμμα που καταρτίζουν ο Διευθυντής και ο Επόπτης. Τις διδασκαλίες ακολουθούν συνεδρίες κατά τις οποίες αυτές συζητούνται και κρίνονται από το διδακτικό προσωπικό και τους ασκούμενους. Η φοίτηση στο Πειραματικό Σχολείο περιλαμβάνει και ανάληψη εργασίας από κάθε ασκούμενο «*ψυχολογικής ή παιδαγωγικής*» η οποία ορίζεται από τον Επόπτη από την αρχή της φοίτησής του. Παρακολουθούν και ασκούνται σε ψυχολογικές μετρήσεις και πειράματα, συμμετέχουν στις συγκεντρώσεις γονέων και κάθε άλλη εκδήλωση του Σχολείου (Β.Δ.550/1935, άρ.7). Κατά το τέλος της φοίτησής τους διενεργούνται γραπτές εξετάσεις και πραγματοποίηση διδασκαλίας. Οι εξετάσεις διενεργούνται από επιτροπή που αποτελείται από τον Επόπτη και ένα μέλος του εκπαιδευτικού Συμβουλίου (Β.Δ.550/1935, άρ.8).

4.2 Δικτατορία Μεταξά- Ο Αναγκαστικός νόμος 1297/ 1938 (ΦΕΚ 251/6-7-1938) «Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως εκπαιδευτικών τινών Νόμων»

Στις εκλογές του 1936 φιλομοναρχικοί και βενιζελικοί αναδείχθηκαν ισοδύναμοι. Σε ρόλο ρυθμιστή ήταν το Παλλαϊκό Μέτωπο (ΚΚΕ) που είχε εκλέξει 15 βουλευτές. Με πρόσχημα τις αιματηρές διαδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη το Μάιο του 1936, και την προκήρυξη 24ωρης γενικής απεργίας, στις 4 Αυγούστου 1936, ο Γεώργιος Β' και ο Ι. Μεταξάς κήρυξαν δικτατορία.

Η νομοθεσία των Πειραματικών Σχολείων δεν μεταβλήθηκε σημαντικά από το καθεστώς της 4^{ης} Αυγούστου. Ο Αναγκαστικός Νόμος 1297/38 (ΦΕΚ251/6-7-1938) *«Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως εκπαιδευτικών τινών Νόμων»* αποτελεί ένα κανονιστικής φύσης νομοθέτημα, χωρίς να διαφαίνεται συγκεκριμένος γενικός σκοπός αλλά έρχεται να τακτοποιήσει διάφορα δευτερεύοντα προβλήματα και ειδικές περιπτώσεις σε φορείς του υπουργείου Παιδείας. Τα Πειραματικά Σχολεία αφορούν μόνο τα άρθρα 14,18 και 33.

Το άρθρο 14 ορίζει το επίδομα που χορηγείται στους εκπαιδευτικούς των Πειραματικών Σχολείων στο 1/15 του μηνιαίου μισθού. Με τη ρύθμιση αυτή το επίδομα μειώθηκε σημαντικά αφού μέχρι τότε ήταν ίσο με το 1/3 του μισθού για τους καθηγητές και 1/4 για τους δασκάλους (Κατραμάδος, 1993).

Το άρθρο 18§2 ορίζει την δημιουργία δυο επιπλέον θέσεων Φιλολόγων και μιας θέσης Γυμναστή στα Πειραματικά Σχολεία καθώς και μια θέση «υποεπιστάτη».

Τέλος, το άρθρο 33 ορίζει ότι τον Διευθυντή Σπουδών, υπεύθυνο για τη μετεκπαίδευση των δασκάλων στο Πανεπιστήμιο αναπληρώνει ο Διευθυντής του Πειραματικού Σχολείου.

4.3 Η μεταρρύθμιση του 1964 και η αντιμεταρρύθμιση από την δικτατορία

Η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου του Γεωργίου Παπανδρέου, στις 16/2/1964, πέτυχε σαρωτική νίκη. Με Πρωθυπουργό και Υπουργό Παιδείας τον Γεώργιο Παπανδρέου, Υφυπουργό τον Λουκή Ακρίτα και Γενικό Γραμματέα τον Ε.Π. Παπανούτσο, προχώρησε στην υλοποίηση των προεκλογικών της εξαγγελιών για τα εκπαιδευτικά, με τον ν. 4379/1964 (ΦΕΚ 182/24-10-1964) *«Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής (Στοιχειώδους και Μέσης) εκπαίδευσης»* και έμεινε στην ιστορία ως «νόμος της Μεταρρύθμισης Παπανδρέου-Παπανούτσου». Πρώτη φορά

μετά τη μεταρρύθμιση του 1929 ψηφίστηκε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αλλαγών στην εκπαίδευση (Δημαράς, 1986, τ.β', σ.62). Τα μέτρα που λαμβάνονται είναι ριζοσπαστικά. Καθιερώνεται η Δημοτική γλώσσα, το ακαδημαϊκό απολυτήριο, η δωρεάν παιδεία. Η νομοθεσία έφερε νέο, δημιουργικό πνεύμα στην εκπαίδευση (Δημαράς, 1986, τ.β', σ.62, 285, 286). Στο πλαίσιο αυτό ιδρύεται το Πανεπιστήμιο Πατρών (Ν.Δ. 4425/1964) και πανεπιστημιακές μονάδες στα Ιωάννινα (Ν.Δ. 735/1964).

Η επικράτηση της δικτατορίας θα φέρει αλλαγές στον προσανατολισμό της εκπαίδευσης. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο καταργείται, επαναφέρεται η Καθαρεύουσα, Οι αλλαγές οδηγούν την εκπαίδευση σε μια κατάσταση που είναι παρόμοια με ότι ίσχυε πριν από την μεταρρύθμιση, όχι του 1964 αλλά του 1929 (Δημαράς, 1986, τ.β', σ.62).

Το 1972 ιδρύθηκε το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Πάτρας, και το σχολικό έτος 1972-73 λειτούργησε η πρώτη τάξη Δημοτικού και Γυμνασίου με την Υ.Α.80852/1972 (ΦΕΚ585/14-8-1972) Το 1977 ιδρύεται Πειραματικό Μονοθέσιο Νηπιαγωγείο και από το 1978 Πειραματικό Μονοθέσιο Δημοτικό με το Π.Δ.627/1978 (ΦΕΚ135/30-8-1978) «Περί ιδρύσεως και προαγωγής δημοτικών Σχολείων» τα οποία όμως θα λειτουργήσουν από το σχολικό έτος 1984-85.

4.4 Η μεταρρύθμιση του 1976

4.4.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

Η πτώση της δικτατορίας άλλαξε το πολιτικό σκηνικό της χώρας. Στις 21 Νοεμβρίου του 1974 εκλέχτηκε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Ένα μήνα αργότερα λύθηκε το πολιτειακό, με δημοψήφισμα, και καθιερώθηκε το πολίτευμα της Αβασίλευτης Δημοκρατίας (Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ.178). Το νέο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό πλαίσιο δημιουργεί μια νέα, πρωτόγνωρη, κατάσταση για την χώρα που χαρακτηρίζεται από καταλυτικές αλλαγές. Οι αλλαγές αυτές αφορούσαν και το εκπαιδευτικό σύστημα που, με την ανατροπή της μεταρρύθμισης του 1964, ήταν αναχρονιστικό και δεν εξυπηρετούσε τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας (Μπουζάκης, 2002, τ.β', σ.53-54).

4.4.2 Η εκπαιδευτική πολιτική

Το Σύνταγμα του 1975 επανέφερε την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και τη δωρεάν φοίτηση σε όλες τις βαθμίδες. Η διάταξη που όριζε την Καθαρεύουσα ως επίσημη γλώσσα απαλείφθηκε ως προανάκρουσμα για την επερχόμενη καθιέρωση της Δημοτικής (Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ.178). Γράφηκαν νέα βοηθητικά βιβλία, Γραμματική και Συντακτικό της Δημοτικής και οργανώθηκαν σεμινάρια για την ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Το ίδιο έτος ψηφίστηκε ο νόμος 186/1975 «Περί Κέντρου Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμορφώσεως» (Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ.178) και καταργήθηκε το Ανώτατο Εκπαιδευτικό Συμβούλιο (Ευαγγελόπουλος, 1998^α,τ.β',σ.169). Με το ν.309/1976 ανοίγει ο δρόμος για τη καθιέρωση της συνεκπαίδευσης των δυο φύλων στα Γυμνάσια και Λύκεια αφού προβλέπεται η δυνατότητα μετατροπής και μετονομασίας τους, μετά από εισήγηση των οικείων Εποπτών Μ.Ε. (άρ.27&30).

Από τις κυβερνήσεις Καραμανλή ψηφίστηκαν τρεις βασικοί νόμοι, ο ν.309/1976 (ΦΕΚ100/3-4-1976, τ.α) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσως για τη Γενική Εκπαίδευση, ο ν.576/1977 (ΦΕΚ102/13-04-1977,τ.α) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της μέσης και ανωτέρας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσως» και ο ν.682/1977 (ΦΕΚ244/01-09-1977, τ.α) «Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαίδευσως και σχολικών οικοτροφείων» για την Ιδιωτική Εκπαίδευση (Υπουργός Παιδείας Γ. Ράλλης) και τα απαραίτητα Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις που συμπλήρωναν τους νόμους αυτούς (Ευαγγελόπουλος, 1998^α,τ.β', σ,95).

4.4.3 Ο ν.309/1976 (ΦΕΚ 100/3-4-1976 τ.Α') «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσως»

Ο ν.309/1976 ρυθμίζει θέματα που αφορούν τη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, και συγκεκριμένα τα Νηπιαγωγεία και τα Δημοτικά σχολεία. Μειώθηκε η αναλογία μαθητών ανά δάσκαλο (Ν.309/1976, άρ.12§1) και νηπιαγωγό (Ν.309/1976, άρ.5§14) από 40 σε 30, οι διδακτικές ώρες των δασκάλων από 36 σε 28-34 την εβδομάδα (Ν.309/1976, άρ.17§8) και καθιερώθηκε η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (Ν.309/1976, άρ.26§2), που είχε κατοχυρωθεί με το νέο Σύνταγμα. Επανήλθε ο θεσμός των αιρετών εκπροσώπων στα υπηρεσιακά συμβούλια (Ν.309/1976, άρ.43§2). Ο ρόλος τους θα εξειδικευτεί με το Π.Δ. 15/1977 (ΦΕΚ 9/14-01-1977, τ.α')

«Περί συστάσεως και συνθέσεως υπηρεσιακών και πειθαρχικών συμβουλίων του προσωπικού της γενικής εκπαίδευσης».

Καταργήθηκαν οι εισαγωγικές εξετάσεις στο τριετές Γυμνάσιο (Ν.309/1976, άρ.26§2β) και διαρθρώθηκε η Μέση Εκπαίδευση σε δύο αυτοτελή επίπεδα επαναφέροντας το διαρθρωτικό σχήμα του εκπαιδευτικού συστήματος, που είχε καταργήσει η δικτατορία, το Γυμνάσιο και το Λύκειο (Ν.309/1976, άρ.1&25) για την εισαγωγή στο οποίο προβλέπονται εξετάσεις.

Στο άρθρο 2 ορίζεται ότι *«η γλώσσα της εκπαίδευσης είναι η Νεοελληνική και ότι ως Νεοελληνική εννοείται η δημοτική γλώσσα συντεταγμένη άνευ ιδιωματισμών και ακροτήτων».* Το παραπάνω άρθρο ψηφίστηκε ομόφωνα από τη Βουλή των Ελλήνων.

Τα άρθρα του ν.309/1976 που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία είναι τα άρ.6, 37 και 76. Το άρθρο 6 προβλέπει την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με την εισαγωγή των νηπίων στα Πειραματικά (*«πρότυπα»* αναφέρονται στο νόμο) Νηπιαγωγεία επαναλαμβάνοντας πρόβλεψη που υπήρχε και στον ν.129/1967 (ΦΕΚ 163/ 25-9-1967 τ.α', άρ.12§1). Το άρθρο 37§10 προβλέπει την μείωση του διδακτικού ωραρίου των καθηγητών στα Πειραματικά Γυμνάσια και Λύκεια κατά πέντε ώρες την εβδομάδα συνεχίζοντας το προνομιακό ωράριο εργασίας που προβλεπόταν ήδη από το ν.4600/1930, άρ.2§2. Το άρθρο 79 είναι το μόνο από τα άρθρα του ν.309/1976 που αφορά αποκλειστικά τα Πειραματικά Σχολεία. Επεκτείνεται η ισχύς του ν.4376/1929 (ΦΕΚ 300/21-8-1929 τ. Α') *«Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»* και στα νεότερα πανεπιστήμια στα *«οποία υφίστανται Καθηγητικά Σχολαί»* (Ν.309/1976, άρ.79§1). Επικυρώνονται οι Υπουργικές Αποφάσεις που αφορούν στην ίδρυση και πρώτη λειτουργία του Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Πατρών (Ν.309/1976, άρ.17§2 παρ. α,β,γ,δ, & §3α) και ορίζεται η λειτουργία του κατά τα προβλεπόμενα από το ν.4376/1929 όπως και στα Πειραματικά Σχολεία των Πανεπιστημίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Ενώ συντελείται η μεγαλύτερη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση μετά το 1929 και η μοναδική που θα συνεχιστεί και από την επόμενη κυβέρνηση, οι μεταβολές στη νομοθεσία των Πειραματικών Σχολείων είναι ελάχιστες, περιορίζονται στο θέμα του τρόπου εισαγωγής των μαθητών σε αυτά, θέμα που δεν καθοριζόταν από την υφιστάμενη νομοθεσία με σαφήνεια.

Διαφαίνεται ότι το γεγονός που γέννησε την ανάγκη αυτής της νομοθετικής παρέμβασης είναι η ολοένα και αυξανόμενη πίεση από γονείς, προερχόμενους κυρίως

από το «ανερχόμενο κοινωνικό μεσόστρωμα» που, στην αναζήτηση καλύτερης εκπαίδευσης, ζητούν την εγγραφή των παιδιών τους στα Πειραματικά Σχολεία (Μπουζάκης, 2002,τ.β',σ.54).

Το 1976, η μεταρρύθμιση του '29 στα Πειραματικά Σχολεία, πενήντα σχεδόν χρόνια μετά, παραμένει ζωντανή και το νέο Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Πατρών εντάσσεται στο καθεστώς του ν.4376/1929 που, προφανώς, εξακολουθεί να θεωρείται λειτουργικός και θα εξακολουθήσει να ισχύει, έστω και εν μέρει, μέχρι το 2011.

4.4.4 Τα Προεδρικά Διατάγματα 483/1977 και 484/1977 (ΦΕΚ 149/1-6-1977 α') και η τροποποίηση τους από τα Προεδρικά Διατάγματα 497 & 498/1981 (ΦΕΚ 134/25-5-1981 α')

Για την οργάνωση και λειτουργία των Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων όπως προβλεπόταν από το ν.309/14976 άρ.6,11,13 και το ν.129/1967 άρ.12§1 εκδόθηκαν τα Προεδρικά Διατάγματα 483/1977 «Περί Οργάνωσης και Λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων Δημοσίας και Ιδιωτικής Εκπαιδύσεως» και 484/1977 «Περί Οργάνωσης και Λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων» (ΦΕΚ149/1-6-1977Α') (Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης) που τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τα Προεδρικά Διατάγματα 497/1981(ΦΕΚ149 Α') «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως διατάξεων του Προεδρικού Διατάγματος 483/1977 «Περί Οργάνωσης και Λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων Δημόσιας και ιδιωτικής Εκπαιδύσεως» και 498/1981 «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως διατάξεων του Προεδρικού Διατάγματος 484/1977 (ΦΕΚ149Α') «Περί Οργάνωσης και Λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων» (ΦΕΚ134/25-5-1981 Α') αντίστοιχα (Υπ. Παιδείας Β. Κοντογιαννόπουλος). Τα Προεδρικά Διατάγματα αυτά έχουν το ρόλο του γενικού κανονισμού λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων, περιλαμβάνοντας διατάξεις, που επιδιώκεται να ρυθμίσουν όλα τα θέματα της λειτουργίας τους. Από αυτή την άποψη ολόκληρα τα Προεδρικά Διατάγματα 483 και 484/1977 αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία. Ωστόσο, βρίσκουμε διατάξεις που αφορούν αποκλειστικά τα Πειραματικά Σχολεία, αναγνωρίζοντας στην πράξη τον ειδικό ρόλο τους.

Το άρ.1§2 του Π.Δ. 483/1977 και το άρ.1§3 του Π.Δ. 484/1977 ορίζουν ότι τα Πειραματικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία δεν έχουν σχολική περιφέρεια.

Το άρθρο 9 του Π.Δ. 483/1977 ρυθμίζει με σαφήνεια, για πρώτη φορά από την ίδρυση των Πειραματικών Σχολείων από το 1929, το θέμα των εγγράφων των μαθητών. Στην Α' τάξη εγγράφονται οι μαθητές που έχουν την νόμιμη ηλικία και των οποίων οι γονείς κατοικούν στην πόλη που βρίσκεται το Σχολείο, τουλάχιστον από την 1^η Ιανουαρίου του έτους της εγγραφής (Π.Δ. 483, άρ.9§1). Οι γονείς μπορούν να υποβάλλουν αίτηση σε ένα μόνο σχολείο και η επιλογή των μαθητών γίνεται με κλήρωση, η οποία διενεργείται τη 10^η Σεπτεμβρίου. Οι αιτήσεις των γονέων υποβάλλονται από 1^η ως 9^η Σεπτεμβρίου.

Η κλήρωση διενεργείται από επιτροπή που αποτελείται από τον Διευθυντή, δυο μέλη του διδακτικού προσωπικού και δύο εκπροσώπους των γονέων, που ορίζονται με απόφαση του Διευθυντή. Η επιτροπή συντάσσει πρακτικό το οποίο υποβάλλεται στο Υπουργείο Παιδείας (Π.Δ.483/1977, άρ.9§2).

Στις υπόλοιπες τάξεις εγγράφονται οι μαθητές των προηγούμενων τάξεων που προάχθηκαν (Π.Δ.483/1977, άρ.9§3). Αν υπάρξουν κενές θέσεις τότε εγγράφονται μαθητές, που κατοικούν μόνιμα και προέρχονται από σχολεία της ίδιας πόλης με το Πειραματικό Σχολείο, με βάση το βαθμό προαγωγής τους. Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνεται κλήρωση (Π.Δ. 483/1977, άρ.9§4). Οι εκπαιδευτικοί του Πειραματικού Σχολείου μπορούν να εγγράφουν τα παιδιά τους χωρίς κλήρωση, ως υπεράριθμα.

Το παραπάνω άρθρο συμπληρώθηκε από το άρ.5 του Π.Δ. 497/1981. Σύμφωνα με αυτό, η κλήρωση για την Α' τάξη διενεργείται το πρώτο πενθήμερο του Ιουνίου. Οι γονείς των μαθητών πρέπει να είναι μόνιμοι κάτοικοι της πόλης που λειτουργεί το Σχολείο και να υποβάλλουν αίτηση σε ένα μόνο σχολείο. Για πρώτη φορά ορίζεται ίση αναλογία φύλων στις εγγραφές των μαθητών. Αν στο Σχολείο λειτουργεί Νηπιαγωγείο τότε στην Α' τάξη του Δημοτικού εγγράφονται οι μαθητές που αποφοιτούν από αυτό (Π.Δ. 497/1981, άρ.5§4).

Οι αιτήσεις των γονέων υποβάλλονται εντός του τρίτου δεκαήμερου του Μαΐου. Η κλήρωση διενεργείται κατά τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 483/1977, άρ.9§2. Πέρα από τον κανονικό αριθμό κληρώνονται 20% επιπλέον ως επιλαχόντες (Π.Δ. 497/1981, άρ.5§2). Κατ' εξαίρεση εγγράφονται τα δίδυμα αδέρφια, αν κληρωθεί ένα από τα δύο (Π.Δ. 497/1981, άρ.5§3). Οι υπόλοιπες διατάξεις είναι ίδιες με τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 483/1977.

Το Π.Δ. 497/1981 τροποποιεί και συμπληρώνει το Π.Δ. 484/1977. Για πρώτη φορά γίνεται αναφορά στα «Πειραματικά Νηπιαγωγεία των Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων» (Π.Δ. 498/1981, άρ.3) ενώ στο Π.Δ. 484/1977 γινόταν αναφορά μόνο στα «Πρότυπα Νηπιαγωγεία Σχολών Νηπιαγωγών». Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία κλήρωσης είναι η προβλεπόμενη και για τα Δημοτικά Σχολεία στο άρ.5 του Π.Δ. 497/1981.

Η εισαγωγική βαθμίδα για τα Πειραματικά Νηπιαγωγεία είναι το Προνήπιο (Π.Δ. 498/1981, άρ.3§3) δηλαδή τα νήπια αυτά που συμπληρώνουν ηλικία 3 ετών και 6 μηνών κατά την 1^η Οκτωβρίου (Π.Δ. 498/1981, άρ.6§1) και, άρα, η φοίτηση στα Πειραματικά Νηπιαγωγεία είναι διετής.

Η μεταρρύθμιση του 1976 άλλαξε σχεδόν όλη τη δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, έθεσε νέους σκοπούς για όλες τις βαθμίδες, αν και δεν ξέφευγαν από το γνωστό τρίπτυχο της θρησκευτικής, εθνικής και ηθικής συνείδησης. Όλα αυτά όμως αποτελούν μια «εξωτερική» μεταρρύθμιση, παραγνωρίζοντας την ανάγκη για «εσωτερική μεταρρύθμιση» που ήταν περισσότερο απαραίτητη, όπως η αλλαγή μεθόδων και τρόπων διδασκαλίας, αναλυτικών προγραμμάτων, καλλιέργεια κριτικής σκέψης, δημιουργία παιδαγωγικού κλίματος και αισθήματος παιδαγωγικής ελευθερίας (Καραφύλλης, 2002, σ.156).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η μεταρρύθμιση του 1985

5.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

Οι αρχές τις δεκαετίας του 1980 χαρακτηρίζονται από σημαντικές πολιτικές μεταβολές. Οι τελευταίες θα δρομολογήσουν μια σειρά από κοινωνικές μεταρρυθμίσεις σε όλους τους χώρους. Το ΠΑΣΟΚ, με έντονα αντιιμπεριαλιστικό λόγο και προτάγματα: εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία και κοινωνική απελευθέρωση, θα κερδίσει τις εκλογές του 1981 και θα σχηματίσει ισχυρή αυτοδύναμη κυβέρνηση. Η πολιτική αλλαγή θα φέρει σειρά αλλαγών. Οι παλιές πολιτικές ελίτ χάνουν τον αποκλειστικό έλεγχο της εξουσίας και παρακμάζουν οι προδικτατορικές δομές (Μπουζάκης, 2002,τ.β', σ.58)

Η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ, λίγο πριν την πολιτική αλλαγή, θα προκαλέσει σημαντικές αλλαγές στην οικονομία της χώρας η οποία θα δεχθεί πιέσεις προκειμένου να εναρμονιστεί με τις οικονομίες των χωρών της Κοινότητας αλλά θα

φέρει σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Σε κοινωνικό-ιδεολογικό επίπεδο κυρίαρχη είναι η «ιδεολογία της αλλαγής» με ριζοσπαστικά αιτήματα ως προς τον κοινωνικό μετασχηματισμό, και την εξωτερική πολιτική (Μπουζάκης, 2002, τ.β', σ.59).

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση εντάχθηκε εξ αρχής στους κύριους στόχους της κυβέρνησης και έγινε αντιληπτή ως ένας μοχλός κοινωνικής αλλαγής. Η εισηγητική έκθεση του νόμου-πλασίου για τα Α.Ε.Ι. (ν.1268/1982, ΦΕΚ87/16-07-1982) αναφέρει: «η λαϊκή εντολή που δόθηκε στην κυβέρνηση για ριζικό κοινωνικό μετασχηματισμό είναι και εντολή για τον αντίστοιχο μετασχηματισμό στην παιδεία». Η παλαιά έννοια της «μεταρρύθμισης» στην εκπαίδευση συναντά την έννοια της «αλλαγής» στην κοινωνία και οι εκπαιδευτικές αλλαγές είναι ενταγμένες στην προοπτική των κοινωνικών αλλαγών (Κουλούρη, 2001)

5.2 Η εκπαιδευτική πολιτική

Η μεταρρύθμιση του 1976 κατέχει το ιστορικά πρωτότυπο στοιχείο ότι θεσμοθετήθηκε από ένα κόμμα συντηρητικό, που ως τότε εναντιωνόταν σε αυτή τη μεταρρύθμιση και ότι δεν ακυρώθηκε στη συνέχεια με μια αντιμεταρρύθμιση. Αντιθέτως, η μεταρρύθμιση του 1976- 77 δε θα ανατραπεί από τη νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ παρά τις ιδεολογικές αποκλίσεις (Κουλούρη, 2001).

Ο ν.1566/85 (Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης), που αποτελεί και σήμερα τον θεμελιώδη νόμο για την γενική εκπαίδευση, δεν αναιρεί τις θεμελιώδεις διατάξεις του 309/1976 (9χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, δημοτική γλώσσα κ.λπ.). Οι αλλαγές εκτείνονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και έχουν ως κύριο στόχο τον «εκδημοκρατισμό». Ο εκδημοκρατισμός νοείται ως αλλαγή των σχέσεων εξουσίας που ρυθμίζουν τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και ως «κοινωνική δικαιοσύνη», ως παροχή της δυνατότητας σε όλους για ελεύθερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την κοινωνική και γεωγραφική τους προέλευση ή το φύλο τους. Το κύμα των αλλαγών αποσκοπούσε να ανατρέψει μόνιμες παθογένειες, όπως ο θεωρητικός χαρακτήρας της παρεχόμενης παιδείας, η έλλειψη σύνδεσης εκπαίδευσης και παραγωγής, ο ασφυκτικός συγκεντρωτισμός, ο αυταρχικός χαρακτήρας της διδασκαλίας και ο ιδεολογικός συντηρητισμός (Κουλούρη, 2001).

Η εκπαιδευτική πολιτική της περιόδου 1981-1985 περιλαμβάνει, κυρίως, το ν.1566/1985, (ΦΕΚ167/30-09-1985), «Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» και τον ν.1268/1982, (ΦΕΚ87/16-07-1982) «Για Τη Δομή και Λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» με

τον οποίο καταργείται η έδρα, κατοχυρώνεται και διασφαλίζεται το πανεπιστημιακό άσυλο και η ελευθερία διακίνησης των ιδεών, θεμελιώνονται δημοκρατικές διαδικασίες με συμμετοχή όλων των φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας στη διδασκαλία, την έρευνα και τη διοίκηση. Ιδρύονται Πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα 4ετούς φοίτησης (ν.1268/1982). Καταργούνται τα ΚΑΤΕΕ και την θέση τους παίρνουν τα Τ.Ε.Ι. Ψηφίζεται νέος κανονισμός μαθητικών κοινοτήτων. Γράφονται καινούρια βιβλία για μαθητές και δασκάλους και συντάσσονται νέα αναλυτικά προγράμματα. Επίσης καταργούνται οι εξετάσεις για την εισαγωγή στα Λύκεια και αλλάζει το σύστημα εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. Ο ν.1268/1982 πολεμήθηκε με σφοδρότητα στα πανεπιστήμια αλλά και στις δικαστικές αίθουσες (Κουλούρη, 2001). Σημαντικά νομοθετήματα είναι και το Π.Δ.297, (ΦΕΚ52-29.04.1982), «*Εφαρμογή του μονοτονικού συστήματος στην εκπαίδευση και στη διοίκηση*», το Π.Δ. 582, (ΦΕΚ106/31-08-1982), «*Ίδρυση ημερήσιων λυκείων γενικής εκπαίδευσης και σύσταση θέσεων Λυκειαρχών-Διευθυντών*», ο ν.1304, (ΦΕΚ144/07-12-1982), «*Για την Επιστημονική-Παιδαγωγική Καθοδήγηση και τη Διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις*» που κατάργησε το θεσμό του Επιθεωρητή και θεσμοθέτησε το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου, ο ν.1404, (ΦΕΚ73/24-11-1983), «*Δομή και Λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*», (Ευαγγελόπουλος, 1998α', τ.β', σ.99-100, Κάτσικας & Θεριανός, 2004, σ.190).

Στις παραπάνω μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις θα πρέπει να προστεθούν η αναδιοργάνωση και της Λαϊκής Επιμόρφωσης, η ίδρυση, το 1983, Μεταλυκειακών Προπαρασκευαστικών Κέντρων με στόχο την προετοιμασία των νέων που δεν πέτυχαν στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι. και επιθυμούσαν να ξαναδοκιμάσουν, η κατάργηση των εισαγωγικών εξετάσεων στα Λύκεια και η αλλαγή του συστήματος εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. (σύστημα δεσμών, απεριόριστη δυνατότητα συμμετοχής στις εισαγωγικές) (Καραφύλλης, 2002).

5.3 Ο νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167/30.9.1985) «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»

Στις 5/2/1985 κατατέθηκε στη Βουλή από τον Υπουργό Παιδείας Α. Κακλαμάνη το σχέδιο νόμου για τη «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ν.1566/1985). Με το νόμο αυτό ολοκληρώθηκε η μεταρρύθμιση 1981-85 (Ευαγγελόπουλος, 1998α', τ.β', σ.100-103). Η υποχρεωτική φοίτηση είναι 9χρονη (6ετής στο δημοτικό και 3ετής στο γυμνάσιο). Προβλέπεται η δωρεάν εκπαίδευση, η συνεκπαίδευση των δυο φύλων, η δωρεάν χορήγηση βιβλίων στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς και η αντιμετώπιση των δαπανών λειτουργίας των σχολείων με κρατικές επιχορηγήσεις προς την τοπική αυτοδιοίκηση για διάθεση και διαχείριση των σχετικών πιστώσεων (ν.1566/1985, άρ.1§1-8).

Για την προσχολική αγωγή, φοίτηση ορίζεται διετής με ηλικία νηπίων 3,5-5,5 ετών (ν.1566/1985, άρ.3§3), και είναι προαιρετική, η οποία μπορεί να γίνει υποχρεωτική σταδιακά και κατά περιοχές της χώρας, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υγείας-Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Οικονομικών (ν.1566/1985, άρ.2§4). Η αναλογία νηπίων ανά νηπιαγωγό ορίζεται σε 30/1 (ν.1566/1985, άρ.3§5).

Στα Δημοτικά σχολεία, ορίζεται αναλογία 25 μαθητών προς 1 δάσκαλο για τα 1/θέσια και 2/θέσια και για τα λοιπά 30 μαθητών προς 1 δάσκαλο. Παράλληλα, θεσμοθετείται η δυνατότητα ανάθεσης διδασκαλίας μαθημάτων της Φυσικής Αγωγής, της Μουσικής, των Ξένων Γλωσσών και των Καλλιτεχνικών σε καθηγητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή σε άλλους ειδικούς εκπαιδευτικούς. Για τη λειτουργία των «Κεντρικών Δημοτικών Σχολείων», που δημιουργούνται από συνένωση ολιγοθέσιων σχολείων, προβλέπεται δωρεάν μεταφορά των μαθητών (ν.1566/1985, άρ.4).

Η φοίτηση στα Γυμνάσια είναι τριετής και η εισαγωγή για τους αποφοίτους του Δημοτικού γίνεται χωρίς εξετάσεις. Τα Γυμνάσια διακρίνονται σε ημερήσια και νυχτερινά και είναι γενικής κατεύθυνσης αλλά με Π.Δ. μπορεί να ιδρύονται Μουσικά και Αθλητικά Γυμνάσια. Ο αριθμός μαθητών ανά τάξη ορίζεται σε 35 (ν.1566/1985, άρ.5).

Τα Λύκεια μπορεί να είναι Γενικά, Κλασικά, Τεχνικά, Επαγγελματικά, Μουσικά, Αθλητικά και Ενιαία Πολυκλαδικά (ν.1566/1985, άρ.6). Ο νέος θεσμός του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου έχει σκοπό τη οργανική σύνδεση της γενικής και της τεχνικής- επαγγελματικής εκπαίδευσης και φιλοδοξεί να παρέχει σε όλους τους μαθητές *«σύμμετρη ανάπτυξη των ικανοτήτων τους... για τη συμμετοχή τους την παραγωγή και την ανάπτυξη της χώρας»* (ν.1566/1985, άρ.7§1). Στις Β' και Γ' τάξεις τα μαθήματα οργανώνονται σε κύκλους ή κλάδους σπουδών (ν.1566/1985, άρ.7§3)

που προετοιμάζουν τους μαθητές για τη συνέχιση των σπουδών τους στη τριτοβάθμια εκπαίδευση, για άσκηση επαγγέλματος ή απόκτηση ειδικότητας μετά από φοίτηση.

Θεσμοθετούνται μια σειρά οργάνων που ακολουθούν την διάρθρωση της διοίκησης (επικράτεια - νομός- νομαρχιακό διαμέρισμα - σχολική μονάδα) (Ευαγγελόπουλος, 1998α', τ.β':102-103). Ιδρύονται Κεντρικά (Κ.Υ.Σ.Π.Ε., Κ.Υ.Σ.Δ.Ε.) και Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια (Π.Υ.Σ.Π.Ε., Π.Υ.Σ.Δ.Ε.), με συμμετοχή και αιρετών εκπροσώπων των εκπαιδευτικών και με διοικητικές και πειθαρχικές αρμοδιότητες (ν.1566/1985, άρ.21). Συνιστώνται γνωμοδοτικά συμβούλια Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής (ν.1566/1985, άρ.22). Καταργείται το Κέντρο Εκπαιδευτικών Μελετών και Επιμόρφωσης (Κ.Ε.Μ.Ε) και στη θέση του επανιδρύεται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με ερευνητικό και επιτελικό ρόλο (ν.1566/1985, άρ.23-27).

Ιδρύονται Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) για την επιμόρφωση των Δασκάλων και Νηπιαγωγών ((ν.1566/1985, άρ.28,29), η μετεκπαίδευση των Δασκάλων και Νηπιαγωγών ανατίθεται στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Α.Ε.Ι. (ν.1566/1985, άρ.30). Καθιερώνεται η Ειδική Αγωγή και Ειδική Επαγγελματική Εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Θεσμοθετούνται όργανα λαϊκής συμμετοχής, το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (ν.1566/1985, άρ.48), οι Νομαρχιακές Επιτροπές Παιδείας, (ν.1566/ 1985, άρ.49), οι Δημοτικές ή Κοινοτικές Επιτροπές Παιδείας (ν.1566/1985, άρ.50), η Σχολική Επιτροπή (ν.1566/1985, άρ.52) και τα Σχολικά Συμβούλια (ν.1566/1985, άρ.51) με συμμετοχή και των Οργανώσεων Γονέων (ν.1566/1985, άρ.53).

Ο ν.1566/1985 δικαιολογημένα ονομάστηκε «Νομός Πλαίσιο» αφού όρισε το πλαίσιο λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και σημαντικό κομμάτι της λειτουργίας των Α.Ε.Ι.- Τ.Ε.Ι. για τις επόμενες δεκαετίες και αποτελεί το νόμο τον οποίο επικαλούνται μέχρι σήμερα οι περισσότερες Υπουργικές Αποφάσεις και Προεδρικά Διατάγματα.

Το άρθρο 31 ρυθμίζει θέματα των Πειραματικών Σχολείων. Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων είναι *«η πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού και η πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, καθώς και η πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών και άλλων μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας»* (ν.1566/1985, άρ.31§1). Πειραματικά Σχολεία, λειτουργούν για το σκοπό αυτό, στην έδρα κάθε Π.Ε.Κ. αντίστοιχης βαθμίδας (ν.1566/1985, άρ.31§2). Υπάρχει όμως σαφής διαχωρισμός μεταξύ αυτών

των Πειραματικών Σχολείων των Π.Ε.Κ. και των Πειραματικών Σχολείων των Α.Ε.Ι. που εξακολουθούν να λειτουργούν «για την προαγωγή της παιδαγωγικής έρευνας και την πρακτική άσκηση των φοιτητών και των εκπαιδευτικών της περιοχής στην οποία ανήκουν» (ν.1566/1985, άρ.31§10). Για Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι. προβλέπεται έκδοση Προεδρικού Διατάγματος για την αναδιοργάνωσή τους έξι μήνες μετά την δημοσίευση του νόμου. Το Π.Δ., παρά τις προσπάθειες των Σχολείων, Εποπτών και Πανεπιστημίων, δεν θα εκδοθεί ποτέ.

Δημιουργούνται δυο τύποι Πειραματικών Σχολείων, με διαφορετικό νομικό καθεστώς, διαχωρίζοντας τα παλιά των Πανεπιστημίων Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πάτρας από τα καινούρια Πειραματικά των Π.Ε.Κ. Ταυτόχρονα, τα Πρότυπα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης και το Ζάννειο Πειραματικό Σχολείο μετατρέπονται και αυτά σε Πειραματικά Σχολεία των Π.Ε.Κ. ή σε απλά Γυμνάσια και Λύκεια με απόφαση του Υπουργού Παιδείας (ν.1566/1985, άρ.91§1). Τα Πρότυπα Σχολεία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών μετονομάζονται σε Πειραματικά και αυτά και προβλέπεται η διακοπή της λειτουργίας τους ως Πειραματικά μετά την διακοπή λειτουργίας των διετών Ακαδημιών (ν.1566/1985, άρ.91§2). Ωστόσο δεν έπαψαν να λειτουργούν ως Πειραματικά και με την Υ. Α. ΦΕΚ 96/1995,τ.β' εντάχθηκαν στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Πανεπιστημίων και δημιούργησαν ακόμα μια κατηγορία Πειραματικών Σχολείων, με ιδιαίτερο νομικό καθεστώς, αυτή που αναφέρεται στα υπηρεσιακά έγγραφα ως «Πειραματικά Σχολεία ενταγμένα στα Παιδαγωγικά Τμήματα» ή απλά «ενταγμένα» (τα τρία παλιά Πειραματικά Σχολεία των Πανεπιστημίων αναφέρονται ως «μη ενταγμένα»).

Τα νέα Πειραματικά των Π.Ε.Κ. δεν είναι ενιαίες σχολικές μονάδες με σχολεία όλων των βαθμίδων όπως αυτά των Α.Ε.Ι. αλλά μόνο Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια ή Λύκεια ανάλογα με το αν στην περιοχή λειτουργεί Π.Ε.Κ. Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ν.1566/1985, άρ.31§2).

Πειραματικά Σχολεία ιδρύονται με κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών. Με τον ίδιο τρόπο μεταβάλλεται η οργανικότητά τους (ν.1566/1985, άρ.31§3). Ακόμα με απόφαση του Υπουργού Παιδείας μετατρέπονται τα Πειραματικά σε απλά σχολεία και αντιστρόφως. Τα Πειραματικά Σχολεία (των Π.Ε.Κ.) που συμπληρώνουν έξι χρόνια λειτουργίας μετατρέπονται υποχρεωτικά σε κοινά (ν.1566/1985, άρ.31§4). Και εδώ έχουμε ακόμα μια ρύθμιση που δεν εφαρμόστηκε ποτέ. (Μαρκαντώνης, στο Σκληράκη, 1994, σ.8)

Τα Πειραματικά Σχολεία, όλων των τύπων, εντάσσονται στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του νομού και υπόκεινται στις αρμοδιότητες του Προϊσταμένου Διεύθυνσης και του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου όπως και τα υπόλοιπα σχολεία (ν.1566/1985, άρ.31§5).

5.4 Οι Υπουργικές Αποφάσεις Φ.27/148/Γ1/160-14/2/1995 (ΦΕΚ96/ 1995 τ.β') «Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπ/σης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.» και Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ. β') «Αριθμός μαθητών κατά τάξη στα πειραματικά σχολεία»

Τα πρώτα Πρότυπα Δημοτικά Σχολεία ιδρύθηκαν και λειτούργησαν με το Βασιλικό Διάταγμα ΦΕΚ334/18-11-1914 *«περί προσαρτήσεως προτύπων δημοτικών σχολείων εις διδασκαλεία τινά του κράτους»* (Υπ. Παιδείας Ι. Τσιριμώκος) με σκοπό την πρακτική άσκηση των σπουδαστών στα νεοϊδρυθέντα με το ν.381/1914 Διδασκαλεία. Από το 1934 μέχρι και το 1987 λειτούργησαν για την εκπαίδευση δασκάλων Παιδαγωγικές Ακαδημίες, οι οποίες ιδρύθηκαν με το ν.5802/1933 (ΦΕΚ. 286/29-9-1933) *«Περί Ιδρύσεως Παιδαγωγικών Ακαδημιών»* (Υπ. Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης) και στις οποίες εντάχθηκαν και τα Πρότυπα Δημοτικά Σχολεία. Με το ν.1566/1985 τα Πρότυπα Σχολεία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών μετονομάζονται σε Πειραματικά και με την Υπουργική Απόφαση Φ.27/148/Γ1/160-14/2/1995 (ΦΕΚ96/1995 τ.β') (Υπ. Παιδείας Γ. Α. Παπανδρέου) εντάχθηκαν στα Παιδαγωγικά Τμήματα με σκοπό: *«την προαγωγή της ψυχοπαιδαγωγικής και εκπαιδευτικής έρευνας και την πρακτική άσκηση των φοιτητών των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι. και του εκπαιδευτικού προσωπικού της περιοχής στην οποία ανήκουν».*

Η Υπουργική Απόφαση Φ.27/148/Γ1/160-14/2/1995 (ΦΕΚ96/1995,τ.β') *«Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.»* (Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου) αποτελεί τον κανονισμό λειτουργίας των νέων αυτών Πειραματικών Σχολείων. Τροποποιήθηκε από την Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ.β') σε ότι αφορά τον αριθμό των μαθητών κατά τάξη. Έτσι τα ενταγμένα

στα Παιδαγωγικά Τμήματα Πειραματικά Σχολεία απέκτησαν ένα σαφές και ξεκάθαρο νομικό πλαίσιο λειτουργίας.

5.4.1. Εποπτεία- Διεύθυνση- Θεσμοί διοίκησης

Στην οργάνωση και λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων των Παιδαγωγικών τμημάτων η Υ.Α. ΦΕΚ96/1995, τ.β', εισάγει νέους θεσμούς όπως το Εποπτικό Συμβούλιο, ο Συντονιστής Διευθυντής, η διαφορετική δομή της Σχολικής Επιτροπής, η διοικητική αυτονομία των επιμέρους σχολείων αλλά και η λειτουργία τους σαν ενιαία σχολική μονάδα, ο ενιαίος σύλλογος διδασκόντων. Τα Π.Σ. συνδέονται στενά με τα Παιδαγωγικά Τμήματα στα οποία ανήκουν και η Γενική Συνέλευση του Τμήματος αποκτά σημαντικές αρμοδιότητες

Την ευθύνη της επιστημονικής καθοδήγησης αναλαμβάνει Εποπτικό Συμβούλιο και Σχολικός Σύμβουλος. Το Εποπτικό Συμβούλιο αποτελείται από τον Επόπτη και δύο αναπληρωτές Επόπτες- μέλη ΔΕΠ Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικότητας των Επιστημών της Αγωγής που ορίζονται από την Γενική Συνέλευση του Παιδαγωγικού Τμήματος. Η θητεία τους είναι πενταετής και μπορεί να ανανεωθεί για μια ακόμη πενταετία. Αρμοδιότητα του Εποπτικού Συμβουλίου είναι η επιστημονική εποπτεία του Πειραματικού Σχολείου, η καθοδήγηση του διδακτικού έργου των εκπαιδευτικών, των πειραματικών προγραμμάτων και ερευνών και η σύνδεση του Σχολείου με το Παιδαγωγικό Τμήμα (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.3§1, 2).

Για τη σύνδεση των Πειραματικών Σχολείων με τα άλλα σχολεία της Περιφέρειας και την παρακολούθηση των διδακτικών εργασιών ορίζεται Σχολικός Σύμβουλος ο οποίος θα πρέπει να λειτουργήσει ως φορέας αμφίδρομης ενημέρωσης των Πειραματικών Σχολείων με τα υπόλοιπα σχολεία.

Κάθε σχολική μονάδα αποκτά διοικητική αυτονομία και διοικείται από το Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο και το Σύλλογο Διδασκόντων. Για το συντονισμό των επιμέρους σχολικών μονάδων, το Εποπτικό Συμβούλιο ορίζει έναν εκ των διευθυντών ως Συντονιστή Διευθυντή με κριτήριο την αρχαιότητα στη θέση ευθύνης.

Οι Διευθυντές των πολυθέσιων Δημοτικών Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων επιλέγονται από τα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.4§3γ). Κριτήρια επιλογής είναι αυτά που ισχύουν για την επιλογή των Διευθυντών και των άλλων σχολείων. Επιπλέον, προβλέπεται σύνταξη γραπτών εισηγήσεων από το Σχολικό Σύμβουλο και τον Διευθυντή, αν πρόκειται για εκπαιδευτικό, ή τον Διευθυντή Εκπαίδευσης, αν πρόκειται για Διευθυντή σχολείου, οι

οποίες γνωστοποιούνται στον υποψήφιο, ο οποίος έχει το δικαίωμα να εκθέσει γραπτά τις απόψεις του για το περιεχόμενό τους. Τα δικαιολογητικά των υποψηφίων και οι εισηγήσεις τίθενται υπόψη επιτροπής με πρόεδρο τον Επόπτη που αποτελείται από τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου, το Σχολικό Σύμβουλο και το Διευθυντή Εκπαίδευσης. Η επιτροπή γνωμοδοτεί επί των αιτήσεων και διαβιβάζει τους φακέλους στο Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης το οποίο, αφού λάβει υπόψη όλα τα παραπάνω, καταρτίζει σχετικό Πίνακα. Οι πίνακες κυρώνονται και η τοποθέτηση για τριετή θητεία γίνεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας. Τριετής είναι και η θητεία των Προϊσταμένων των ολιγοθέσιων Δημοτικών Πειραματικών Σχολείων και Πειραματικών Νηπιαγωγείων και επιλέγονται από τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΥΣΠΕ), μετά από πρόταση του Εποπτικού Συμβουλίου.

Οι Διευθυντές και Προϊστάμενοι, πέρα από τα καθήκοντα που ορίζονται από τον ν.1566/1985 και τις άλλες διατάξεις που ισχύουν γενικά για τα σχολεία, έχουν και αυτά που προκύπτουν από τη λειτουργία τους ως Πειραματικά. Συνεργάζονται με τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου και το Συντονιστή Διευθυντή για την οργάνωση των παιδαγωγικών ερευνών και πειραμάτων για τη διευκόλυνση της άσκησης των φοιτητών και προσαρμόζουν τον προγραμματισμό της άσκησης των φοιτητών στο πρόγραμμα του σχολείου σε συνεργασία με τον Επόπτη, τους άλλους Διευθυντές και το διδακτικό προσωπικό (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.4).

Ο Συντονιστής Διευθυντής έρχεται να καλύψει την ανάγκη συντονισμού που δημιουργεί η ύπαρξη ανεξάρτητων Πειραματικών Σχολικών Μονάδων. Στα πλαίσια αυτά συντονίζει το έργο των Διευθυντών και των Προϊσταμένων των σχολικών μονάδων Βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και συνεργασία με τον Επόπτη και το Εποπτικό Συμβούλιο, έχει τη γενική ευθύνη για τη λειτουργία του Πειραματικών Σχολείου, συγκαλεί σε συνεργασία με τον Επόπτη, τους Διευθυντές και τους Προϊσταμένους και το διδακτικό προσωπικό του Πειραματικού Σχολείου για να εξετάσουν θέματα σχετικά με το επιστημονικό διδακτικό, παιδαγωγικό και ερευνητικό μέρος της λειτουργίας των Πειραματικών Σχολείων Ο Συντονιστής Διευθυντής προεδρεύει των συνεδριάσεων του διδακτικού προσωπικού του Πειραματικού Σχολείου. (Υ.Α. Φ27/148/Γ1 /160-1995, άρ.4§6).

Προβλέπεται η ύπαρξη, πέρα από τους συλλόγους διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας, ενιαίου συλλόγου διδασκόντων όλου του Πειραματικού Σχολείου, χωρίς

όμως να ορίζονται με σαφήνεια οι αρμοδιότητες του (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.2§6).

Πέρα από τον ειδικό τρόπο διοίκησης των Πειραματικών Σχολείων των Παιδαγωγικών Τμημάτων, προβλέπεται και ειδικός τρόπος χρηματοδότησης, που περιλαμβάνει εκτός από τη χρηματοδότηση των Σχολικών Επιτροπών, που ισχύει και για τα άλλα σχολεία και χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, από ειδικό λογαριασμό του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας και από τον προϋπολογισμό των δημοσίων επενδύσεων των Πανεπιστημίων. Τα χρήματα πέρα από αυτά της Σχολικής Επιτροπής, διαχειρίζεται το Εποπτικό Συμβούλιο σε συνεργασία με το Συντονιστή Διευθυντή (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.3). Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής των Πειραματικών Σχολείων, στην οποία μετέχουν όλοι οι Διευθυντές και οι Προϊστάμενοι των σχολικών μονάδων, είναι ο Επόπτης, αναπληρούμενος από έναν από τους αναπληρωτές Επόπτες ή το Συντονιστή Διευθυντή (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.2§4).

5.4.2 Διδακτικό προσωπικό

Το διδακτικό προσωπικό των Πειραματικών Σχολείων των Παιδαγωγικών Τμημάτων, σύμφωνα με την Υ.Α. ΦΕΚ96/1995, τ.β', επιλέγεται με ειδικό τρόπο και με τριετή θητεία στο τέλος της οποίας, υποχρεωτικά, επανακρίνονται με επαναπροκήρυξη της θέσης. Οι θέσεις προκηρύσσονται από το Υπουργείο Παιδείας σε όλη τη χώρα. Για την υποβολή αίτησης, απαιτείται 5ετής μόνιμη υπηρεσία και ένα έτος την κατεχόμενη οργανική θέση. Όπως και στην περίπτωση της επιλογής Διευθυντή, ο Σχολικός Σύμβουλος, στην περιφέρεια το οποίου υπηρετεί ο εκπαιδευτικός, συντάσσει έκθεση-πρόταση προς το οικείο ΠΥΣΠΕ. Η έκθεση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο, οποίος έχει δικαίωμα να εκθέσει γραπτά τις απόψεις του εντός τριών ημερών. Το υπηρεσιακό συμβούλιο, με βάση τα προσόντα του υποψηφίου, τον ατομικό του φάκελο και την έκθεση του Σχολικού Συμβούλου συντάσσει την πρότασή του προς το Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο, αποστέλλοντας παράλληλα αντίγραφα στο Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο μπορεί να κάνει τη δική του πρόταση έως την 20η Οκτωβρίου. Το Κ.Υ.Σ.Π.Ε. αποφασίζει για τις μεταθέσεις στα Πειραματικά Σχολεία ως το τέλος Φεβρουαρίου.

Οι εκπαιδευτικοί που δεν επανακρίνονται τίθενται στη διάθεση του Π.Υ.Σ.Π.Ε., που ανήκει το σχολείο ή του Π.Υ.Σ.Π.Ε. από το οποίο προήλθαν, με αίτησή τους, και τοποθετούνται οργανικά κατά προτεραιότητα. Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να

μετατεθούν σε μη Πειραματικό Σχολείο πριν τη λήξη της θητείας ή δεν ανταποκρίνονται στις αυξημένες υποχρεώσεις του Πειραματικού Σχολείου, μπορούν να συμμετάσχουν στις γενικές μεταθέσεις, μετά από γνωμοδότηση της διευρυμένης επιτροπής του άρθρου 4§3γ (Εποπτικό Συμβούλιο, Σχολικός Σύμβουλος, Προϊστάμενος Διεύθυνσης) (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.5§10).

Καθήκοντα των εκπαιδευτικών στα Πειραματικά Σχολεία των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι., πέρα από αυτά που καθορίζονται και για τα λοιπά σχολεία, είναι η ευθύνη της εφαρμογής των ασκήσεων των φοιτητών και των πειραματικών προγραμμάτων, που εισηγείται το Εποπτικό Συμβούλιο (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.2§6).

5.4.3 Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων

Εισαγωγική τάξη στα Πειραματικά Σχολεία είναι η Α΄ Δημοτικού. Αίτηση μπορούν να υποβάλλουν οι γονείς των μαθητών που συμπληρώνουν τη νόμιμη ηλικία και (σε αντίθεση με τα μέχρι τότε ισχύοντα) ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§1). Ο Συντονιστής Διευθυντής παραλαμβάνει τις αιτήσεις το τελευταίο δεκαήμερο του Μαΐου και τις καταχωρεί σε ονομαστική κατάσταση χωρίς διάκριση φύλου (δεν ισχύει η ίση αναλογία φύλων του Π.Δ. 497/1981) (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§4). Διενεργείται κλήρωση από 1 έως 5 Ιουνίου από τριμελή επιτροπή γονέων και τα αποτελέσματά της επικυρώνονται από το Εποπτικό Συμβούλιο (Υ.Α. Φ27/ 148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§4). Οι δίδυμοι αδελφοί αυτών που κληρώθηκαν εγγράφονται καθ' υπέρβαση (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§5) καθώς και τα τέκνα των εκπαιδευτικών του Σχολείου (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§6). Η καθ' υπέρβαση εγγραφή μαθητών καταργήθηκε με την Υ.Α. Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 άρ2§1 και στο εξής οι μαθητές των ειδικών κατηγοριών εγγράφονται μειώνοντας αντίστοιχα τον αριθμό των μαθητών της γενικής κλήρωσης ώστε ο συνολικός αριθμός των μαθητών ανά τάξη να μην υπερβαίνει τους 25. Για τη συμπλήρωση των κενών θέσεων των άλλων τάξεων διενεργείται κλήρωση (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.6§7).

Προβλέπεται ειδική κατηγορία μαθητών ως προς τη συμμετοχή τους στην εισαγωγική κλήρωση. Το 10% των θέσεων διατίθεται σε αδέρφια μαθητών που ήδη φοιτούν στο συγκεκριμένο Πειραματικό Σχολείο. Το ποσοστό αυξήθηκε σε 20% (Υ.Α. Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 άρ2§3).

Ο αριθμός ανά τάξη, τόσο για Δημοτικά Σχολεία, ολιγοθέσια και πολυθέσια όσο και για τα Νηπιαγωγεία, ορίζεται σε 25 το πολύ μαθητές. Ο αριθμός μαθητών ανά τάξη ορίζεται από το Εποπτικό Συμβούλιο σε συνεργασία με τους Διευθυντές και τους Προϊσταμένους. Η Υ.Α. Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998, άρθρ.3, όρισε τον αριθμό σε 25 χωρίς δυνατότητα μεταβολής.

5.5 Απόψεις και αντιδράσεις

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1982- 1985 δεν ανατρέπει τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του 1976 αλλά διατηρεί και βελτιώνει πολλά από τα μέτρα που είχαν ληφθεί στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού, δίνοντας παράλληλα δείγμα δημοκρατικής λειτουργίας (Ευαγγελόπουλος, 1998α',τ.β', σ.99, Μπουζάκης, 1999, σ.131-132). Οι προσπάθειες θα στηριχτούν από διάφορες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες κατά το παρελθόν πίεζαν για εκδημοκρατισμό, αλλαγή και ισότητα. Τόσο όμως οι ομάδες αυτές όσο και φορείς όπως τα Πανεπιστήμια και τα Μέσα Ενημέρωσης, θα υποταχθούν σε πρακτικές «κάθετης ενσωμάτωσης» του κράτους. Οι πρακτικές αυτές θα ενισχυθούν μετά το '85, που το μοντέλο μεταρρύθμισης της εποχής θα δείξει τα αδιέξοδά του (Μπουζάκης, 2002,τ.β', σ.62).

Παρά τους υψηλούς στόχους που τέθηκαν, τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης του 1982-1985 είναι περιορισμένα. Οι μαθητές εξακολούθησαν να φτάνουν στη μάθηση μέσω της απομνημόνευσης και το σύστημα των γενικών εξετάσεων επιβραβεύει τους μαθητές, που αποστήθισαν την ύλη. Η εξάλειψη των διακρίσεων με βάση την κοινωνική και οικονομική θέση των μαθητών, που επιχειρήθηκε, ίσχυσε μόνο θεωρητικά. Το σχολείο εξακολουθεί να είναι ταξικό, πολύ περισσότερο τώρα που σημαντικός παράγοντας επιτυχίας είναι το φροντιστηριακό, συχνά παράνομο, ιδιαίτερο μάθημα (Καραφύλλης, 2002, σ.165).

Σε ότι αφορά τα Πειραματικά Σχολεία Νόμος 1566/85 προβλέπει τη λειτουργία τριών ειδών Πειραματικών Σχολείων: των Πειραματικών Σχολείων των Α.Ε.Ι. κι αυτών που χαρακτηρίζονται απλώς ως Πειραματικά Σχολεία των Π.Ε.Κ. και τα ενταγμένα στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικά και Νηπιαγωγεία. Η υπαγωγή των Πειραματικών των Α.Ε.Ι. στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης θεωρήθηκε υποβάθμιση (Μαρκαντώνης, στο Σκληράκη, 1994, σ.8) και προβλήθηκε το αίτημα, τα Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι., να αποτελέσουν οργανικές μονάδες των Πανεπιστημίων (Τερζής, 1994).

Για τα Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι. προβλεπόταν η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος (ν.1566, άρθρ.3§10α) μέσα σε έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου και

το οποίο θα όριζε θέματα εποπτείας και διοίκησης τους, σύνδεσης με τις αρμόδιες αρχές των Α.Ε.Ι.. Θα υπάρξουν πολλά σχέδια και προτάσεις τα επόμενα χρόνια (Τερζής, 1994), αλλά το Π.Δ. δεν θα εκδοθεί, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα στην λειτουργία τους.

Τα Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι. εξακολούθησαν έχουν ισχυρό κοινωνικό γόητρο. Μερικά στοιχεία που ισχυροποιούν τη θέση τους είναι η σύνδεσή τους με Πανεπιστήμιο, τα αυξημένα προσόντα επιλογής του διδακτικού προσωπικού, οι «υψηλές» σχολικές επιδόσεις των μαθητών τους και τα υψηλά ποσοστά επιτυχίας στις πανελλαδικές εξετάσεις αλλά και το όνομά τους, που παραπέμπει σε κάτι “ξεχωριστό”. Διατυπώνεται η άποψη ότι εξελιχθήκαν σε σχολεία έμμεσης κοινωνικής επιλογής, με αποτέλεσμα υψηλό επίπεδο γνώσεων και συνακόλουθα περαιτέρω εντατικοποίηση του επιπέδου σπουδών. Είναι χαρακτηριστικό ότι σπάνια θα συναντήσει κανείς μαθητές από φτωχότερα ή χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου ή περιθωριοποιημένα κοινωνικά στρώματα. (Μπουζάκης, 2009α). Είναι αυταπάντητο ερώτημα αν οι μαθητές που φοίτησαν και φοιτούν στα Πειραματικά ήταν και είναι όντως οι «μέσοι» μαθητές που αναδείχθηκαν στο σχολείο ή αν οι ενδιαφερόμενοι είναι απλώς μαθητές με «υποψιασμένους»- ενημερωμένους γονείς (Αναγνωστόπουλος, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Το νέο θεσμικό πλαίσιο (2011)

6.1 Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

Στις εκλογές της 4ης Οκτωβρίου 2009 κέρδισε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Ο Γεώργιος Α. Παπανδρέου σχημάτισε Κυβέρνηση (Υπ. Παιδείας, Άννα Διαμαντοπούλου). Στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, παρά την άσχημη οικονομική κατάσταση, ανακοινώθηκαν παροχές προς τα πιο αδύναμα οικονομικά στρώματα, όπως έκτακτο επίδομα αλληλεγγύης στα χαμηλά εισοδήματα, αυξήσεις πάνω από τον πληθωρισμό σε μισθούς και συντάξεις, «πάγωμα» στα τιμολόγια των ΔΕΚΟ, σχέδια νόμου για την προστασία των δανειοληπτών, φορολογία με ενιαία κλίμακα, φορολόγηση της εκκλησιαστικής περιουσίας, επαναφορά του φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας και του φόρου κληρονομιάς. Από αυτά, καταβλήθηκε μόνο η πρώτη δόση του επιδόματος αλληλεγγύης, οι μισθοί και οι συντάξεις περικόπηκαν σημαντικά και τα τιμολόγια των ΔΕΚΟ αυξήθηκαν επανειλημμένα. Παράλληλα, εξαγγέλθηκε αυστηρός έλεγχος

των δημόσιων οικονομικών και πάταξη της φοροδιαφυγής, προσλήψεις στο Δημόσιο μόνο μέσω ΑΣΕΠ, στροφή στην πράσινη ενέργεια και την βιολογική γεωργία, ηλεκτρονική κάρτα υγείας, ηλεκτρονικός φάκελος ασθενούς και καθιέρωση λίστας φαρμάκων και σταδιακή αύξηση του επιδόματος ανεργίας.

Η διακυβέρνηση της Ελλάδας, την περίοδο αυτή, ήταν δύσκολη λόγω της ιδιαίτερα προβληματικής οικονομίας της χώρας και οδήγησε σε πολιτικές αποφάσεις που έφεραν δυσαρέσκεια ευρύ μέρος της ελληνικής κοινωνίας.

Το Μάιο του 2010 υπεγράφη δανειακή σύμβαση 80 δις € από το Δ.Ν.Τ., την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις χώρες - μέλη της Ζώνης του Ευρώ. Είχε προηγηθεί η κύρωση από τη Βουλή του Μνημονίου, των μέτρων δηλαδή που θα λαμβάνονταν προκειμένου να δοθεί η χρηματοδότηση. Ακολούθησε η υπερψήφιση, Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Στρατηγικής στις 29-6- 2011.

Στις 11 Νοεμβρίου 2011, ο Γιώργος Παπανδρέου παραιτήθηκε και ορκίστηκε ως Πρωθυπουργός ο Λουκάς Παπαδήμος, με την κοινοβουλευτική στήριξη τριών κομμάτων (Π.Α.Σ.Ο.Κ., Ν.Δ. και Λ.Α.Ο.Σ.). Υπουργός Παιδείας παρέμεινε η Άννα Διαμαντοπούλου με Αναπληρωτή Υπουργό τον Κων/νο Αρβανιτόπουλο από το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας.

6.2 Η εκπαιδευτική πολιτική

Στις προγραμματικές δηλώσεις του για την Παιδεία, ο Γ. Παπανδρέου υπενθύμισε την υπόσχεσή του για την καταβολή επιπλέον ενός δις. ευρώ από τον πρώτο προϋπολογισμό και έθεσε ως στόχους, την διετή προσχολική αγωγή και εκπαίδευση για όλους, την καθολική λειτουργία ολοήμερων σχολείων σε κάθε περιοχή της χώρας, νέο τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. χωρίς την υφιστάμενη πίεση και κόστος για τους μαθητές και τις οικογένειές τους, σύγχρονο σύστημα Ειδικής Αγωγής, την εισαγωγή της αξιολόγησης σε κάθε τομέα, την αυτονομία των σχολικών μονάδων στον καθορισμό των αναγκών επιμόρφωσης και μια ανώτατη εκπαίδευση, που θα μπορεί *«να προσελκύει ξένους φοιτητές αντί να διώχνει την ελληνική νεολαία στο εξωτερικό»*.

Η Υπουργός Παιδείας Άννα Διαμαντοπούλου εξήγγειλε νέα εκπαιδευτική πολιτική, με κεντρικό σύνθημα *«Πρώτα ο μαθητής»* και άξονες την υποχρεωτική διετή Προσχολική Αγωγή, νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα και βιβλία, καθολική λειτουργία Ολοήμερων Σχολείων, έμφαση στις Νέες Τεχνολογίες και στις ξένες γλώσσες, μέριμνα για την Ειδική Αγωγή και την Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, σύστημα

πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση το Εθνικό Απολυτήριο και αξιολόγηση και νέο νόμο πλαίσιο για τα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.. Εξαγγέλθηκε η δημιουργία Εθνικού Συστήματος Δια Βίου Μάθησης. Ο σχεδιασμός για τους εκπαιδευτικούς περιγράφεται από το τρίπτυχο «Αξιολόγηση, επιβράβευση, επιμόρφωση» σε συνδυασμό με αξιοπρεπή αμοιβή τα κίνητρα (Προγραμματικές Δηλώσεις της Κυβέρνησης, 18-10-2009).

Σημαντικά μέτρα ήταν η συνένωση σχολικών μονάδων που μείωσε το συνολικό αριθμό των σχολείων κατά 1000, ο ν.4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων», ΦΕΚ 195/ 6-9-2011,τ.α΄ και ο ν.3848 «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 71/19-05-2010,τ.α΄, που όρισε το διορισμό εκπαιδευτικών μόνο μέσω Α.Σ.Ε.Π., εισήγαγε το θεσμό του «μέντορα», όρισε την υποχρεωτική τριετή παραμονή στον τόπο διορισμού, η οποία αργότερα έγινε διετής, την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων κ.ά.. Σε 800 δωδεκαθέσια ολοήμερα δημοτικά σχολεία, εφαρμόστηκε Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα από το σχολικό έτος 2010-11. Σταδιακά τα Ολοήμερα με ΕΑΕΠ έγιναν 1400, που αντιπροσώπευαν το 65% του μαθητικού πληθυσμού και εφαρμόζαν σε διευρυμένο ωράριο καινοτόμες εκπαιδευτικές δράσεις. Παράλληλα θεσπίστηκαν αυστηροί όροι για την λειτουργία των ολοήμερων τμημάτων στα ολιγοθέσια σχολεία με την Υ.Α Φ.12/530/62626/Γ1 2-6-2011 και οι επιχορηγήσεις προς τις σχολικές επιτροπές μειώθηκαν κατά 40%.

6.3 Ο νόμος 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις.

Αναφέρθηκαν ήδη προσπάθειες των Εποπτών και άλλων παραγόντων για τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου των Πειραματικών Σχολείων την δεκαετία του 2000. Υπήρξε και η άποψη, πανεπιστημιακών και μη, που αφορούσε, κυρίως, τα παλιά Πρότυπα, τα «ιστορικά σχολεία της Αθήνας», (Βαρβάκειο, Σχολή Αναβρύτων, Ζωσιμαίας Σχολή Ιωαννίνων κ.α.) για ανασύσταση των Προτύπων Σχολείων, ως σχολείων υψηλών απαιτήσεων και επιδόσεων, με επιλογή μαθητών και διδασκόντων,

ξεχωριστά προγράμματα και μορφές διδασκαλίας, «καλών δημόσιων σχολείων», ως απάντηση στα ιδιωτικά σχολεία.

Ο Γ. Μπαμπινιώτης έγραφε: «Ένα από τα χοντρά λάθη που έχουν διαπραχθεί στην Εκπαίδευση τη σκληρή και άκαμπτη δεκαετία τού '80 είναι η κατάργηση των Πειραματικών και Προτύπων Σχολείων. Τα Σχολεία αυτά, επώνυμα και υψηλής παιδευτικής στάθμης, συναγωνίζονταν επιτυχώς τα μεγάλα, επίσης επώνυμα και ποιοτικά ιδιωτικά Σχολεία (Αρσάκεια, Αμερικανικό Κολλέγιο, Μωραΐτη κ.ά.), τα οποία ξεχώριζαν για την παιδευτική τους στάθμη.» (Μπαμπινιώτης, εφ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 5-11-2000).

Ταυτόχρονα, ολοένα και περισσότερο, προέκυπτε το θέμα της εκπαίδευσης μαθητών με εξαιρετικές ικανότητες ή ταλέντα. Υποστηρίχτηκε ότι παρ' ότι διεθνείς στατιστικές αναφέρουν ότι ένα ποσοστό περίπου 4% του μαθητικού πληθυσμού παρουσιάζει ιδιαίτερες – εξέχουσες ικανότητες, στη χώρα μας αγνοούμε ότι υπάρχει πρόβλημα εκπαίδευσης αυτών των παιδιών. Ειδικά για τα ταλαντούχα παιδιά των οικογενειών με χαμηλό εισόδημα, το σχολείο είναι η τελευταία ευκαιρία για να εκδηλώσουν και να αναπτύξουν τις ιδιαίτερες ικανότητες και τα προσόντα τους. Το τυπικό σχολείο όμως, λόγω της δομής και της γραφειοκρατικής του λειτουργίας, αποδεικνύεται τελικά τροχοπέδη για την ανάπτυξη τέτοιων παιδιών (Πούλος, 2010) . Αναδείχτηκε η άποψη ότι τα έξυπνα παιδιά χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης από το εκπαιδευτικό σύστημα. Χρειάζονται ιδιαίτερη μεταχείριση, αγωγή, διαφορετική διδασκαλία και διαφορετικές προσδοκίες και κίνητρα για επιδόσεις (Ματσόπουλος, στο Πούλος, 2010).

Οι δυο παραπάνω απόψεις, της ανασύστασης των «καλών Προτύπων» και της εκπαίδευσης των «χαρισματικών» επικρίθηκαν ως αναχρονιστικές και αντιπαιδαγωγικές αφού από πολλές πλευρές υποστηρίχθηκε ότι η σχολική επιτυχία, όπως και η σχολική αποτυχία, είναι πρώτα κοινωνικό και μετά σχολικό φαινόμενο. Η άποψη αυτής της πλευράς ήταν ότι οι σχολικές επιδόσεις εξαρτώνται άμεσα από το οικονομικό και μορφωτικό κεφάλαιο των οικογενειών, όπου ανατρέφονται οι μαθητές. Στις περιζήτητες πανεπιστημιακές σχολές το ποσοστό των εισαγομένων που προέρχονται από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα είναι πολύ υψηλό και απέχει κατά πολύ από το ποσοστό που κατέχουν αυτά τα στρώματα στο συνολικό πληθυσμό της χώρας. Και βέβαια, υπάρχουν εξαιρέσεις, αλλά απλά επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Ιστορική έρευνα για την κοινωνική προέλευση των μαθητών των Προτύπων, αποτυπώνει χαμηλά ποσοστά μαθητών προερχόμενων από κατώτερα κοινωνικά

στρώματα. (Τρίμη-Κύρου, 2011-Δελτίο Τύπου της Συνόδου Προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων για τα Πειραματικά Σχολεία, 5&6-2-2011).

Έχει επισημανθεί ότι, ακόμη και στα υπάρχοντα Πειραματικά Σχολεία, υπάρχει πρόβλημα αντιπροσωπευτικότητας του μαθητικού πληθυσμού τους, αφού έχουν εξελιχθεί «σε σχολεία έμμεσης κοινωνικής επιλογής, σε σχολεία των μικρομεσαίων και των άνω κοινωνικών στρωμάτων» (Μπουζάκης, 2010, σ.80).

Παρά τις αντιρρήσεις οι απόψεις αυτές βρήκαν ευήκοα ώτα σε μέρος του Τύπου και Συλλόγους Γονέων και αποφοίτων των πρώην Προτύπων που ζητούσαν «να επανέλθει και ο θεσμός των Προτύπων Σχολείων με εισαγωγικές σ' αυτά εξετάσεις» (επιστολή Συλλόγου αποφοίτων Βαρβακείου Σχολής προς τον Υφυπουργό Παιδείας, 20-1- 2006) και «ανάγκης επιστροφής στα Πρότυπα Σχολεία» (δελτίο τύπου, Σύνδεσμος Αποφοίτων Ιωνιδείου Σχολής Πειραιά 27-10-2011)

Για την επίτευξη των τριών στόχων, της προώθησης της έρευνας, εξασφάλιση δημόσιας και δωρεάν υψηλής ποιότητας παιδείας με υποστήριξη της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της αριστείας και η ανάδειξη, προώθηση και εκπαίδευση μαθητών με ιδιαίτερες μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα (Αιτιολογική έκθεση ν.3966/2011), το Υπουργείο Παιδείας προχώρησε σε νομοθετική πρωτοβουλία με σκοπό την αναμόρφωση των Πειραματικών και Προτύπων σχολείων σε «Κυψέλες αριστείας και εφαρμογής πειραματικών εκπαιδευτικών πολιτικών» ώστε να γίνουν «πιλότοι της γνώσης» (ΥΠ.Π.Δ.Β.Μ.Θ., Ενημερωτικό σημείωμα για θέματα στο Υπουργικό Συμβούλιο, 29/12/2010).

Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει ακόμα θέματα όπως η ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, η οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», θέματα ειδικής αγωγής, βιομηχανικής ιδιοκτησίας, δια βίου μάθησης, της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, κ.ά.. Ψηφίστηκε από τους βουλευτές του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και του ΛΑ.Ο.Σ. στην κοινοβουλευτική επιτροπή και στην ολομέλεια ενώ το καταψήφισαν τα άλλα κόμματα.

6.3.1 Σκοπός των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου, σκοπός της αναδιοργάνωσης των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων είναι να αποτελέσουν τις εστίες που θα κινητοποιούν τις υπάρχουσες δυνάμεις στον εκπαιδευτικό χώρο, προσφέροντας τελικά την επαγγελματική ικανοποίηση, που τόσο πολύ έχουν στερηθεί για χρόνια οι

εκπαιδευτικοί. Η σκοποθεσία του ν.3966/2011 (άρ.36) συνδυάζει την εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών και την πρακτική άσκηση των φοιτητών του ν.4376/1929, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της περιοχής του Πειραματικού Σχολείου και της δοκιμής νέων μεθόδων και μέσων διδασκαλίας του ν.1566/1985 και της Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160 -14/2/1995. Επιπλέον εισάγονται για πρώτη φορά ως στόχοι και η εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα και υποστήριξη του στόχου της αριστείας μέσω λειτουργίας ομίλων.

Πιο συγκεκριμένα, οι σκοποί λειτουργίας των Πρότυπων Πειραματικών σχολείων είναι:

- Η παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης στους μαθητές για την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του κάθε μαθητή, η υποστήριξη του στόχου της αριστείας και της δημιουργικότητας με τη δημιουργία ομίλων, η ανάδειξη, και η εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα αλλά και μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες.
- Η προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στην πράξη σε συνεργασία με τα αντίστοιχα πανεπιστημιακά τμήματα, στη διδακτική, στον ψυχοπαιδαγωγικό τομέα, στην οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στο επίπεδο της σχολικής μονάδας.
- Η εκπαίδευση των φοιτητών και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, η πρακτική άσκηση των προπτυχιακών φοιτητών και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών
- Η πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών, αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, εκπαιδευτικού υλικού, καινοτόμων και δημιουργικών δράσεων και πρακτικών), και νέου μοντέλου αξιολόγησης, διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου ((ν.3966/2011, άρθ.36).

6.3.2 Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης

Ο ν.3966/2011 εισάγει νέους θεσμούς στην λειτουργία και τη διοίκηση των νέων Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων. Σε εθνικό επίπεδο δημιουργείται η Διοικούσα Επιτροπή Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), που έχει την ευθύνη του συντονισμού, του ελέγχου και της αξιολόγησής τους. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας δημιουργείται το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο (ΕΠ.Ε.Σ.), που έχει την παιδαγωγική και επιστημονική ευθύνη του σχολείου. Ο Σύλλογος Διδασκόντων

εξακολουθεί να υπάρχει ως όργανο αλλά με περιορισμένες αρμοδιότητες, ενώ τα Πανεπιστήμια, με τα οποία αναγκαστικά συνδέονται τα νέα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία, δεν έχουν καμία διοικητική αρμοδιότητα επ' αυτών (Λιάμπας, 2011). Τα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία υπάγονται διοικητικά στον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης (ν.3966/2011, άρ.37§5). Η σημασία της παραπάνω υπαγωγής δεν είναι σαφής, καθώς η μόνη ξεκάθαρη αρμοδιότητα της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας είναι η αξιολογική έκθεση, που συντάσσει ανά διετία ο Περιφερειακός Διευθυντής για το Διευθυντή του Π.Π.Σ. (ν.3966/2011, άρ.50§5), μέτρο που τελικά δεν εφαρμόστηκε.

Η Δ.Ε.Π.Π.Σ. συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας για τριετή θητεία και είναι επταμελής (ν.3966/2011, άρ.40§1). Αποτελείται από έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή Α.Ε.Ι. με γνωστικό αντικείμενο στις Επιστήμες της Αγωγής ή επιστήμονα εγνωσμένου κύρους του ίδιου γνωστικού αντικείμενου και ανάλογων προσόντων, ως πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται ύστερα από γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής της Βουλής, ένα μέλος Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. Α.Ε.Ι, έναν εκπαιδευτικό της δημόσιας ή ιδιωτικής Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα, έναν Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης, δύο προσωπικότητες εγνωσμένου κύρους. Για τον ορισμό των μελών της περίπτωσης αυτής, συνεκτιμάται η ιδιότητα του αποφοίτου Πρότυπου ή Πειραματικού Σχολείου (ν.3966/2011, άρ.40§1α). Ακόμα περιλαμβάνονται ένα μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής ή ένας Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα στις Επιστήμες της Αγωγής.

Δεν προβλέπεται η συμμετοχή αιρετών αντιπροσώπων των εκπαιδευτικών ή φορέων στα όργανα διοίκησης, όλα τα μέλη είναι δοτά ή επιλέγονται βάση κριτηρίων (ΟΛΜΕ, 13-4-2011, Δελτίο Τύπου της Συνόδου Πρόεδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων για τα Πειραματικά Σχολεία, 5&6-2-2011).

Η Δ.Ε.Π.Π.Σ. γνωμοδοτεί στον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων για τον ορισμό ενός σχολείου ως Π.Π.Σ και υποστηρίζει την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής (ν.3966/2011, άρ.40§3α,β). Επιλέγει τους εκπαιδευτικούς των Π.Π.Σ. (ν.3966 /2011, άρ.40§3γ, άρ.42, άρ.48), τον υπεύθυνο Σχολικό Σύμβουλο κάθε Π.Π.Σ (ν.3966/2011, άρ.40§3δ, άρ.41§1γ) και τους εκπαιδευτικούς που μετέχουν στο ΕΠ.Ε.Σ (ν.3966/2011, άρ.41§1ε). Συνεργάζεται με Α.Ε.Ι., φορείς και επιστήμονες και προωθεί διεθνείς συνεργασίες. Εγκρίνει και

συντονίζει επιμορφωτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, καθώς και προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών και πρακτικής άσκησης προπτυχιακών φοιτητών και σπουδαστών και μεταπτυχιακών φοιτητών στα Π.Π.Σ. Εγκρίνει τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Σ. για τη δημιουργία των ομίλων και για την κατ' εξαίρεση εγγραφή και φοίτηση σε Π.Π.Σ. μαθητών με πιστοποιημένες ιδιαίτερες ικανότητες, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 44 ν.3966/2011. Διοργανώνει μαθητικούς αγώνες και εισηγείται στον Υπουργό Παιδείας, την έκδοση απόφασης για την πιλοτική εφαρμογή στα Π.Π.Σ. εναλλακτικών συστημάτων διοίκησης και λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Πραγματοποιεί την εξωτερική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των Π.Π.Σ., με βάση τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης που καταρτίζουν τα ΕΠ.Ε.Σ.

Το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο έχει, κατά το νόμο, την ευθύνη της καθοδήγησης του σχολείου (ν.3966/2011, άρ.41§2) αλλά ο ρόλος του είναι περισσότερο είναι συμβουλευτικός και όχι ουσιαστικός (Δελτίο Τύπου της Συνόδου Πρόεδρος των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων για τα Πειραματικά Σχολεία, 5&6-2-2011). Είναι πενταμελές, με τριετή θητεία, και αποτελείται από ένα μέλος Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. Α.Ε.Ι. ή εκπαιδευτικό της δημόσιας Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με αντίστοιχα προσόντα, ως πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται ύστερα από εισήγησή της Δ.Ε.Π.Π.Σ., τον Σχολικό Σύμβουλο του Π.Π.Σ, τον Διευθυντή του σχολείου και δυο εκπαιδευτικούς του Π.Π.Σ.

Ο Σχολικός Σύμβουλος και οι δυο εκπαιδευτικοί επιλέγονται από τη Δ.Ε.Π.Π.Σ με βάση τα ακαδημαϊκά προσόντα τους και την προσωπικότητα και τη γενική συγκρότηση των υποψηφίων. Χαρακτηριστικό της συγκεντρωτικότητας του συστήματος είναι το γεγονός ότι κανένας από τους τοπικούς φορείς που εκ των πραγμάτων εμπλέκονται με το Πρότυπο Πειραματικό Σχολείο δεν συμμετέχει στο ΕΠ.Ε.Σ., ούτε το Πανεπιστήμιο στο οποίο ανήκει, (Δελτίο Τύπου της Συνόδου Πρόεδρος των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων για τα Πειραματικά Σχολεία,5&6-2-2011) ούτε ο Σύλλογος Διδασκόντων, ούτε ο Σύλλογος Γονέων, ούτε φορείς της τοπικής κοινωνίας π.χ. η τοπική αυτοδιοίκηση. Ακόμα και οι επιμορφωτικές και οι ερευνητικές δραστηριότητες του Α.Ε.Ι. στο οποίο ανήκει το σχολείο απαιτούν έγκριση της Δ.Ε.Π.Π.Σ για να εφαρμοστούν στο Π.Π.Σ. (ν.3966/2011, άρ.41).

Το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο αποφασίζει για τη δημιουργία ομίλων ή τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, τροποποιεί το αναλυτικό και το ωρολόγιο

πρόγραμμα και προγραμματίζει επιμορφωτικές δράσεις μετά από έγκριση της Δ.Ε.Π.Π.Σ. Ακόμα, διαχειρίζεται τους οικονομικούς πόρους πέραν αυτών που διαχειρίζεται η Σχολική Επιτροπή (ν.3966/2011, άρ.41).

Οι διευθυντές των Π.Π.Σ. είναι εκπαιδευτικοί με οκταετή τουλάχιστον διδακτική υπηρεσία και οι όποιοι απέχουν τουλάχιστον τέσσερα διδακτικά έτη από τη συμπλήρωση του χρόνου υπηρεσίας από το χρονικό όριο της αυτοδίκαιης απόλυσης.

Παρότι ο ν.3966/2011, άρ.42§4 ορίζει ειδική διαδικασία και κριτήρια για την επιλογή των Διευθυντών των Π.Π.Σ., περιορισμό δυο θητειών και ανανέωση της πρώτης θητείας στην περίπτωση θετικής αξιολόγησης, η διαδικασία τροποποιήθηκε με τον ν.4327/2015, άρ.13§, και ισχύει ότι και για τα άλλα σχολεία, με μοναδική εξαίρεση την πρόβλεψη για κατοχή Διδακτορικού ή Μεταπτυχιακού Διπλώματος.

Οι διευθυντές των Π.Π.Σ. αξιολογούνται ανά διετία από τη Δ.Ε.Π.Π.Σ. καθώς και τρεις μήνες πριν τη λήξη της θητείας τους (ν.3966/2011, άρ.50§5). Η αξιολόγηση αυτή, όπως και κάθε άλλη αξιολόγηση που προβλεπόταν από τον ν.3966/2011, εκτός της αρχικής, δεν πραγματοποιήθηκε, χωρίς νομικά να έχει καταργηθεί.

Ο Σύλλογος Διδασκόντων πέρα από τις συνηθισμένες αρμοδιότητές του, με εισήγηση του διευθυντή και σε συνεργασία με το ΕΠ.Ε.Σ. ορίζει δυο δασκάλους ή δυο καθηγητές ειδικότητας ως συντονιστές για τα μαθήματα συγγενών ειδικοτήτων (ν.3966/2011, άρ.42§8).

Το Συμβούλιο του Σχολείου συγκροτείται με απόφαση του διευθυντή και είναι πενταμελές. Αποτελείται από το διευθυντή του Π.Π.Σ., ως πρόεδρο, έναν εκπρόσωπο του δήμου με γνώσεις και εμπειρία σε θέματα παιδείας, που ορίζεται από το δημοτικό συμβούλιο, ως αντιπρόεδρο, έναν εκπρόσωπο του συλλόγου γονέων και δύο διακεκριμένες προσωπικότητες της τοπικής κοινωνίας, κατά προτίμηση αποφοίτους του σχολείου, οι οποίοι επιλέγονται από τα τρία πρώτα μέλη. Συνεργάζεται με το σύλλογο αποφοίτων και το σύλλογο γονέων του Π.Π.Σ., και με τους τοπικούς φορείς, για θέματα υλικοτεχνικής υποδομής και οικονομικών πόρων της σχολικής μονάδας, καθώς και για πολιτισμικές δραστηριότητες στην τοπική κοινωνία και εισηγείται στο ΕΠ.Ε.Σ. την αξιοποίηση και διάθεση των πόρων της σχολικής μονάδας (ν.3966/2011, άρ.43).

6.3.3 Διδακτικό προσωπικό

Το διδακτικό προσωπικό των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων επιλέγεται με ειδικό τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων πρέπει να

έχουν τουλάχιστον τετραετή διδακτική υπηρεσία Κριτήρια για την επιλογή των εκπαιδευτικών αποτελούν οι σπουδές και η εμπειρία, η αξιολόγηση των υποψηφίων, και η προσωπικότητα και η γενική συγκρότηση του υποψηφίου, όπως αξιολογείται κατά την προφορική συνέντευξη ενώπιον της Δ.Ε.Π.Π.Σ. Οι εκπαιδευτικοί επιλέγονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας για πενταετή θητεία (ν.3966/2011, άρ.48).

Οι εκπαιδευτικοί των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται κατά τη διάρκεια της πενταετούς θητείας του παρά μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Στην περίπτωση μετακίνησης, αποκλείεται υποψηφιότητά τους για θέση διευθυντή ή εκπαιδευτικού Π.Π.Σ. για την επόμενη τριετία (ν.3966/2011, άρ.48§6).

Το ωράριο όλων των εκπαιδευτικών των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων είναι το ίδιο με αυτό των άλλων εκπαιδευτικών, καταργείται, δηλαδή, το προνόμιο του μειωμένου ωραρίου των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προβλεπόταν από το ν.4600/1930, άρ.2§2. Υπάρχει πρόβλεψη δυνατότητας μείωσης από το ΕΠ.Ε.Σ. μέχρι δυο ωρών του διδακτικού ωραρίου εκπαιδευτικών, οι οποίες θα διατίθενται για καθοδήγηση (μέντορινγκ) των φοιτητών.

Προβλέπεται η καταβολή ειδικού επιδόματος το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών (ν.3966/2011, άρ.48§8) και το οποίο ποτέ δεν χορηγήθηκε.

Οι εκπαιδευτικοί των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων αξιολογούνται από το ΕΠ.Ε.Σ. ανά διετία, καθώς και τρεις μήνες πριν από τη λήξη της πενταετούς θητείας τους. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού τους έργου αφορά τη διδακτική και παιδαγωγική επάρκεια, την αποδοτικότητα των μαθητών με βάση τους στόχους του προγράμματος σπουδών, την ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών δράσεων, τη χρήση νέας τεχνολογίας και την αξιοποίηση ποικίλου υλικού και πηγών στη διδασκαλία, την εφαρμογή διαφοροποιημένης παιδαγωγικής στη διδακτική πράξη και την ανάπτυξη συνεργατικών δράσεων στο σχολείο και την κοινότητα. Έως 30/6 κάθε δεύτερου έτους, το ΕΠ.Ε.Σ., με βάση τον προσωπικό φάκελο κάθε εκπαιδευτικού και την παρατήρηση στην τάξη από τον υπεύθυνο σχολικό σύμβουλο, συντάσσει σχετική αξιολογική έκθεση. Αν η αξιολόγηση δεν είναι θετική, με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ. διακόπτεται η θητεία του εκπαιδευτικού στο Π.Π.Σ. Τρεις μήνες πριν από τη λήξη της πενταετούς θητείας, το ΕΠ.Ε.Σ. συντάσσει αξιολογική έκθεση, σύμφωνα με τα ανωτέρω. Η θετική αξιολόγηση από το ΕΠ.Ε.Σ. οδηγεί στην ανανέωση της θητείας

του εκπαιδευτικού, εφόσον το επιθυμεί, για μία ακόμη πενταετία, χωρίς δυνατότητα περαιτέρω ανανέωσης (ν.3966/2011, άρ.50§6). Οι εκπαιδευτικοί των οποίων η θητεία δεν ανανεώνεται, τίθενται στη διάθεση του οικείου Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου (ΠΥΣΠΕ ή ΠΥΣΔΕ) και τοποθετούνται ως υπεράριθμοι (κατά προτεραιότητα) σε κενές θέσεις (ν.3966/2011, άρ.37§4).

Η αξιολόγηση στα Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία προβλέπεται συνεχής και συστηματική. Η πρόθεση του Υπουργείου Παιδείας ήταν να εφαρμόσει σε αυτά τις διαδικασίες αξιολόγησης που αργότερα θα γενικευτούν. Η Υπουργός Παιδείας Άννα Διαμαντοπούλου σε παρέμβασή της στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής κατά τη συζήτηση του ν.3966/2011 στις 13-4-2011 δήλωσε: «*Η διαρκής και αντικειμενική αξιολόγηση των Π.Π.Σ. θα μας βοηθήσει στην αξιολόγηση και των άλλων σχολείων*». Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι διαδικασίες αξιολόγησης δεν πραγματοποιήθηκαν.

6.3.4 Οι μαθητές των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων

Η εισαγωγή των μαθητών στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία και Δημοτικά γίνεται με κλήρωση. Αν τα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία, Δημοτικά και Γυμνάσια είναι ήδη συνδεδεμένα μεταξύ τους τότε οι απόφοιτοι αυτών των σχολείων μπορούν να εγγράφονται στο σχολείο της επόμενης βαθμίδας με βάση όρους και προϋποθέσεις οι οποίες ορίζονται με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ. Ο αριθμός των μαθητών που μπορεί να εγγραφούν σε αυτή την περίπτωση μπορεί να προσαυξάνεται έως 50% (ν.3966/2011, άρ.44).

Η εισαγωγή των μαθητών σε κάθε Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο γίνεται ύστερα από εξετάσεις ή δοκιμασία (τεστ) δεξιοτήτων, σύμφωνα με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του οικείου ΕΠ.Ε.Σ.

Η Δ.Ε.Π.Π.Σ. μπορεί να αποφασίσει μετά από αίτηση των γονέων την κατ' εξαίρεση εγγραφή και φοίτηση μαθητών με πιστοποιημένες ιδιαίτερες ικανότητες σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 1% των μαθητών του σχολείου (ν.3966/2011, άρ.44§8).

Παράλληλα με το κυρίως πρόγραμμα δημιουργούνται όμιλοι (ν.3966/ 2011, άρ.45§2) που αφορούν τα Μαθηματικά, τις Φυσικές Επιστήμες, τη Γλώσσα, τη Λογοτεχνία, τα Εικαστικά, τον Αθλητισμό κ.α. και φιλοδοξούν να αποτελέσουν πυρήνες δημιουργικότητας και αριστείας που αξιοποιούν τις αυξημένες ικανότητες ορισμένων μαθητών, χωρίς να υπονομεύεται η κοινωνικοποίησή τους. Οι όμιλοι λειτουργούν

πέρα από το ωρολόγιο πρόγραμμα μια ή δυο φορές την εβδομάδα (ν.3966/2011, άρ.45).

Τα Π.Π.Σ. συνδέονται με τις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης της περιοχής τους για θέματα που αφορούν τη δημιουργία ομίλων μαθητών (ν.3966/2011, άρ.47§2).

Η εγγραφή των μαθητών των Π.Π.Σ. στους ομίλους γίνεται με αίτηση των γονέων στο ΕΠ.Ε.Σ. του σχολείου, με σύμφωνη γνώμη του δασκάλου του μαθητή και του διευθυντή, προκειμένου για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, του διευθυντή και του αρμόδιου συντονιστή του μαθήματος στο Π.Π.Σ., προκειμένου για τη Δευτεροβάθμια. Η εγγραφή των μαθητών στους ομίλους για μαθητές που φοιτούν στις δημόσιες σχολικές μονάδες μιας ορισμένης γεωγραφικής περιοχής γίνεται με απόφαση του ΕΠ.Ε.Σ. του Π.Π.Σ. με το οποίο συνδέονται τα σχολεία αυτά, ύστερα από αίτηση των γονέων ή των κηδεμόνων στο Ε.Π.Ε.Σ. και σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου σχολικού συμβούλου και του διευθυντή του σχολείου στο οποίο φοιτά ο μαθητής. Αν δεν λειτουργούν όμιλοι στο συγκεκριμένο Π.Π.Σ. για το γνωστικό τομέα για τον οποίο ενδιαφέρονται οι μαθητές, μπορεί να εγγραφούν σε ομίλους γειτονικού Π.Π.Σ., εφόσον αυτοί λειτουργούν, με την ίδια διαδικασία. (ν.3966/2011, άρ.45§4).

Η επιλογή των μαθητών στα Π.Π.Σ. γίνεται ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους. Η ευθύνη και τα έξοδα μετακίνησης των μαθητών βαρύνουν τους ασκούντες τη γονική τους μέριμνα, τόσο για την πλήρη φοίτησή τους όσο και για τη φοίτησή τους στους ομίλους (ν.3966/2011, άρ.44§9). Και ενώ ο θεσμός των ομίλων φιλοδόξει να υπηρετήσει «... την ανάδειξη, προώθηση και εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες» (ν.3966/2011, άρ.36§δ), ο νόμος δεν αφήνει περιθώρια ενίσχυσης μαθητών που θα είχαν τα ακαδημαϊκά προσόντα αλλά όχι την οικονομική δυνατότητα.

6.4 Απόψεις και αντιδράσεις

Τα θέματα στα οποία υπήρξαν οι μεγαλύτερες αντιδράσεις, ήταν τρία. Πρώτο, η λειτουργικότητα του νόμου 3966/2011, το αν προβλέπονται, δηλαδή, όλες εκείνες οι διαδικασίες και τα όργανα με ξεκάθαρες αρμοδιότητες ώστε να πραγματοποιούν οι στόχοι του, δεύτερο, η υπόθεση της «Αριστείας» και γενικά η θεώρηση ότι «καλό σχολείο» είναι αυτό στο οποίο φοιτούν άριστοι μαθητές και τρίτο η συγκεντρωτική και η γραφειοκρατική διάρθρωση του διοικητικού- αξιολογικού μηχανισμού.

Ο ν.3966/2011 συνεχίζει την κακή παράδοση των νόμων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία και αφήνει πολλά θέματα σε εκκρεμότητα που θα πρέπει να διευκρινιστούν αργότερα με Υπουργικές Αποφάσεις ή Προεδρικά Διατάγματα. Η πρακτική αυτή δημιουργεί συχνά προβλήματα αφού τα ρυθμιστικά νομοθετήματα καθυστερούν ή έχουν λογική αντίθεση από αυτή του νόμου.

Κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου στην ολομέλεια της βουλής επισημάνθηκε ότι το νομοσχέδιο προβλέπει μεγάλο αριθμό Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων που πρέπει να εκδοθούν, οι οποίες μπορεί να τροποποιήσουν το περιεχόμενό του, γεγονός που δημιουργεί ένα σοβαρό κοινοβουλευτικό πρόβλημα και ότι το σχέδιο νόμου αφήνει αρρυθμιστα αρκετά ζητήματα (Καρτάλης, Τσουμάνη-Σπέντζα, συνεδρίαση ΡΛΑ΄ 11-5-2011).

Η εντονότερη διαμάχη ξέσπασε γύρω από την υπόθεση της προώθησης της Αριστείας και την επανασύσταση των Προτύπων Σχολείων τα οποία θα πρέπει να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά προς τα ιδιωτικά σχολεία και θα λειτουργούν ως σχολεία «καλών μαθητών» ειδικά σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τη θεσμοθέτηση «φίλτρων», τεστ ή εξετάσεις, ώστε οι μη καλοί μαθητές να απομακρύνονται από τα συγκεκριμένα σχολεία.

Στον αντίποδα ο Απόστολος Κακλαμάνης, Υπουργός Παιδείας κατά την ψήφιση του ν.1566/1985, στην τοποθέτησή του στην ολομέλεια της Βουλής κατά την ψήφιση του ν.3699/2011 στις 11-5-2011 υποστήριξε: *«Στο σχολείο και στη ζωή «μηδένα προ του τέλους μακάριζε». Είναι μία πολύ καλή επιλογή ο πειραματισμός, αλλά, δυστυχώς, όπως εισάγεται και με την κομπλεξική –θα μου επιτρέψετε- λογική του ότι τάχα βάζουμε το «πρότυπα» γιατί κάποιιοι του παρελθόντος αιώνας μιλούν για τον όρο «πρότυπα», αυτό είναι λάθος και πρέπει να σας το πω».*

Η άποψη των Παιδαγωγικών Τμημάτων, όπως αυτή εκφράστηκε από τη σύνοδο των Προέδρων τους, ήταν ότι οι προτάσεις του Υπουργείου δεν οδηγούν στη διασφάλιση και στην ενίσχυση της λογικής των σχεδιασμένων σε επιστημονική βάση πειραματισμών στην εκπαίδευση και αντίθετα οδηγούν στη μετατροπή των Πειραματικών Σχολείων σε «Σχολεία Αριστείας» όπου θα φοιτά μια μειονότητα μαθητών με υψηλές επιδόσεις και άρα δεν θα είναι δυνατό να δοκιμάζονται σχεδιασμένες σε επιστημονική βάση καινοτομίες με τη συμμετοχή παιδιών όλων των κοινωνικών τάξεων και ομάδων, αδυναμία που έχει ήδη επισημανθεί και στην παρούσα κατάσταση των Πειραματικών Σχολείων. Εκφράζεται ο φόβος ότι τα νέα σχολεία θα είναι *«σχολεία εξυπηρέτησης εφικτών ή ανέφικτων ατομικών φιλοδοξιών*

μελών των προνομιούχων κοινωνικών τάξεων και ομάδων». Χωρίς να αποκλείουν την ίδρυση Σχολείων Αριστείας, αντιτίθενται σε μια τέτοια μετατροπή των Πειραματικών Δημοτικών Σχολείων τα οποία θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικά των σχολείων όλης της χώρας. Μόνο τότε, αναφέρουν, τα πορίσματα των επιστημονικά σχεδιασμένων καινοτομιών, οι οποίες θα κρίνονται επιτυχημένες, θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο σύνολο της ελληνικής εκπαίδευσης και θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωσή της» (Δελτίο Τύπου της Συνόδου Πρόεδρος των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων για τα Πειραματικά Σχολεία, 5&6-2-2011).

Η Μ. Ρεπούση, στην ίδια κατεύθυνση, υποστήριξε ότι δεν γίνεται να δοκιμάζονται στα Πρότυπα Σχολεία νέα αναλυτικά προγράμματα και νέα σχολικά βιβλία που θα εφαρμοστούν στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού. Έτσι καταστρέφεται και η αριστεία γιατί εκτρέπεται από τη σταθερότητα του Πρότυπου Σχολείου και η καινοτομία του Πειραματικού διότι του αφαιρείται η δυνατότητά του να γίνει παιδαγωγική πρόταση που να αφορά το σύνολο της εκπαίδευσης. *«Τα πειραματικά σχολεία οφείλουν να είναι αντιπροσωπευτικά των υπόλοιπων σχολείων της χώρας. Και σε καμία περίπτωση πειραματικά για όλα τα ζητήματα» (εφ. «ΤΟ ΒΗΜΑ» 15-5-11).*

Παρόμοια και η θέση της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.) όπως αυτή παρουσιάστηκε σε δελτίο τύπου στις 28-4-2011: *«...Είναι όμως κατά την άποψή μας παράλογη η ταύτιση των πρότυπων σχολείων με τα πειραματικά. Τα πειραματικά σχολεία οφείλουν να είναι αντιπροσωπευτικά των υπόλοιπων σχολείων της χώρας για να είναι έγκυρα τα συμπεράσματα που αντλεί η πολιτεία από την πειραματική λειτουργία τους. ...».*

Τη συμβιβαστική αυτή άποψη του διαχωρισμού και λειτουργίας Πειραματικών Σχολείων με σκοπό την έρευνα και την πρακτική άσκηση των φοιτητών και Προτύπων με στόχο την Αριστεία υποστήριξαν και βουλευτές κατά τη συζήτηση του Νομοσχεδίου στη βουλή. Η Νέα Δημοκρατία κατέθεσε σχετική τροπολογία, η οποία δεν έγινε δεκτή (Πρακτικά Βουλής, 11-5-2011).

Η αριστερά απέρριψε το νομοσχέδιο. Σε επερώτηση βουλευτών του ΣΥ.ΡΙ.Ζ.Α, στις 21-5-11, αναφέρθηκε: *«...η μετατροπή των πειραματικών σχολείων σε πρότυπα διαστρεβλώνει τον παιδαγωγικό ρόλο των δημόσιων πειραματικών σχολείων και τα μετατρέπει σε ιδρύματα για τις ελίτ».*

Το ΠΑΜΕ εκπαιδευτικών υποστήριξε ότι *«τη στιγμή που η κυβέρνηση προωθεί το «νέο σχολείο» της αγοράς και της αμάθειας, επανιδρύει τα πάλαι ποτέ Πρότυπα*

Σχολεία. Σ' αυτά θα φοιτά η μελλοντική μορφωτική ελίτ, που θα μορφώνεται επίμονα και ταξικά, αποκομμένη από την εργατική τάξη και την υπόλοιπη κοινωνία.» (ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 5-5-2011).

Στην ίδια κατεύθυνση και η ΟΛΜΕ που σε ανακοίνωση για το θέμα αναφέρει: «...θεωρούμε ότι η προωθούμενη αναβίωση των προτύπων θα οδηγήσει σε αφαιμάξη των κοινών σχολείων από τους άριστους μαθητές, που βοηθούν τον εκπαιδευτικό στο έργο του αλλά και αποτελούν θετικά πρότυπα για τους υπόλοιπους μαθητές» (ΟΛΜΕ, 2011).

Αλλά και στο θέμα της διοικητικής οργάνωσης των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων υπήρξαν απόψεις ότι δεν λαμβάνεται υπόψη η κρισιμότητα της παιδαγωγικής τους ελευθερίας και αυτονομίας. Δημιουργείται μια κάθετη γραφειοκρατική ιεραρχική δομή με δύο συμβούλια, το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο (Ε.Ε.Σ.) του σχολείου και η Διοικούσα Επιτροπή των Πρότυπων Πειραματικών σχολείων (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) με σκοπό τον ακόμη εντονότερο έλεγχο των Π.Π.Σ. για την υλοποίηση και προώθηση της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής και την καθιέρωση της παιδαγωγικής του εκπαιδευτικού συστήματος ως πρότυπης (Λιάμπας, 2011).

Στην ίδια κατεύθυνση και η ΟΛΜΕ: « *Θεσμοθετείται, σε κεντρικό επίπεδο, ένα πανίσχυρο 7μελές όργανο διοίκησης, η ΔΕΠΠΣ, που αποφασίζει για όλους και για όλα.*» (ΟΛΜΕ, 2011).

Με την πρώτη εφαρμογή του νόμου, σύμφωνα με την 91327/Δ2 (ΦΕΚ 2013/9-9-2011,τ.β') Υ.Α., αξιολογήθηκαν και με την με την 122084/Δ4 25-10-2011 Υ.Α. ορίστηκαν 15 Δημοτικά και Νηπιαγωγεία, 15 Γυμνάσια και 15 Λύκεια ως Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία.

6.5 Τροποποιήσεις του ν.3933/2011

Η Κυβέρνηση Σαμαρά προκήρυξε βουλευτικές εκλογές τον Ιανουάριο 2015 ενόψει του διαφαινόμενου αδιεξόδου στην εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας Ο ΣΥΡΙΖΑ υπό τον Αλέξη Τσίπρα κέρδισε τις εκλογές και σχηματίστηκε κυβέρνηση συνασπισμού με το κόμμα των «Ανεξαρτήτων Ελλήνων» (Υπ. Παιδείας, Αρ. Μπαλτάς). Μετά από εξάμηνη διαπραγμάτευση με τους δανειστές της χώρας προκηρύσσεται δημοψήφισμα και στην συνέχεια εκλογές στις 20/9/2015 από τις οποίες προέκυψε νέα κυβέρνηση υπό τον Αλέξη Τσίπρα (Υπ. Παιδείας Ν. Φίλης και από 5-11-2016 Κ. Γαβρόγλου).

Στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής, ο ν.4327/2015 (ΦΕΚ50/14-5-2015,τ.α') «*Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις*» που εισήγαγε την ψηφοφορία στην επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης κρίθηκε αντισυνταγματικός. Το Π.Δ. 79/2017 (ΦΕΚ109/1-8-2017,τ.β') «*Οργάνωση και λειτουργία νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων*» αντικατέστησε τα Π.Δ. 200/1998 και 201/1998 και ενσωμάτωσε τις Υ.Α. ΦΕΚ2670/ 1-8-2017τ.β' «*Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου*» και ΦΕΚ1324/11-5-2017,τ.β' «*Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*», με τις οποίες καταργήθηκαν τα σχολεία Ε.Α.Ε.Π. και μειώθηκαν οι διδακτικές ώρες, κύρια εναλλακτικών μαθημάτων και ενίσχυση των ακαδημαϊκών μαθημάτων, με αποτέλεσμα εξοικονόμηση προσωπικού αλλά και «*λιγότερο Σχολείο*» λιγότερες διδακτικές ώρες, γεγονός που χαρακτηρίστηκε επιστροφή σε συντηρητικές εκπαιδευτικές του παρελθόντος (Κουμέντος, 2017). Παράλληλα, ο ν.4485/17 «*Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις*» ανέτρεψε πολλές από τις διατάξεις του ν.4009/2011 για τα Α.Ε.Ι. Με τον ν.4547/2018 (ΦΕΚ102/12-6-2018,τ.α') «*Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις*» καταργήθηκε ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου και θεσμοθετήθηκαν σημαντικές αλλαγές στη δομή της εκπαίδευσης. Ακόμα, καταργήθηκε το Π.Δ. 152/2013 «*Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*» και προβλέπονται η αξιολόγηση των στελεχών (ν.4547, άρ.37-42) και διαδικασίες προγραμματισμού και αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων (ν.4547, άρ. 47).

Σημαντικές αλλαγές υπήρξαν και στο θεσμικό πλαίσιο των Πειραματικών Σχολείων. Στις 19/2/2015, μετά τη συνάντηση που είχαν με τον υπουργό Παιδείας, Αρ. Μπαλά, παραιτήθηκαν και τα επτά μέλη της Δ.Ε.Π.Π.Σ, κάνοντας λόγο για πλήρη ρήξη με το υπουργείο: «*Οι διαφαινόμενες προθέσεις της νέας πολιτικής ηγεσίας ... κινούνται σε μια κατεύθυνση ολοκληρωτικής απαξίωσης του όλου θεσμικού πλαισίου και της προσπάθειας για ένα καλό, ποιοτικό, καινοτόμο δημόσιο σχολείο*» (Ανακοίνωση Δ.Ε.Π.Π.Σ. 19/2/2015). Είχε προηγηθεί επιστολή, στις 16/2/2018, όπου τα μέλη της Δ.Ε.Π.Π.Σ παρουσίαζαν τα πεπραγμένα της και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν το επόμενο διάστημα, επιχειρηματολογώντας υπέρ του ν.3966/2011.

Με τον ν.4347/2015 πραγματοποιήθηκαν αλλαγές που αφορούσαν τα Π.Π.Σ. Διαχωρίστηκαν τα Πειραματικά Σχολεία από τα Πρότυπα που είναι το Βαρβάκειο, η

Ιωνιδείος Σχολή Πειραιά, η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης, το Πρότυπο Αναβρύτων, το Γυμνάσιο Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων (ν.4327/2015 άρ.10).

Η εισαγωγή μαθητών στα Πειραματικά Σχολεία γίνεται αποκλειστικά με κλήρωση ενώ στα Πρότυπα καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση του Συλλόγου Διδασκόντων και του Ε.Π.Ε.Σ. του σχολείου. Η επιλογή για τα Πρότυπα ήταν οι εξετάσεις (ν.4327/2015 άρ.11).

Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων είναι η εφαρμογή νέων προγραμμάτων, εκπαιδευτικού υλικού, διδακτικών μεθόδων, τρόπων διοίκησης και λειτουργίας της σχολικής μονάδας με στόχο τη συναγωγή συμπερασμάτων αξιοποιήσιμων για τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής και η αξιοποίησή τους για τις πρακτικές ασκήσεις φοιτητών (ν.4327/2015 άρ.11).

Με το άρ.97 του ν.4530/2018 η πενταετής θητεία των υπηρετούντων στα Π.Σ. παρατάθηκε για ένα χρόνο *«ενόψει των γενικότερων αλλαγών που έχουν σχεδιαστεί»* (Αιτιολογική Έκθεση ν.4530/2018, άρ.97).

6.6 Ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και διεθνείς οργανισμοί

Στις μέρες μας, στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της ένταξης της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς, εντείνεται η παρακολούθηση, η τεκμηρίωση και η νομιμοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι πολιτικές των διεθνών οργανισμών όπως η Ε.Ε. ο Ο.Ο.Σ.Α., η UNESCO, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, επηρεάζουν καταλυτικά τις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό η Ε.Ε. εφαρμόζει εκπαιδευτικές πολιτικές στο πλαίσιο της στρατηγικής της διαμόρφωσης κοινού ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού χώρου (Γκόβαρης & Ρουσάκης, 2008, σ.42).

Ήδη, από τη δεκαετία του 1970 ως και τη δεκαετία του 1990, στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, προωθήθηκαν οι ανταλλαγές μεταξύ των εκπαιδευτικών οργανισμών και συστημάτων, η επαγγελματική κατάρτιση, η ανάπτυξη ίσων ευκαιριών και η τεκμηρίωση και στατιστική ανάλυση. Το 2010 δημοσιεύεται η «Λευκή Βίβλος» για την *«Διδασκαλία και τη Μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης»* ενώ το 1999 υιοθετείται η διακήρυξη της Μπολόνια για την σύγκλιση των συστημάτων ανώτερης εκπαίδευσης και την προώθηση της ακαδημαϊκής κινητικότητας. Παράλληλα, εισάγονται προγράμματα χρηματοδότησης των προωθούμενων δράσεων.

Η σημερινή εκπαιδευτική πολιτική της Ε.Ε., η «*Στρατηγική της Λισσαβόνας*» αναφέρεται στην προσαρμογή στην κοινωνία της πληροφορίας, την επένδυση στους ανθρώπινους πόρους, την αειφόρο ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό τίθενται ως στόχοι, η ποιότητα στην εκπαίδευση και κατάρτιση, η διευκόλυνση της πρόσβασης και οι ίσες ευκαιρίες στη μόρφωση, η κοινωνική συνοχή αλλά και τα ανοικτά συστήματα εκπαίδευσης με την ενίσχυση της κινητικότητας και της ακαδημαϊκής συνεργασίας, των ξένων γλωσσών, τη σύνδεση εργασίας και έρευνας. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται παράγοντες κλειδί και σε όλα τα προγράμματα Ε.Σ.Π.Α. υπάρχουν χρηματοδοτήσεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (Γκόβαρης & Ρουσάκης, ό.π.).

Ένα από τα κομβικά σημεία κατά την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα είναι η ενεργή ανάμειξη του Ο.Ο.Σ.Α. στα ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα, ο οποίος κλήθηκε από την κυβέρνηση, ως ανεξάρτητος αξιολογητής, να διατυπώσει προτάσεις μεταρρύθμισης. Στην έκθεση του «*Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις*» (2011) επισημαίνει τις κακές επιδόσεις των μαθητών στους διαγωνισμούς PISA, το υψηλό ποσοστό φοιτητών που δεν ολοκληρώνει τις σπουδές, το υψηλό κόστος ανά μαθητή και προτείνει την ανάπτυξη και ορθή χρήση των ανθρώπινων πόρων, τον εξορθολογισμό του σχολικού δικτύου και την αξιολόγηση και αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου καθώς και την διοικητική αποκέντρωση της εκπαίδευσης.

Το 2017, στην «*Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017-Ελλάδα*» αναφέρει την ύπαρξη των ίδιων προβλημάτων με σχετική βελτίωση στα οποία, όμως, προστέθηκαν και τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης (χαμηλή χρηματοδότηση, απουσία προσλήψεων, μετανάστευση αποφοίτων ΑΕΙ), αλλά αναγνωρίζει καλές επιδόσεις στην ισότητα, την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα υψηλά κίνητρα στους φοιτητές. Συστήνει επένδυση στον επαγγελματισμό των εκπαιδευτικών και ανάπτυξή τους, καθώς και των στελεχών, την οικοδόμηση δομών υποστήριξης, την εισαγωγή αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης και ενίσχυσης της κουλτούρας αξιολόγησης.

Ειδικά για τις πρωτοβουλίες Πειραματικά και Πρότυπα Σχολεία και τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία, η έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α. του 2011 θεωρεί ότι μπορεί έχουν επιπτώσεις στους ρόλους των διευθυντών σχολείων και των εκπαιδευτικών. Επισημαίνει ακόμα, αυτό που πολλάκις έχει αναφερθεί στην παρούσα εργασία, πως η ιστορία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα περιλαμβάνει πολυετείς διαδικασίες ψήφισης νόμων και εισαγωγής μεταρρυθμίσεων, που όμως συχνά δεν

προχωρούν στην υλοποίηση. Η αδυναμία της Ελλάδας να κάνει σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη βελτίωση της επίδοσής της συγκριτικά με άλλες χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ συνδέεται άμεσα με τις δυσκολίες της εφαρμογής «καλοπροαίρετων μεταρρυθμίσεων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Συγκριτική θεώρηση- Συμπεράσματα

7.1 Συγκριτική θεώρηση των νομοθετημάτων που αφορούν τα Πειραματικά Σχολεία

Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις ακολουθούν τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές. Οι παράγοντες που καθορίζουν με την αλληλεπίδρασή τους τις αλλαγές στα εκπαιδευτικά πράγματα και που ορίστηκαν ως «πεδία δύναμης» είναι: η πολιτική, η οικονομία, το ιδεολογικό- πολιτιστικό πλαίσιο, και το εκπαιδευτικό πλαίσιο (Μπουζάκης, 2002). Με βάση αυτά είναι δυνατή η διαχρονική ανίχνευση και ανάλυση και της εξέλιξης της νομοθεσίας που αφορά στα Πειραματικά Σχολεία.

Η ίδρυση των Πειραματικών Σχολείων, το 1929, συμβαίνει σε μια εποχή που η πολιτική της κυβέρνησης Βενιζέλου είναι προσανατολισμένη στην αστική ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και της οικονομίας με στόχο την ανασυγκρότηση της παραγωγικής δομής, τη στήριξη της εσωτερικής αγοράς και την αλλαγή της συμπεριφοράς και της νοοτροπίας των πολιτών (Βεργόπουλος, 1978). Η λογοτεχνική και πνευματική διεργασία της περιόδου συντέλεσε στη σταδιακή ωρίμανση της κοινωνίας και στη δημιουργία των αναγκαίων όρων για τον κλονισμό του αρχαϊστικού ιδανικού (Α. Δελμούζος, 1950, σ.15).

Ωστόσο, οι αντιδραστικές- συντηρητικές δυνάμεις ήταν ισχυρές σε πολιτικό επίπεδο, στήριζαν την παλινόρθωση της μοναρχίας και σε εκπαιδευτικό επίπεδο αντιμάχονταν τις μεταρρυθμίσεις και επέμεναν στο κλασικιστικό και «ελληνοχριστιανικό» περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Οι μεταρρυθμίσεις κατηγορήθηκαν ως κομμουνιστικής έμπνευσης. Ο αντικομμουνισμός, νέο όπλο στη φαρέτρα της αντίδρασης, αποδεικνύεται ένα ισχυρό όπλο, στις αντιβενιζελικές κυρίως δυνάμεις, ως προπαγανδιστικό εργαλείο πολιτικής πλαισίωσης των μαζών (Δημαράς, 1986, τ.β', σ. 49). Αλλά και από αριστερά, έντονη είναι η κριτική. Ο Γληνός μιλάει για «εμπαιγμό του λαού από τους εκλεκτούς του» (Καραφύλλης, 2002), ζητώντας

γενίκευση του Δημοτικού Σχολείου και της τεχνικής- επαγγελματικής εκπαίδευσης (Μπουζάκης, 1986).

Η δημιουργία Πειραματικών Σχολείων, ως εργαστήρια της Πειραματικής Παιδαγωγικής, ήταν αίτημα τόσο των προοδευτικών Παιδαγωγών από την εποχή της ίδρυσης του Εκπαιδευτικού Ομίλου, όσο και μερίδας συντηρητικών Παιδαγωγών όπως ο Ν. Εξαρχόπουλος (Σκληράκη, 1994).

Ενώ οι πολιτικές εξελίξεις, του 1933, οδηγούν προς μια μεταβολή των πολιτικών πραγμάτων, γίνονται ενέργειες που θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς πως συμπληρώνουν τη μεταρρύθμιση του '29 και ταυτόχρονα προωθείται η εξουδετέρωση της μεταρρύθμισης και η επιστροφή στο παλιό πνεύμα (Δημαράς, 1986, τ.β', σ.39). Το Β.Δ. ΦΕΚ550/1935, που έρχεται να συμπληρώσει τους ν.4376/1929 και 4600/1930 φανερώνει τη συντηρητική στροφή και τη διάθεση ελέγχου κάθε προοδευτικής φωνής στην εκπαίδευση.

Θα περάσουν πάνω από σαράντα χρόνια που καμία αξιόλογη μεταβολή δεν θα συμβεί στην νομοθεσία των Πειραματικών Σχολείων, αν εξαιρέσει κανείς την ίδρυση του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Πατρών το 1972.

Μετά τη μεταπολίτευση του 1974, δημιουργήθηκε η ανάγκη νομοθετικής παρέμβασης εξαιτίας της ολοένα και αυξανόμενης πίεσης από γονείς, προερχόμενους κυρίως από το «ανερχόμενο κοινωνικό μεσόστρωμα» (Μπουζάκης, 2002, τ.β'σ.54), που, στην αναζήτηση καλύτερης εκπαίδευσης, ζητούν την εγγραφή των παιδιών τους στα Πειραματικά Σχολεία. Έτσι εκδόθηκαν τα Προεδρικά Διατάγματα 483 & 484/1977 τα οποία τροποποιήθηκαν αργότερα από τα Προεδρικά Διατάγματα 497 & 498/1981. Στο πλαίσιο της γενικότερης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης της εποχής παίρνονται μέτρα «ανοίγματος» των Πειραματικών Σχολείων δίνοντας την ευκαιρία πρόσβασης στα Πειραματικά Σχολεία σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Έτσι καταργήθηκε η περιφέρεια των Πειραματικών Σχολείων και καθιερώθηκε η κλήρωση ως μόνος τρόπος εισαγωγής σε αυτά.

Οι αρχές τις δεκαετίας του 1980 χαρακτηρίζονται από σημαντικές πολιτικές μεταβολές που θα δρομολογήσουν μια σειρά από κοινωνικές μεταρρυθμίσεις σε όλους τους χώρους. Η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ, θα προκαλέσει σημαντικές αλλαγές και θα φέρει σημαντικούς οικονομικούς πόρους (Μπουζάκης, 2002, τ. β', σ. 59).

Η μεταρρύθμιση του 1976 δεν ακυρώθηκε με μια αντιμεταρρύθμιση, όπως τόσες φορές έχει συμβεί στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης. Οι αλλαγές του 1976

αποτελέσαν το απαραίτητο υπόστρωμα και την προϋπόθεση για τις μεταρρυθμίσεις που εισήγαγε η κυβέρνηση Α. Παπανδρέου (Κουλούρη, 2001). Ο ν.1566/85, που αποτελεί και σήμερα τον θεμελιώδη νόμο για την γενική εκπαίδευση, δεν αναίρεσε τις θεμελιώδεις διατάξεις του 309/1976. Για πρώτη φορά λειτουργούν Πειραματικά Σχολεία, που δεν συνδέονται με τα Πανεπιστήμια και δεν ακολουθούν τους ν.4376/1929 και 4600/1930, παράλληλα με τα Πειραματικά Σχολεία των Πανεπιστημίων. Πειραματικά Σχολεία λειτουργούν στην έδρα κάθε ΠΕΚ. Τα Πρότυπα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης μετατρέπονται και αυτά σε Πειραματικά Σχολεία των ΠΕΚ, ενώ τα Πρότυπα Σχολεία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και των Σχολών Νηπιαγωγών μετονομάζονται σε Πειραματικά. Η λογική του εξισωτισμού που έφερε μαζί της η μεταπολίτευση οδήγησε στην ενσωμάτωση των Προτύπων Σχολείων, με την ψήφιση του ν.1566/1985 στην ομάδα των Πειραματικών (Δ.ΕΠ.Π.Σ , 2015).

Η πολλαπλότητα των τύπων των Πειραματικών Σχολείων, η μη έκδοση Προεδρικού Διατάγματος για τα Πειραματικά Σχολεία των Πανεπιστημίων, η αποτελμάτωση κάθε προσπάθειας έρευνας και πειραματισμού και η διαφανόμενη απαξίωσή τους οδήγησε στη διαμόρφωση του αιτήματος για εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου των Πειραματικών Σχολείων. Προσπάθειες διαμόρφωσης Προεδρικών Διαταγμάτων από κάποια Πειραματικά Σχολεία με πρωτοβουλία των Εποπτών τους (Κασσωτάκης, 2006-2006^α , Μπουζάκης, 2009^{α,β}, 2010 , Τερζής, 1994) δεν τελεσφόρησαν. Παράλληλα ακούγονταν φωνές και από τον Πανεπιστημιακό χώρο αλλά και από συλλόγους γονέων και αποφοίτων για την επαναφορά των Πρότυπων Σχολείων για την παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης που θα μπορούσαν να ανταγωνιστούν τα «καλά» ιδιωτικά σχολεία.

Το Υπουργείο Παιδείας προώθησε τον ν.3966/2011, με σκοπό την αναμόρφωση των Πειραματικών και Προτύπων σχολείων σε *«Κυψέλες αριστείας και εφαρμογής πειραματικών εκπαιδευτικών πολιτικών»* ώστε να γίνουν *«πιλότοι της γνώσης»* (ΥΠ.Π.Δ.Β.Μ.Θ., Ενημερωτικό σημείωμα για θέματα στο Υπουργικό Συμβούλιο, 29/12/2010). Για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση των Πειραματικών Σχολείων με συγκεκριμένο πλαίσιο και μετρήσιμα κριτήρια με σκοπό την επιλογή των νέων Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων.

Η άνοδος στην κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ το 2015 οδήγησε σε αλλαγές στην εκπαιδευτική πολιτική. Ο ν.4327/2015, που προέβλεπε την εκλογή των στελεχών με ψηφοφορία, κρίθηκε αντισυνταγματικός. Το Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (Ε.Α.Ε.Π.) στα Δημοτικά Σχολεία αντικαταστάθηκε με το πρόγραμμα

των Ενιαίου Τύπου Ολοήμερων Σχολείων, με μειωμένες διδακτικές ώρες. Με τον ν.4547/2018 επήλθαν αλλαγές στις δομές υποστήριξης της εκπαίδευσης και καταργήθηκε ο θεσμός του Σχολικού Συμβούλου. Αλλαγές έγιναν και στην λειτουργία των Α.Ε.Ι με τον ν.4485/2017 ενώ προχωρούν συγχωνεύσεις Πανεπιστημίων. Τα Π.Π.Σ με τον ν.4327/15 και παρά την αντίδραση της Δ.Ε.Π.Π.Σ, διαχωρίστηκαν σε Πειραματικά Σχολεία και Πρότυπα Σχολεία, άποψη που είχε υποστηριχτεί από επιστημονικούς αλλά και πολιτικούς φορείς, και με τον 4530/2018 αναβλήθηκαν οι προβλεπόμενες από τον ν.3966/2011 αξιολογικές διαδικασίες, ενόψει νομοθετικών αλλαγών.

Διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και αντιμεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα συμπίπτουν με την ύπαρξη διαφορετικών κυβερνήσεων, πολιτικών και οικονομικών καταστάσεων. Κάθε μεταρρύθμιση και αντιμεταρρύθμιση χαράζεται μονομερώς χωρίς συνεννόηση και κοινή συμφωνία των κοινωνικών και πολιτικών φορέων. Αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο ως τη μεταπολίτευση, με το αδιάκοπο «ράβε-ξήλωνε» μεταξύ προόδου και συντήρησης. Παθογένειες που εντοπίζονται σε κάθε κύριο εκπαιδευτικό νόμο είναι η ανάγκη έκδοσής πολλών Υ.Α και Π.Δ. γεγονός που δυσχεραίνει, καθυστερεί ή και ακυρώνει την εφαρμογή του νόμου, και το γεγονός ότι σε καμιά εκπαιδευτική μεταρρύθμιση δεν υπήρξε δοκιμαστική εφαρμογή και αξιολόγηση πριν την γενίκευσή της (Μπάκας, 2014). Στον τομέα αυτό θα μπορούσαν να παίξουν σημαντικό ρόλο τα Πειραματικά Σχολεία.

Η μελέτη των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων μέχρι την μεταπολίτευση οδηγεί σε φράσεις όπως «η μεταρρύθμιση που δεν έγινε», (Δημαράς, Σ.1986), «κατάρτα του Σίσυφου» (Καζαμίας, 2011), «σύνδρομο του Κρόνου» (Μπουζάκης, 1991) και «υπουργοκεντρική» εκπαιδευτική πολιτική (Δημαράς, 1979).

Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η περίοδος 1977-1985 καθώς οι αλλαγές που επήλθαν κατά την περίοδο 1981-89 δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως αντιμεταρρύθμιση, αλλά αποτελούν συνέχεια και βάθεμα της μεταρρύθμισης του 1977 .

Αλλά ακόμα και οι «ακυρωμένες» μεταρρυθμίσεις του 1913-'17, του 1929-'30, του 1964 προετοίμασαν το έδαφος για τις αλλαγές που θα ακολουθήσουν, καθώς τα σημαντικότερα στοιχεία τους είτε είχαν διατυπωθεί ως αίτημα ή είχαν θεσμοθετηθεί και ανατράπηκαν, όπως το μονοτονικό, η Δημοτική γλώσσα, η διχοτόμηση της Μέσης Εκπαίδευσης, το σύστημα εισαγωγής στα πανεπιστήμια, οι μεταπτυχιακές σπουδές, η ανάπτυξη της Τ.Ε.Ε., η κατάργηση της έδρας, η ανανέωση της σχολικής γνώσης, η αποκέντρωση. Είναι θέσεις που προτάθηκαν από τους μεγάλους

δημοτικιστές παιδαγωγούς αλλά ακόμα και από συντηρητικούς διανοητές (Μπουζάκης, 2008).

Η ένταξη της χώρας σε υπερεθνικούς οργανισμούς, Ε.Ε., Ο.Ο.Σ.Α. κτλ, λειτουργεί σαν μια ακόμα «πυξίδα» που καθορίζει την κατεύθυνση των στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος και των επιχειρούμενων αλλαγών (Στρατηγική της Λισσαβόνας, «εργαλειοθήκη» Ο.Ο.Σ.Α.) ενώ σημαντική επιρροή στη χάραξη πολιτικής ασκεί και η χρηματοδότηση μέρους των εκπαιδευτικών δράσεων από κονδύλια του Ε.Σ.Π.Α.

Ωστόσο κάποια από τα στοιχεία αλλαγής της εκπαίδευσης, παραμένουν ζητούμενα, παρότι συχνά μπαίνουν ως θέματα στον επιστημονικό και τον πολιτικό λόγο. Το πολλαπλό σχολικό βιβλίο (θεσμοθετήθηκε το 1929) το ακαδημαϊκό απολυτήριο (1964), η παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (1929), η γενίκευση του διαιτούς Νηπιαγωγείου (1985), η συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και πολλά άλλα περιμένουν ακόμα την υλοποίησή τους.

7.1.1 Ο σκοπός των Πειραματικών Σχολείων

Ο σκοπός των Πειραματικών Σχολείων, όπως αυτός ορίζεται από τον ιδρυτικό τους νόμο 4376/1929 είναι η παιδαγωγική επιμόρφωση των μελλοντικών εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευσης και η θεραπεία της παιδαγωγικής επιστήμης. Μάλιστα, ορίζεται ως απαραίτητο προσόν για το διορισμό (ν.4376/1929, άρ.10). Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόστηκε (Βαρμάζης,1998, σ.14- Κατραμάδος, 2008, σ.4), ακυρώνοντας στην πράξη τον έναν από τους δυο λόγους της δημιουργίας τους.

Η διαφοροποίηση των Πειραματικών Σχολείων, σε Πειραματικά των Α.Ε.Ι. (μη ενταγμένα), Πειραματικά ενταγμένα στα Παιδαγωγικά Τμήματα και Πειραματικά των ΠΕΚ με τον 1566/1985 διαφοροποίησε τη σκοποθεσία τους (ν.1566/1985, άρ.31). Στα παλιά Πειραματικά των Πανεπιστημίων Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πάτρας η διατύπωση παραμένει η ίδια : *«για την προαγωγή της παιδαγωγικής έρευνας και την πρακτική άσκηση των φοιτητών και των εκπαιδευτικών της περιοχής στην οποία ανήκουν»* (ν.1566/1985, άρ.31§10). Στα Πειραματικά των ΠΕΚ (πρώην Πρότυπα) ο σκοπός διαφοροποιείται και ορίζεται ως η πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας καθώς και η πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων και μέσων τεχνολογίας (ν.1566/1985, άρ.31§1). Για τα Πειραματικά τα ενταγμένα στα Παιδαγωγικά Τμήματα (πρώην Πρότυπα των Ακαδημιών) *«την προαγωγή της*

ψυχοπαιδαγωγικής και εκπαιδευτικής έρευνας και την πρακτική άσκηση των φοιτητών των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι. και του εκπαιδευτικού προσωπικού της περιοχής στην οποία ανήκουν» (Υ.Α. ΦΕΚ96/1995,τ.β').

Ο ν.3966/2011 ενώνει όλους τους τύπους των Πειραματικών Σχολείων ως Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία με σκοπό τους την παροχή υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης στους μαθητές και την υποστήριξη του στόχου της αριστείας και της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση με τη δημιουργία ομίλων, την προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας σε συνεργασία με τα πανεπιστημιακά τμήματα, την εκπαίδευση των φοιτητών και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, την πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών, μεθόδων διδασκαλίας, εκπαιδευτικού υλικού, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και νέου μοντέλου διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου.

Με τον ν. 4347/2015 διαχωρίστηκαν ξανά σε Πειραματικά, με έμφαση στην έρευνα και τις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών, και σε Πρότυπα με επιλεκτικό χαρακτήρα και επιδίωξη υψηλών επιδόσεων.

Γενικά, η σκοποθεσία των Πειραματικών Σχολείων κινείται σε δυο κατευθύνσεις: την ερευνητική και της επιμόρφωσης- άσκησης φοιτητών και εκπαιδευτικών. Σε καμία από τις δυο κατευθύνσεις δεν υπήρξε οργανωμένη και συγκροτημένη εφαρμογή. Καμία από τις καινοτομίες των τελευταίων χρόνων (ολοήμερο σχολείο, νέα βιβλία, εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, Νέο Σχολείο, σχολεία Ε.Α.Ε.Π και Ε.Τ.Ο.Δ.), δεν δοκιμάστηκε πειραματικά σε αυτά. Πρακτικές ασκήσεις φοιτητών πραγματοποιούνται στα Πειραματικά όπως και σε πολλά άλλα σχολεία, χωρίς τα Πειραματικά να έχουν θεσμικά κεντρικό ρόλο.

Ο θεσμός των ομίλων, που φιλοδοξεί να προσφέρει πολλά στο στόχο της αριστείας και της εκπαίδευσης χαρισματικών μαθητών, δεν έχει την στήριξη που απαιτείται.

7.1.2 Εποπτεία και Διοίκηση

Σε ότι αφορά τη Διοίκηση και την Εποπτεία τα Πειραματικά Σχολεία αποτελούν, κατά την ίδρυσή τους, οργανικό τμήμα του εργαστήριου Πειραματικής Παιδαγωγικής και η σύνδεση με το Πανεπιστήμιο επιτυγχάνεται με τον ορισμό Επόπτη, ο οποίος θα είναι τακτικός καθηγητής της Παιδαγωγικής (ν.4376/1929, άρ.1§2).

Ο Επόπτης, πέρα από τις επιστημονικές, έχει σημαντικές διοικητικές αρμοδιότητες. Μαζί με τον Διευθυντή επιλέγει το εκπαιδευτικό προσωπικό. Εισηγείται τις υπηρεσιακές μεταβολές του προσωπικού (ν.4376, άρ.4) και την επιλογή του

Διευθυντή. Εγκρίνει τις αλλαγές του ωρολογίου και αναλυτικού προγράμματος (ν.4376/1929, άρ.6) και αναθέτει επιστημονικές ή άλλες αρμοδιότητες (ν.4376, άρ.2§3).

Ο Διευθυντής είναι ένας για τα σχολεία όλων των βαθμίδων που συγκροτούν το Πειραματικό Σχολείο. Ενδεικτικό για τη βαρύτητα που δίνει ο νομοθέτης στον ρόλο του είναι το γεγονός ότι ασκεί καθήκοντα Επιθεωρητή για το προσωπικό του (ν.4376, άρ.3) και απαιτούνται αυξημένα προσόντα για την κατάληψη της θέσης (ν.4376/1929, άρ.2§1).

Οι ν.4376/1929 και 4600/1930 εξουσιοδοτούν τον Υπουργό Παιδείας να ρυθμίσει επιμέρους θέματα. Για το σκοπό αυτό θα εκδοθεί Β.Δ. από την κυβέρνηση Τσαλδάρη (Υπουργός Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης). Το Β.Δ. ΦΕΚ550/1935 φανερώνει την κατεύθυνση που παίρνουν τα εκπαιδευτικά πράγματα στην Ελλάδα για τα χρόνια μετά την πτώση της κυβέρνησης Βενιζέλου (Δημαράς, 1986,τ.β', σ.39), με τη διοίκηση των Πειραματικών Σχολείων απόλυτα συγκεντρωτική, και το σύνολο της διοικητικής εξουσίας στα χέρια του Διευθυντή. Διατηρούνται τα Πειραματικά Σχολεία και οι περισσότερες από τις διατάξεις των ν.4376/1929 και 4600/1930, αλλά επιβάλλεται μια γραφειοκρατική - συγκεντρωτική αντίληψη λειτουργίας των Πειραματικών Σχολείων, με την ανάληψη της γενικής εποπτείας τους από το Υπουργείο Παιδείας, με διοικητική παντοδυναμία του Διευθυντή και υποβάθμιση του ρόλου του Επόπτη. Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελεί εκτελεστικό όργανο με αυστηρή επιτήρηση και αξιολόγηση.

Ο ρόλος του Επόπτη περιορίζεται σε επιστημονικά θέματα. Καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς και παρακολουθεί διδασκαλίες τους. Εκτελεί πειραματικές έρευνες και διδασκαλίες. Συγκαλεί το προσωπικό σε συνεδριάσεις (Β.Δ. 550/1935, άρ.2). Μεγάλη σπουδαιότητα αποδίδεται στις συνεδρίες αυτές, τόσο στο Πειραματικό της Αθήνας υπό τον Εξαρχόπουλο όσο και στη Θεσσαλονίκη υπό τον Δελμούζο γιατί αποβλέπουν στην επεξεργασία, διατύπωση και υιοθέτηση από το εκπαιδευτικό προσωπικό μιας συγκεκριμένης παιδαγωγικής στάσης (Τερζής, 1986).

Ενδεικτικό της τάσης για απόλυτο έλεγχο των Πειραματικών Σχολείων και της καταστολής κάθε προοδευτικής φωνής είναι το γεγονός ότι μετά την παραίτηση του Δελμούζου, και για τριάντα περίπου χρόνια, το Πειραματικό της Θεσσαλονίκης θα μείνει χωρίς Επόπτη (Τερζής, 1988, σ.200).

Το βάρος της διοικήσεως του Πειραματικού Σχολείου, του πειθαρχικού ελέγχου των διδασκόντων και των μαθητών και της αξιολόγησης του διδακτικού προσωπικού

αναλαμβάνει ο Διευθυντής. Διευθύνει, επιβλέπει και εκπροσωπεί το Πειραματικό Σχολείο. Ασκεί απόλυτο έλεγχο επί του προσωπικού (Β.Δ. 550/1935,άρ.3).

Ο ν.1566/1985 προβλέπει την έκδοση Υ.Α. για την ρύθμιση της λειτουργίας των Πειραματικών Σχολείων των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Η Υπουργική Απόφαση Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995 (ΦΕΚ96/1995 τ.β') εκδόθηκε το 1995 (Υπουργός Παιδείας Γ. Α. Παπανδρέου). Ορίζεται Εποπτικό Συμβούλιο (αντί του Επόπτη). Το Εποπτικό Συμβούλιο αποτελείται από τον Επόπτη και δύο αναπληρωτές Επόπτες- μέλη ΔΕΠ Παιδαγωγικού Τμήματος, ειδικότητας των Επιστημών της Αγωγής που ορίζονται όπως και οι αναπληρωτές τους, από την Γενική Συνέλευση του Παιδαγωγικού Τμήματος, με πενταετή θητεία. Αρμοδιότητα του Εποπτικού Συμβουλίου είναι η επιστημονική εποπτεία του Πειραματικού Σχολείου (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/160-1995, άρ.3§1), η καθοδήγηση του διδακτικού έργου των εκπαιδευτικών, των πειραματικών προγραμμάτων και ερευνών και συνδέει το Σχολείο με το Παιδαγωγικό Τμήμα και αντίστροφα. Ακόμα, ορίζεται Σχολικός Σύμβουλος ο οποίος θα πρέπει να λειτουργήσει ως φορέας αμφίδρομης ενημέρωσης με τα υπόλοιπα σχολεία. Κάθε σχολική μονάδα αποκτά διοικητική αυτονομία. Για τον συντονισμό των επιμέρους σχολικών μονάδων, το Εποπτικό Συμβούλιο ορίζει έναν εκ των διευθυντών ως Συντονιστή Διευθυντή.

Οι Διευθυντές Δημοτικών Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων επιλέγονται, για τριετή θητεία, από τα Κεντρικά Υπηρεσιακά Συμβούλια (ΚΥΣΠΕ) με τα κριτήρια που ισχύουν και για την επιλογή των Διευθυντών και των άλλων σχολείων. Επιπλέον, προβλέπεται σύνταξη γραπτών εισηγήσεων από τον Σχολικό Σύμβουλο και τον Διευθυντή, αν πρόκειται για εκπαιδευτικό, ή τον Διευθυντή Εκπαίδευσης, αν πρόκειται για Διευθυντή σχολείου. Επιτροπή που αποτελείται από τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου, τον Σχολικό Σύμβουλο και τον Διευθυντή Εκπαίδευσης γνωμοδοτεί επί των αιτήσεων. Η θητεία των Προϊσταμένων των ολιγοθέσιων Δημοτικών Πειραματικών Σχολείων και Πειραματικών Νηπιαγωγείων είναι επίσης τριετής και επιλέγονται από τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΥΣΠΕ), μετά από πρόταση του Εποπτικού Συμβουλίου. Οι αρμοδιότητές τους δεν διαφέρουν από αυτές των Διευθυντών και Προϊσταμένων των άλλων σχολείων (Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995, άρ.4).

Ο ν.3966/2011 (ΦΕΚ118/ 20-5-2011,τ.α´) εισάγει νέους θεσμούς στη λειτουργία και τη διοίκηση των νέων Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων. Η Διοικούσα Επιτροπή Προτύπων Πειραματικών Σχολείων (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), το νέο κεντρικό, παντοδύναμο,

όργανο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας για τριετή θητεία. Γνωμοδοτεί στον Υπουργό Παιδείας για τον ορισμό ενός σχολείου ως Π.Π.Σ. Επιλέγει τον διευθυντή και τους εκπαιδευτικούς των Π.Π.Σ., τον Σχολικό Σύμβουλο και τους εκπαιδευτικούς που μετέχουν στο ΕΠ.Ε.Σ. Ορίζει το πλαίσιο των προτεραιοτήτων των ερευνητικών δραστηριοτήτων των Π.Π.Σ και αποφασίζει για τα κριτήρια επιλογής των μαθητών των Π.Π.Σ., ύστερα από γνώμη των ΕΠ.Ε.Σ. Εγκρίνει τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Σ. για τη δημιουργία των ομίλων και για την κατ' εξαίρεση εγγραφή και φοίτηση σε Π.Π.Σ. μαθητών με πιστοποιημένες ιδιαίτερες ικανότητες (ν.3966/2011, άρ.40).

Το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο καθοδηγεί το σχολείο αλλά έχει ρόλο περισσότερο συμβουλευτικό. Είναι πενταμελές, με τριετή θητεία, και αποτελείται από ένα μέλος Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. Α.Ε.Ι. ή εκπαιδευτικό της δημόσιας πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τον Διευθυντή του σχολείου και δύο εκπαιδευτικούς του Π.Π.Σ. (ν.3966/2011, άρ.41).

Συμπερασματικά, ο ρόλος της Εποπτείας, είτε ως Επόπτης είτε ως Εποπτικό Συμβούλιο ήταν πάντα η επιστημονική καθοδήγηση των Π.Σ. και η σύνδεσή τους με το Πανεπιστήμιο. Οι Επόπτες έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του χαρακτήρα του κάθε Π.Σ. και στη διαμόρφωση της νομοθεσίας, από την εποχή της ίδρυσής τους με τον Εξαρχόπουλο και τον Δελμούζο έως τους πιο σύγχρονους Μπουζάκη, Τερζή, Κασσωτάκη, Παπαναούμ.

Η θέση του Διευθυντή είναι περισσότερο γραφειοκρατική- διοικητική, αν και έχει και παιδαγωγικό- καθοδηγητικό ρόλο. Η επιλογή του, τις περισσότερες φορές, γίνεται από παράγοντες εκτός Π.Σ. (Κ..Υ.Σ.Π.Ε., Π.Υ.Σ.Π.Ε. Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.). Ο συμβουλευτικός ρόλος της Εποπτείας στην επιλογή του έχει θεσμοθετηθεί πολλές φορές, αλλά κάθε φορά υποβαθμίζεται ή καταργείται στην συνέχεια, όπως και η αξιολόγηση του έργου του.

Τα Π.Σ. ανήκουν διοικητικά είτε απευθείας στο Υπουργείο (ν.4736/19929) είτε στην Περιφερειακή Διεύθυνση (ν.3966/2011) είτε στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του νομού τους (ν.1566/1985). Σήμερα ανήκουν διοικητικά στην Περιφερειακή Διεύθυνση, παράλληλα αναφέρονται στον παράλληλο μηχανισμό της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ενώ θέματα προσωπικού, επιλογής στελεχών και λειτουργίας αντιμετωπίζονται από την τοπική Διεύθυνση Εκπαίδευσης. Είναι φανερό ότι το δαιδαλώδες σύστημα διοίκησης δεν μπορεί να είναι λειτουργικό.

7.1.3 Το διδακτικό προσωπικό

Το διδακτικό προσωπικό, σύμφωνα με τον ν.4600/1930 της κυβέρνησης Βενιζέλου, επιλέγεται από τον Επόπτη και τον Διευθυντή του Πειραματικού Σχολείου (ν.4600/1930 άρ.5,6). Έχει ειδικό υπηρεσιακό καθεστώς και προάγεται, τιμωρείται και απολύεται με πρόταση του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου με βάση έγγραφη γνωμοδότηση του Επόπτη και του Διευθυντή (ν.4376/1929, άρ.3, 4§1).

Το ωράριο των εκπαιδευτικών του Γυμνασίου ήταν 18 ώρες διδασκαλίας (4600/1930 άρ.2§2). και προβλεπόταν επιμίσθιο ίσο με το 1/3 του μισθού. Οι δάσκαλοι έπαιρναν ως επιμίσθιο το 1/4 του μισθού τους (4376/1929 άρ.4§3,4). Το 1938, το επιμίσθιο ορίστηκε στο 15% του μισθού (Α.Ν.1297/1938, άρ.14) και αργότερα καταργήθηκε (Κατραμάδος,1993). Νομοθετήθηκε εκπαιδευτική άδεια, εξάμηνης έως ετήσιας διάρκειας, για σπουδές στο εξωτερικό με οικονομική επιβάρυνση του Πανεπιστημίου» (ν.4376/1929, άρ.4§4).

Ο Σύλλογος Διδασκόντων μπορούσε να τροποποιήσει το ωρολόγιο, το αναλυτικό πρόγραμμα και την διδακτέα ύλη με έγκριση του Επόπτη.

Μετά την πτώση της κυβέρνησης Βενιζέλου η διοίκηση και επίβλεψη των εκπαιδευτικών στα Πειραματικά Σχολεία γίνεται αυστηρότατη. Το Β.Δ. 550/ 1935 επιβάλλει τον απόλυτο έλεγχο από τον Διευθυντή σε ότι αφορά τη σωματική κατάσταση, επιμέλεια, την ευσυνειδησία, την επιστημονική και μεθοδική αρτιότητα, την παιδαγωγική κατάρτιση αλλά και τη «εν τω σχολείω και τή κοινωνία» διαγωγή και δράση του.

Η Υ.Α (ΦΕΚ96/ 1995 τ.β') «*Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπ/σης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.*» προβλέπει επιλογή και θητείες για το διδακτικό προσωπικό των Πειραματικών Σχολείων των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Η επιλογή τους γίνεται από το ΚΥΣΠΕ μετά από πρόταση του υπηρεσιακού συμβουλίου (ΠΥΣΠΕ), με βάση τα προσόντα του υποψηφίου, τον ατομικό του φάκελο και την έκθεση του Σχολικού Συμβούλου, ενώ πρόταση μπορεί να κάνει και το Εποπτικό Συμβούλιο του Σχολείου.

Με τον ν.3966/2011 το διδακτικό προσωπικό των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων επιλέγεται με ειδικό τρόπο. Κριτήρια επιλογής είναι οι σπουδές και η εμπειρία των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση των υποψηφίων, με βάση αξιολογικές εκθέσεις, τους προσωπικούς φακέλους τους και από την παρατήρηση στην τάξη από τους οικείους σχολικούς συμβούλους και η προσωπικότητα και η γενική συγκρότηση του

υποψηφίου, όπως αξιολογείται κατά την προφορική συνέντευξη ενώπιον της Δ.Ε.Π.Π.Σ.

Το διδακτικό και εργασιακό ωράριο όλων των εκπαιδευτικών των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων είναι το ίδιο με αυτό των άλλων εκπαιδευτικών, καταργείται, δηλαδή, το προνόμιο του μειωμένου ωραρίου των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που προβλεπόταν από το ν.4600/1930, άρ.2§2).

Ακόμα προβλέπεται η καταβολή ειδικού επιδόματος (ν.3966/2011, άρ.48§8). Το επίδομα αυτό ποτέ δεν καταβλήθηκε και, καθώς η χώρα μπήκε στην περιπέτεια της οικονομικής επιτήρησης και των «μνημονίων», καταργήθηκε.

Προβλέπεται η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ανά διετία καθώς και στο τέλος της πενταετούς θητείας (ν.3966/2011, άρ.50§6). Η ενδιάμεση αξιολόγηση δεν έγινε ούτε το 2015 ούτε το 2017, όπως θα έπρεπε, και το 2018, με τον ν.4530/2018 άρ.97, η θητεία παρατάθηκε για ένα έτος.

Για το διδακτικό προσωπικό προβλέπονται πάντα αυξημένα προσόντα και συχνά κάποια προνόμια, εργασιακά και μισθολογικά, με σκοπό την προσέλκυση των επιθυμητών εκπαιδευτικών τα οποία, πάντα, σε κάποια επόμενη φάση καταργούνται. Τα Π.Σ. θα πρέπει να έχουν ρόλο και την πειραματική εφαρμογή μεθόδων διοίκησης και διαχείρισης προσωπικού πριν την γενίκευσή τους. Η επιτυχημένη διαδικασία επιλογής σχολείων και προσωπικού του 2012-'13 για την λειτουργία και τη στελέχωση των Π.Π.Σ. το αποδεικνύει.

7.1.4 Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων

Σύμφωνα με τον ν.4376/1929 άρ.8, οι μαθητές ανά τάξη στα Πειραματικά Σχολεία είναι τριάντα, αριθμός που ήταν, το μισό του εθνικού μέσου όρου (Κατσίκας & Θεριανός, 2004, σ.152). Η επιλογή των μαθητών για το Δημοτικό γινόταν με ψυχολογικά τεστ, ενώ η εισαγωγή στο Γυμνάσιο μετά από προφορικές και γραπτές εξετάσεις. Από το 1949 καθιερώθηκε η κλήρωση στο Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης για την επιλογή των μαθητών της Α΄ Δημοτικού. Με Υ.Α., τον Σεπτέμβριο του 1959, η κλήρωση θα εφαρμοστεί και στο Δημοτικό του Πειραματικού Αθήνας και στα Πρότυπα Σχολεία των Παιδαγωγικών Ακαδημιών (Ξηροτύρης, 1982, σ.184-186). Οι μαθητές του Δημοτικού φοιτούσαν δωρεάν ενώ για τους μαθητές του Γυμνασίου ίσχυε ή εισφορά που κατέβαλαν όλοι οι μαθητές των δημοσίων Γυμνασίων. Στο Δημοτικό υπήρχε μικτή φοίτηση, ενώ στα Πειραματικά Γυμνάσια φοιτούσαν μόνο αγόρια.

Με το Π.Δ. 497/1981, άρ.5§4, ορίζεται ίση αναλογία φύλων στις εγγραφές των μαθητών. Δίδυμα αδέλφια που κληρώνεται το ένα και παιδιά εκπαιδευτικών εγγράφονται ως υπεράριθμα. Στο Π.Δ. 498/1981 γίνεται αναφορά στα «Πειραματικά Νηπιαγωγεία των Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων». Εγγράφονται, μετά από κλήρωση τα νήπια αυτά που συμπληρώνουν ηλικία 3 ετών και 6 μηνών κατά την 1^η Οκτωβρίου (Π.Δ. 498/1981, άρ.6§1). Η φοίτηση στα Πειραματικά Νηπιαγωγεία είναι διετής (Π.Δ. 498/1981, άρ.3§3).

Η Υ.Α. Φ27/148/Γ1/ 160-1995 (ΦΕΚ 96/1995 τ.β'), άρ.6§1, κατάργησε την διάκριση φύλου. Η καθ' υπέρβαση εγγραφή μαθητών καταργήθηκε με την Υ.Α. Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 και στο εξής οι μαθητές των ειδικών κατηγοριών εγγράφονταν, μειώνοντας αντίστοιχα τον αριθμό των μαθητών της γενικής κλήρωσης. Ο συνολικός αριθμός των μαθητών ανά τάξη ορίστηκε στους 25. Προβλέπεται ειδική κλήρωση για αδέλφια ήδη φοιτούντων μαθητών σε ποσοστό 20%.

Η κλήρωση παραμένει ως τρόπος εισαγωγής στα Πρότυπα Πειραματικά Νηπιαγωγεία και Δημοτικά με τον ν.3966/2011 (άρ.44§3,6) και ορίζεται ίσος αριθμός αγοριών και κοριτσιών. Στα Π.Π. Λύκεια προβλέπονται εξετάσεις ή τεστ δεξιοτήτων, με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ, η οποία αποφασίζει και για τον τρόπο εισαγωγής στα Π.Π. Γυμνάσια. Τελικά εφαρμόστηκαν και στα Π.Π. Γυμνάσια εξετάσεις. Εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν το 2013 και το 2014 και στη συνέχεια, με τον ν.4327/2015, αρ.11§5, επανήλθε η κλήρωση για τα Πειραματικά Γυμνάσια και Λύκεια και οι εξετάσεις παρέμειναν για τα Πρότυπα.

Ο θεσμός των Ομίλων δημιουργήθηκε για πρώτη φορά με στόχο την αριστεία και την *εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα αλλά και μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες* (ν.3966/2011, άρ.36§δ). Για τη φοίτηση των μαθητών προβλέπεται διαδικασία επιλογής που απαιτεί την σύμφωνη γνώμη του δασκάλου για το Δημοτικό, του Διευθυντή και του Συντονιστή του μαθήματος στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για μαθητές των ΠΠΣ, ή του Διευθυντή και του αρμόδιου Σχολικού Συμβούλου για τους μαθητές των υπόλοιπων σχολείων. Η διαδικασία αυτή, στην πράξη, δεν εφαρμόστηκε και η εγγραφή στους ομίλους γίνεται με απλή αίτηση.

Η επιλογή των μαθητών για τα Πειραματικά Νηπιαγωγεία και τα Δημοτικά γίνεται πάντα με κλήρωση. Για τα Πειραματικά Γυμνάσια και Λύκεια το εκκρεμές των εξωτερικών πιέσεων για σχολεία υψηλών επιδόσεων και επιτυχιών από την μια και το αίτημα του ανοίγματος των Π.Σ. σε όλες τις κοινωνικές ομάδες και της

αντιπροσωπευτικότητας του μαθητικού πληθυσμού, παλινδρομεί ανάμεσα στην επιλογή με εξετάσεις και την κλήρωση. Αλλά ακόμα και με την κλήρωση δύσκολά μπορούμε να μιλάμε για αντιπροσωπευτικότητα, αφού είναι σαφές ότι υπάρχει έμμεση κοινωνική επιλογή των μαθητών (Μπουζάκης, 2010, σ.80). Τελικά, η σημερινή Σολομώντεια διευθέτηση, του διαχωρισμού Πειραματικών με εισαγωγή με κλήρωση και Προτύπων με εξετάσεις, να είναι η πιο σωστή για την παρούσα συγκυρία, αρκεί στο μέλλον να γίνει συγκριτική αξιολόγηση και να προκύψουν τα απαραίτητα συμπεράσματα.

7.2 Συγκριτικοί Πίνακες

Πίνακας 1: Κυριότερη Νομοθεσία Πειραματικών Σχολείων

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Η Νομοθεσία	<p>Ο νόμος 4376/1929 (ΦΕΚ Α' 300/21-8-1929) «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημιαίς Αθηνών και Θεσσαλονίκης»</p> <p>Ο νόμος 4600/1930 (ΦΕΚ Α' 149/19-5-1930) «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 4276»</p>	<p>Το Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ 550/1935(4) /14-11-1935)</p> <p>«Περί εκτελέσεως των νόμων 4376, 4600 περί ιδρύσεως Πειραματικών Σχολείων εν τοις Πανεπιστημιαίς.... και 6379 ... περί διοικήσεως της εκπαιδεύσεως....»</p>	<p>Ο ν. 309/1976 (ΦΕΚ100/3-4-1976)</p> <p>«Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαιδεύσεως»</p> <p>Τα Προεδρικά Διατάγματα 483/1977 «Περί Οργανώσεως και Λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων Δημοσίας και Ιδιωτικής Εκπαιδεύσεως» & 484/1977 «Περί Οργανώσεως και Λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων» και 497 & 498/1981 περί τροποποίησης των παραπάνω</p>	<p>Ο νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167/1985)</p> <p>«Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαιδεύσεως και άλλες διατάξεις»</p> <p>Οι Υπουργικές Αποφάσεις Φ27/148/Γ1/160 - 14/2/1995 (ΦΕΚ96/1995 τ. β')</p> <p>«Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπ/σης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.» και Φ27/803/Γ1/942 - 21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ. β')</p> <p>«Αριθμός μαθητών κατά τάξη στα Πειραματικά Σχολεία»</p>	<p>Ο νόμος 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις.</p>	<p>Νόμος 4327/2015 (ΦΕΚ 50/ 14-5-2015 τ.α')</p> <p>Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτ. εροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.</p> <p>Νόμος 4530/2018 (ΦΕΚ 59/30-3-2018 τ.α')</p> <p>Ρυθμίσεις θεμάτων μεταφορών και άλλες διατάξεις</p>

Πίνακας 2.Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο	Κυβέρνηση Βενιζέλου. Πρόγραμμα δράσης για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας, της οικονομίας και ανασυγκρότηση της παραγωγικής δομής. Προσφυγικό πρόβλημα Διεθνής οικονομική κρίση Διάδοση του προγράμματος του Κ.Κ.Ε- «φάντασμα του κομμουνισμού» ανησυχεί την αστική τάξη	Πτώχευση της οικονομίας. Παραίτηση Βενιζέλου Αλληπάλληλα πραξικοπήματα Κονδύλης ανατρέπει Κυβέρνηση Τσαλδάρη Παλινόρθωση της Μοναρχίας	Πτώση της δικτατορίας Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Καθιέρωση αβασίλευτης Δημοκρατίας Καταλυτικές αλλαγές σε κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό επίπεδο Ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ	Σημαντικές πολιτικές μεταβολές Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου- ΠΑΣΟΚ Ενίσχυση του κράτους πρόνοιας Αλλαγές στο θεσμικό-κοινωνικό πλαίσιο Μετά την ένταξη στην ΕΟΚ-Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) και Κοινотικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ)- σημαντικοί οικονομικοί πόροι «Ιδεολογία της αλλαγής»- ριζοσπαστικά αιτήματα	Κυβέρνηση Γ. Α. Παπανδρέου Άσχημη οικονομική κατάσταση- κίνδυνος χρεοκοπίας Οικονομικός έλεγχος από ΔΝΤ, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ΕΕ-δανειακές συμβάσεις Λαϊκή δυσανεμία για σκληρά μέτρα λιτότητας και την ασυνέπεια προεκλογικών εξαγγελιών Παραίτηση κυβέρνησης Παπανδρέου-κυβέρνηση Συνεργασίας υπό Λ. Παπαδήμο	Κυβέρνηση Αλ. Τσίπρα. Εξάμηνη διαπραγμάτευση με τους δανειστές. Δημοψήφισμα και στην συνέχεια εκλογές στις 20/9/2015

Πίνακας 3: Η Εκπαιδευτική Πολιτική

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Η εκπαιδευτική πολιτική	Εκπαιδευτικός Δημοτικισμός Νεωτεριστικό παιδαγωγικό-διδασκτικό πλαίσιο-Σχολείο Εργασίας Τεχνικο-επαγγελματική Εκπαίδευση	Εξουδετέρωση της μεταρρύθμισης και επιστροφή στο παλιό πνεύμα Γραφειοκρατική αντίληψη και συγκεντρωτισμός	Κατοχύρωση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης Απαλείφη της συνταγματικής διάταξης του 1911, που κατοχύρωνε την καθαρεύουσα ως επίσημη γλώσσα του κράτους Επαναφορά της δωρεάν εκπαίδευσης Πρωθείται η συνεκπαίδευση των δυο φύλων	Η μεταρρύθμιση του 1976-77 δεν ανατρέπεται «Εκδημοκρατισμός» της Εκπαίδευσης Κατάργηση του Επιθεωρητή και θεσμοθέτηση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα και έκδοση σύγχρονων διδακτικών βιβλίων Ίδρυση πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων 4ετούς φοίτησης - Ίδρυση ΤΕΙ Διοίκηση Πανεπιστημίων με δημοκρατικές διαδικασίες και συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας	Υπ. Παιδείας: Α. Διαμαντοπούλου Συνένωση σχολικών μονάδων ν. 4009/2011 για τα ΑΕΙ Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα σε 800 Δημ. Σχολεία Κατάργηση των ολοήμερων τμημάτων ολιγοθέσιων σχολείων Κατάργηση της Πρόσθετης Στήριξης Μείωση επιχορηγήσεων προς τις Σχολικές Επιτροπές	Ο ν.4327/2015 για την επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης κρίθηκε αντισυνταγματικός. ο ν.4485/17 « <i>Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις</i> » ανέτρεψε πολλές από τις διατάξεις του ν.4009/2011 για τα Α.Ε.Ι. Με τον ν.4547/2018 (καταργήθηκε θεσμός του Σχολικού Συμβούλου - σημαντικές αλλαγές στη δομή της εκπαίδευσης.
					Υπερεθνικές στρατηγικές Στρατηγική της Λισσαβόνας «Εργαλειοθήκη» Ο.Ο.Σ.Α. Χρηματοδοτήσεις από το Ε.Σ.Π.Α.	

Πίνακας 4: Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	Παιδαγωγική κατάρτιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών Β'βάθμιας εκπαίδευσης. «θεραπεία της Παιδαγωγικής Επιστήμης»	Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930	Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930	Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι Η προαγωγή της παιδαγωγικής έρευνας Η πρακτική άσκηση των φοιτητών και των εκπαιδευτικών Πειραματικά Σχολεία των ΠΕΚ Η πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Η πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας Η πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών κ.α. μέσω εκπαιδευτικής τεχνολογίας»	Εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και δοκιμή νέων μεθόδων και μέσων διδασκαλίας Εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα- υποστήριξη του στόχου της αριστείας μέσω λειτουργίας ομίλων	Η εφαρμογή νέων προγραμμάτων, εκπαιδευτικό υλικό, διδακτικές μέθοδοι, τρόποι διοίκησης και λειτουργίας της σχολικής μονάδας με στόχο τη συναγωγή συμπερασμάτων αξιοποιήσιμων για τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής και αξιοποιούνται για τις πρακτικές ασκήσεις φοιτητών

Πίνακας 5: Θεσμοί Διοίκησης

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης	<p>Επόπτης Τακτικός καθηγητής της Παιδαγωγικής με ρόλο τη σύνδεση με Πανεπιστήμιο και έλεγχος του Σχολείου</p> <p>Ακριβής δικαιοδοσία με Προεδρικό Διάταγμα</p> <p>Ρόλος στη διαμόρφωση της νομοθεσίας</p> <p>Διευθυντής Ενιαία Διεύθυνση Καθήκοντα Γενικού Επιθεωρητή και Επιθεωρητή Δημοτικής Εκπαίδευση</p> <p>Σύλλογος Διδασκόντων Μεταβολή του ωρολογίου- αναλυτικού προγράμματος- διάταξης της ύλης «<i>χάριν πειραματισμού</i>»</p>	<p>Η εξουσία του Επόπτη περιορίζεται σε απολύτως παιδαγωγικά θέματα-μειωμένος ρόλος</p> <p>Διοικητική παντοδυναμία του Διευθυντή</p> <p>Σύλλογος Διδασκόντων: εκτελεστικό όργανο, αυστηρά επιτηρούμενο και συνεχώς αξιολογούμενο και κρινόμενο.</p>	<p>Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930</p>	<p>Εποπτικό Συμβούλιο: Τρία μέλη ΔΕΠ Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικότητας των Επιστημών της Αγωγής. Ορίζονται Γενική Συνέλευση του Παιδαγωγικού Τμήματος με αντικείμενο: Επιστημονική έρευνα Πρακτικές ασκήσεις φοιτητών Σύνδεση με Παν/μιο Διοικητικές και αξιολογικές αρμοδιότητες</p> <p>Σχολικός Σύμβουλος: φορέας αμφίδρομης ενημέρωσης και μεταφοράς γνώσεων, με τα υπόλοιπα σχολεία.</p> <p>Συντονιστής Δ/ντής-Ανεξάρτητες Σχολικές Μονάδες με Διευθυντές – Προϊστάμενους</p> <p>Ενιαίος Σύλλογος Διδασκόντων- Σύλλογοι διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας</p>	<p>Συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης</p> <p>Εθνικό επίπεδο: Διοικούσα Επιτροπή Προτύπων Πειραματικών Σχολείων</p> <p>Σχολικής μονάδα: Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο</p> <p>Σύλλογος Διδασκόντων με περιορισμένες αρμοδιότητες</p> <p>Πανεπιστήμια συνδέονται με ΠΠΣ χωρίς διοικητικές αρμοδιότητες</p> <p>Τα ΠΠΣ υπάγονται διοικητικά στον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης</p> <p>Διευθυντής του Π.Π.Σ.- τετραετή θητεία- επιλέγεται και αξιολογείται ανά διετία από Δ.Ε.Π.Π.Σ</p> <p>Υποδιευθυντής του Π.Π.Σ. επιλέγεται από ΕΠ.Ε.Σ.- αξιολογείται ανά διετία από Δ.Ε.Π.Π.Σ</p> <p>Διοικητικό- υποστηρικτικό προσωπικό: Ψυχολόγος, δύο διοικητικοί υπάλληλοι, επιστάτης</p>	<p>Ο Διευθυντής και Υποδιευθυντής επιλέγονται όπως και των άλλων Σχολείων. Δεν πραγματοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες αξιολόγησης.</p>

Πίνακας 6: Το Εκπαιδευτικό Προσωπικό

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Διδακτικό προσωπικό	Ειδικό εργασιακό καθεστώς (αμοιβή, ωράριο, εκπαιδευτική άδεια, μεταθέσεις) Επιλέγεται από Επόπτη και Διευθυντή	Αναλυτική περιγραφή των καθηκόντων Επίβλεψη των φοιτητών κατά τις πρακτικές ασκήσεις Απόλυτος έλεγχος από Διευθυντή σε ότι αφορά την σωματική κατάσταση, επιμέλεια, την ευσυνειδησία, την επιστημονική και μεθοδική αρτιότητα, την παιδαγωγική κατάρτιση αλλά και τη «εν τω σχολείω και τ? κοινωνία» διαγωγή και δράση του	Καμία μεταβολή	Επιλέγεται με ειδικό τρόπο από το ΚΥΣΠΕ Τριετής θητεία με επανάκριση Αξιολόγηση από Υπηρεσιακό Συμβούλιο, Σχολικό Σύμβουλο, Εποπτικό Συμβούλιο, ΚΥΣΠΕ	Συνεχής και συστηματική αξιολόγηση Επιλογή με ειδικό τρόπο- πενταετής θητεία Με θετική αξιολόγηση από το Ε.Π.Σ. ανανέωση της θητείας μία ακόμη πενταετία Οι εκπαιδευτικοί των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται κατά τη διάρκεια της πενταετούς θητείας Αξιολόγηση από το ΕΠ.Ε.Σ. ανά διετία,	Παράταση της πενταετούς θητείας για ένα χρόνο. Δεν πραγματοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες διαδικασίες αξιολόγησης.

Πίνακας 7: Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων

	<u>Μεταρρύθμιση του 1929-1930</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1932-1940)</u>	<u>Συμπληρώσεις-τροποποιήσεις του Ν. 4376/1929 (1974-1981)</u>	<u>Η μεταρρύθμιση του 1985</u>	<u>Το νέο θεσμικό πλαίσιο - 2011</u>	<u>Τροποποιήσεις του Ν. 3966/2011</u>
Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	<p>Προνομιακός αριθμός μαθητών ανά τάξη (30) Δημοτικό: είκοσι αγόρια και δέκα κορίτσια ανά τάξη Γυμνάσιο: μόνο αγόρια Επιλογή των μαθητών: Δημοτικό- ψυχολογικά τεστ Γυμνάσιο- προφορικές και γραπτές εξετάσεις</p>	<p>Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930</p>	<p>Ολοένα και αυξανόμενη πίεση από γονείς του « ανερχόμενου κοινωνικού μεσοστρώματος» Πειραματικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία δεν έχουν σχολική περιφέρεια Ρύθμιση των εγγραφών των μαθητών. Εισαγωγή με κλήρωση Ίση αναλογία φύλων στις εγγραφές</p>	<p>Ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας Χωρίς διάκριση φύλλου Εγγραφή με κλήρωση από τριμελή επιτροπή γονέων Ειδική κλήρωση για αδέρφια μαθητών και παιδιά εκπαιδευτικών (20% των θέσεων) Έως 25 μαθητές ανά τάξη</p>	<p>Εγγραφή στα Π. Π. Νηπιαγωγεία και Δημοτικά με κλήρωση Εγγραφή σε Π.Π. Γυμνάσιο με βάση προϋποθέσεις με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ύστερα από πρόταση ΕΠ.Ε.Σ. Εισαγωγή των μαθητών σε Π.Π. Λύκειο γίνεται ύστερα από εξετάσεις ή δοκιμασία (τεστ) δεξιοτήτων, με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ύστερα από πρόταση ΕΠ.Ε.Σ. Εγγραφή και φοίτηση μαθητών με πιστοποιημένες ιδιαίτερες ικανότητες σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 1% Όμιλοι Αριστείας που αξιοποιούν τις αυξημένες ικανότητες μαθητών</p>	<p>Διαχωρισμός Πειραματικών και Προτύπων. Εισαγωγή με κλήρωση στα Πειραματικά, εξετάσεις στα Πρότυπα</p>

7.3 Συμπεράσματα

Ο ν.3966/2011 ήρθε να εκσυγχρονίσει το νομοθετικό πλαίσιο των Πειραματικών Σχολείων και να θέσει τη λειτουργία τους σε νέα βάση. Το αίτημα για Πρότυπα και Πειραματικά Σχολεία ενισχύεται σε ένταση, εξαιτίας της κοινωνικής πίεσης για σχολεία με ειδικές συνθήκες εκπαίδευσης (πραγματικές ή φημολογούμενες), από τα μεσαία κοινωνικά στρώματα που εξαιτίας της οικονομικής κρίσης αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα θεωρούμενα «καλά» ιδιωτικά σχολεία και αναζητούν το, κατά τη γνώμη τους, αντίστοιχο στο δημόσιο σχολείο. Έντονη είναι η απαίτηση τους για «καλά» δημόσια σχολεία και αναβίωση των παλιών Προτύπων με πολλαπλά φίλτρα επιλογής και εξετάσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι με την ανακοίνωση της πρόθεσης του Υπουργείου για αλλαγή του θεσμικού πλαισίου των Πειραματικών Σχολείων ο Τύπος κατακλύστηκε από τίτλους όπως «*Επανερχονται τα Πρότυπα-Πειραματικά σχολεία*» ή «*Αναβιώνουν τα Πειραματικά Σχολεία*» και με κείμενα που, ούτε λίγο ούτε πολύ, διαφαινόταν ότι σκοπός τους είναι να δημιουργηθούν δημόσια σχολεία που θα λειτουργούν όπως τα «διακεκριμένα» ιδιωτικά.

Δημιουργείται έτσι ένα σχολείο που αντί να δημιουργεί άριστους μαθητές, τους επιλέγει με συνεχείς εξετάσεις, δημιουργώντας γι' αυτούς ένα πλασματικό μαθησιακό περιβάλλον και οδηγώντας έτσι στην σχολική επιτυχία σαν αυτοεκπληρούμενη προφητεία με στόχευση στην επιλογή και όχι στην εκπαίδευση.

Αντίθετα, η επιστημονική κοινότητα, δια της Συνόδου των Προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων (Θεσσαλονίκη, 5&6/2/2011), προτείνει να πολλαπλασιαστούν τα Πειραματικά Σχολεία και να λειτουργήσουν ως παιδαγωγικά και διδακτικά εργαστήρια με μαθητικό δυναμικό αντιπροσωπευτικό του μαθητικού δυναμικού των σχολείων όλης της χώρας, ώστε πορίσματα από τις δράσεις που υλοποιούνται, να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο σύνολο της ελληνικής εκπαίδευσης.

Το ζητούμενο είναι τα Πειραματικά Σχολεία να υλοποιούν σήμερα το αυριανό σχολείο. Φυσικά, δεν υπάρχει κανένας λόγος ομοιομορφίας στη λειτουργία και τα αναλυτικά προγράμματα. Αντίθετα, θα πρέπει κάθε ένα από αυτά, με τη βοήθεια του Πανεπιστημίου στο οποίο ανήκει, να διαφοροποιείται και να διαμορφώνει το δικό του χαρακτήρα και κατεύθυνση. Έτσι θα έχουμε Πειραματικά Σχολεία που θα δίνουν έμφαση στις Νέες τεχνολογίες, στις Ξένες Γλώσσες, στα Μαθηματικά, στην διδασκαλία της Ελληνικής

Γλώσσας και Λογοτεχνίας, στις Φυσικές Επιστήμες αλλά και στα Εικαστικά, τη Μουσική, τον Αθλητισμό. Και ακόμα, σχολεία που θα αναζητήσουν τρόπους αντιμετώπισης της σχολικής αποτυχίας ή της σχολικής περιθωριοποίησης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και θα προωθήσουν την ισότητα των φύλων ή την πολυπολιτισμική συνύπαρξη. Πού αλλού θα πρέπει να δοκιμαστεί η συνεκπαίδευση μαθητών αναπηρίες και ειδικές ανάγκες και, αφού αξιολογηθεί, να γενικευτεί;

Τα παραπάνω μπορούν να αποτελέσουν θέματα παραπέρα έρευνας, ως προς τις υφιστάμενες εκπαιδευτικές ανάγκες, τον τρόπο εφαρμογής και αξιολόγησης των δράσεων, τις απόψεις των εμπλεκόμενων φορέων και τα διεθνή πρότυπα και πρακτικές.

Μια τέτοια προσέγγιση του Πειραματικού Σχολείου δεν είναι ισοπεδωτική, ούτε αδιαφορεί για τους μαθητές που έχουν ξεχωριστά ταλέντα ή δυνατότητες. Αντίθετα στοχεύει στο μαθησιακό περιβάλλον που θα επιτρέψει «σε όλα τα λουλούδια να ανθίσουν». Γιατί ...

«Το γνήσιο δημοκρατικό καθεστώς, δεν προορίζεται ούτε συμφέρον έχει να συμπίεσει και να πνίξει, αλλά ν' απελευθερώσει και ν' αναφτερώσει τα εκλεκτά άτομα, τις εξέχουσες προσωπικές δυνάμεις που βρίσκονται μέσα στο κοινωνικό σώμα.

Η δέσμευση και ο περιορισμός έρχεται κατόπι, σε μια άλλη περιοχή συνθηκών του συλλογικού βίου: η Δημοκρατία δεν ανέχεται το «προνόμιο» των ολίγων όταν τούτο αναιρεί την αδαμάντινη αρχή της: ίσες ευκαιρίες για όλους».

Ε. Π. Παπανούτσος, *Αγώνες και αγωνία για την Παιδεία*, Αθήνα, 1965

Βιβλιογραφία

- Αναγνωστόπουλος, Λ. (2010) *Πρότυπα ή Πειραματικά Σχολεία; Ο ρόλος και η λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση. Ένα τέλος... ή μια Νέα Αρχή*. Αθήνα: Πρακτικά Συνεδρίου ΕΛ.Μ.Ε. Προτύπων.
- Αποστολόπουλος, Κ. (2010) «*Πρότυπα ή Πειραματικά Σχολεία; Ο ρόλος και η λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση. Ένα τέλος... ή μια Νέα Αρχή*». Αθήνα: Πρακτικά Συνεδρίου, ΕΛ.Μ.Ε. Προτύπων.
- Βαϊνά, Μ.(2007) *Ανίχνευση της ιδέας της Επιχειρηματικότητας στην Ιστορία της Παιδαγωγικής*. ΑΣΠΑΙΤΕ: Αθήνα ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3456/1020.pdf> στις 2/7/20187
- Βαρμάζης, Ν. (1998) *Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η ιστορία ενός υποδειγματικού ελληνικού σχολείου (1934-1998)*. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης – Παιδεία.
- Βεργόπουλος, Κ. (1978) *Η ελληνική οικονομία από το 1926 ως το 1935, στο Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΕ. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
- Γιαννικόπουλος, Α. (1991) *Καινοτομίες στο Ανώτερο Δημοτικό Παρθεναγωγείο του Βόλου, στο: Αλέξανδρος Π. Δελμούζος. Παιδαγωγός και Μεταρρυθμιστής*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Δελμούζος Αλ. (1929) *Οι πρώτες προσπάθειες στο Μαράσλειο 1923-29*. Αθήνα: Εκδόσεις Δημητράκου.
- Γκοβάρης, Χ. & Ρουσάκης, Ι. (2008) *Ευρωπαϊκή Ένωση – Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Γληνός, Δ. (1929) «*Τα εκπαιδευτικά νομοσχέδια : η νέα παράσταση της παλιάς κωμωδίας*». Εφημ. «Ακρόπολις» (9/6/1929).
- Δελμούζος, Α. (1950) *Το κρυφό σχολειό (1908-1911)*. Αθήνα: Γαλλικό Ινστιτούτο.
- Δημαράς, Α. (επιμ.) (1985) *Μίλτος Κουντουράς – Κλείστε τα σχολεία* (Εκπαιδευτικά Άπαντα), τόμ. Α' και Β'. Αθήνα: Γνώση.
- Δημαράς, Α. (1979) *Υπουργείο παιδείας κι εκπαιδευτική πολιτική. Σύγχρονα θέματα: (4)*, σ. 3-8.
- Δημαράς, Α. (1986) *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε, τ.α'-β'*. Αθήνα: Ερμής.

- Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2015) Επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας, 16/2/2015. Ανακτήθηκε από <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=677798>, στις 2/7/2018.
- Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2015) Ανακοίνωση παραίτησης της Δ.Ε.Π.Π.Σ. 19/2/2015. ανακτήθηκε από <https://www.protothema.gr/greece/article/452958/epta-paraitiseis-gia-ta-peiramatika-sholeia-pliris-rixi-me-balta/> στις 2/7/2018.
- Δρίζης, Α. (1996) *Η εμπειρία μου στο ΠΣΠΘ*. Χρονικά, τχ. 6, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 68-70
- Dewey, J. (1980) *Εμπειρία και εκπαίδευση : δοκίμιο*. Αθήνα: Γλάρος.
- Dewey, J. (1982) *Το σχολείο και η κοινωνία*. Αθήνα: Γλάρος.
- Εξαρχόπουλος, Ν. (1927) *Εισαγωγή εις την παιδαγωγικήν*. τ.α'-β', Έκδοση Δ'. Αθήνα: Δημητράκος.
- Ευαγγελόπουλος, Σπ. (1987) *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Δανά, Ευαγγελόπουλος, Σπ. (1998^{α'}) *Ελληνική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Ευαγγελόπουλος, Σπ. (1998^{β'}) *Οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Γεωργιάδης, Μ. (2010) *Η ίδρυση του πρώτου Πειραματικού Σχολείου από τον J. Dewey: σκοποί και όροι λειτουργίας*, Δημερίδα για τα δέκα χρόνια λειτουργίας του Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Μακεδονίας, 8, 9 Μαΐου 2010. Ανακτήθηκε από http://ppl.pplpamak.eu/lykpuom/ekdiloseis/10_diimerida/PDF/A/GEORGIADHS.pdf στις 2/7/2018.
- Θέμελης, Γ. (1961) *Μια Εικοσαετία στη διεύθυνση του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*. Χρονικά, τχ. 59, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 161-171
- Καζαμίας, Α. (2002) *Για μια νέα ανάγνωση της ιστορικο-συγκριτικής μεθόδου: προβλήματα και σχεδίασμα*. Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. τχ. 1, σ. 9-22.
- Καζαμίας, Α. (2011) *Η κατάρα του Σίσυφου στην Ελληνική Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, 1964-2000. Μια κοινωνικο-πολιτική και πολιτισμική ερμηνεία επιμέλεια*. στο Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης - Όψεις και Απόψεις, τόμος Β', επ. Μπουζάκης. Αθήνα: Gutenberg.
- Καζαμίας, Α. & Καλογιαννάκη, Π. (2003) *Συγκριτική Παιδαγωγική: Επιστημολογική και μεθοδολογικά ζητήματα*. Επιστήμες της Αγωγής, τ.1/2003,. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ, σ. 7-24

Καλέρη, Αικ. (2012) «Ερμηνευτικός Κύκλος: μια ανάλυση της λογικής δομής της μεθόδου της ερμηνείας στις ανθρωπιστικές επιστήμες». 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας της Επιστήμης. Δεκέμβριος 2012. Αθήνα.

Καλογιαννάκη, Π. (2011) *Συγκριτική παιδαγωγική Επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα: Κύριοι εκπρόσωποι*. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Ίων.

Καραμηνάς, Ιγ. & Ψάλτη Ε. (2002) *Μίλτος Κουντουράς και Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης (1927-1930): Μια Πρωτοποριακή Παιδαγωγική Προσπάθεια- Ένα Ανεκπλήρωτο Όραμα*. 2ο Διεθνές Συνέδριο: *Η Παιδεία Στην Αυγή Του 21ου Αιώνα. Ιστορικό-Συγκριτικές Προσεγγίσεις*, Πανεπιστήμιο Πατρών 4 - 6 Οκτωβρίου 2002.

Ανακτήθηκε από

<http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio2/praktika/karaminas.htm> στις 22-7-2018

Καραφύλλης, Α. (2002) *Νεοελληνική Εκπαίδευση. Δυο αιώνες μεταρρυθμιστικών προσπαθειών*. Αθήνα: Κριτική.

Κασσωτάκης, Μ. (2006) «Ο ρόλος των Πειραματικών Σχολείων των Πανεπιστημίων στη σύγχρονη εποχή». Χρονικά, τχ. 16, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 119

Κασσωτάκης, Μ (2006^α) Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Αθηνών (Π.Σ.Π.Α) παρελθόν, παρόν και μέλλον. Χρονικά, τχ. 16. Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 89

Κατραμάδος, Μ. (1993) *Το θεσμικό πλαίσιο του Πειραματικού Σχολείου, θεωρία και πράξη*. Χρονικά, τχ. 3. Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ.3-13

Κατραμάδος, Μ. (2008) *Ο θεσμός της εποπτείας στο Πειραματικό Σχολείο*, Χρονικά, τχ. 18, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 26,33

Κατσίκας, Χ., & Θεριανός, Κ. (2004) *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 2004*. Αθήνα: Σαββάλας.

Κονδύλης, Θ. (2009) *Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η Ελλάδα (1928-1932). Η διπλωματική πολιτική και η οικονομία*. Αθήνα: Ίαμβος.

Κουλούρη, Χρ. (2001) *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και κοινωνική αλλαγή*. εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» 14/10/01.

Κουμέντος, Ιωαν. (2017) *Προβληματισμοί και προβλήματα από την εφαρμογή του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου*, 12/02/2017. Ανακτήθηκε από <https://www.esos.gr/print/48998> στις 2/7/2018.

- Κουντουράς, Μ., (1985) *Κλείστε τα σχολεία*. Αθήνα: Γνώση.
- Κουτσαμάνης, Α. (1989) *Μίλτος Κουντουράς: Ο ιδεολόγος δάσκαλος, ο καινοτόμος παιδαγωγός, ο ρηζικέλευθος σύμβουλος*. τχ. 4, Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου.
- Κρεμμυδάς, Β. (1986) *Νεότερη Ιστορία- ελληνική και ευρωπαϊκή*. Αθήνα: Γνώση.
- Κριβάς, Σπ. (1999) *Παιδαγωγική Επιστήμη (Βασική θεματική)*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λιάμπας, Γ. (2009) *Σχολικές επιδόσεις και εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο: Η περίπτωση του Γυμνασίου του ΠΣΠΘ (1950 -1967)*. Διπλωματική Εργασία στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στις Επιστήμες της Αγωγής. Π.Τ.Δ.Ε. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Λιάμπας, Α. (2011) *Πρότυπα Πειραματικά Σχολεία και Παιδαγωγικά Τμήματα ΑΕΙ*. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/2KCgDy0> στις 2/7/2018.
- Μαρκαντώνης, Ι. (2002) *Τύποι και χρήσεις των πειραματικών σχολείων: δομολειτουργική διαφοροποίηση και δυναμική κατά τους όρους της εκπαιδευτικής πολιτικής στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής σκοποθεσίας*. Δημερίδα: *Το σχολείο στην τρίτη χιλιετία*, 20- 21/10/2000, Αθήνα. σ. 39-40
- Ματθαίου, Σ. (Επιμ.) (2012) *Συγκριτική Σπουδή της Εκπαίδευσης Θεωρήσεις, Ζητήματα, Διεθνείς εκπαιδευτικές τάσεις και πολιτικές*. Αθήνα.
- Ματσαγγούρας, Η. (1996) *Θεωρία της Διδασκαλίας. (Η προσωπική θεωρία ως πλαίσιο στοχαστικοκριτικής ανάλυσης)*. Αθήνα: Συμμετρία.
- Ματσόπουλος, Α. (2008) *Καλό το «έξυπνο» σχολείο, αλλά τι κάνουμε με τα Έξυπνα Παιδιά του Σχολείου;*. ιστοσελίδα Alfavita 6/2/2008.
- Μαυρογορδάτος, Γ. (1982) *Μελέτες και κείμενα για την περίοδο 1909-1940*, Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκουλα.
- Μπάκας, Θ. (2014) *Εισαγωγή στην Εκπαιδευτική Πολιτική*, Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα, Δεκέμβριος 2014. Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Ανακτήθηκε από <http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1320> στις 20 7-2018.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2000) *Τι χρειάζονται τα πειραματικά σχολεία*. 5-11-2000, εφ. ΤΟ ΒΗΜΑ.
- Μπουζάκης, Σ. (1991) *Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις κατά τη δεκαετία του '80: μια αναλυτική-ερμηνευτική προσέγγιση των νέων προσπαθειών και των νέων αδιεξόδων, στο*

- Παγκόσμια κρίση στην Εκπαίδευση. 5^ο Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, επιμ. Ι. Κανάκης-Ι. Πυργιωτάκης, Αθήνα: Gutenberg.
- Μπουζάκης, Σ., (1999) *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1999)*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπουζάκης, Σ., (2002) *Εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, Γενική και Τεχνικοεπαγγελματική Εκπαίδευση, Τεκμήρια-Μελέτες*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπουζάκης, Σ. (2008) *Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα (1974-2000) σε Ευρωπαϊκό Πλαίσιο. Συγκλίσεις, Αποκλίσεις, προοπτικές*, Ανακτήθηκε από www.alba.acg.edu/media/2665/bouzakis-presentation-2007.pdf στις 20 7-2018
- Μπουζάκης, Σ. (2009^{α'}) *Εισηγητική Έκθεση για τον εκδημοκρατισμό και Εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου των Πειραματικών Σχολείων*, Πάτρα .
- Μπουζάκης, Σ. (2009^{β'}) *Σχέδιο Π.Δ. για τα Πειραματικά Σχολεία του Πανεπιστημίου Πατρών*, Πάτρα.
- Μπουζάκης, Σ., (2009^{γ'}) *Το σχέδιο Π.Δ. για τα πειραματικά Σχολεία του πανεπιστημίου Πατρών: Μια Καινοτομική προσέγγιση, Ο ρόλος και η λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση. Ένα τέλος... ή μια Νέα Αρχή:.* Πάτρα .
- Μπουζάκης, Σ. (επιμ.) (2010) *Το Σχέδιο Π.Δ. για τα Πειραματικά Σχολεία του Πανεπιστημίου Πατρών: Μία Καινοτομική προσέγγιση. Συνέδριο ΕΛΜΕ Προτύπων, Ο ρόλος και η λειτουργία των Πειραματικών Σχολείων στη Δημόσια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική, σ. 82
- Μπουζάκης, Σ. (2012) *Συγκριτική παιδαγωγική : Μεθοδολογικές, θεωρητικές προσεγγίσεις - Διεθνής εκπαίδευση - Εκπαίδευση εκπαιδευτικών - Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση - Παγκοσμιοποίηση και εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg .
- Ξηροτύρης, Ι. (1968) *«Χρονικά» του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*. Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 5. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα,
- Ξηροτύρης, Ι. (1982) *Μνήμες και Παρατηρήσεις*, Επετηρίδα, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο.
- ΟΛΜΕ (2011) *Η θέση της ΟΛΜΕ για τα Πρότυπα – Πειραματικά Σχολεία και το σχετικό νομοσχέδιο*, www.olme.gr 13/4/2011, Αθήνα.
- Ο.Ο.Σ.Α. (2011) *Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις*. Ανακτήθηκε από <https://goo.gl/qj6azd> , στις 22/7/2018

Ο.Ο.Σ.Α. (2017) Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017-Ελλάδα. Ανακτήθηκε από https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017-el_el.pdf στις 22-7-2018

Ουδατζής, Ν. (2002) *Μεθοδολογικά Ζητήματα Προσέγγισης και Ερμηνείας της Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Η Χρηστική Αξία και οι Δυνατότητες της Ερμηνευτικής Μεθόδου στη Διαδικασία Μελέτης και Κατανόησής της*. 2ο Διεθνές Συνέδριο: *Η Παιδεία στην Αυγή του 21ου αιώνα*, Εργαστήριο Ιστορικού Αρχείου Νεοελληνικής και Διεθνούς Εκπαίδευσης, Πάτρα. Ανακτήθηκε από <http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/eriande/synedria/synedrio2/praktika/oudatzis.htm> στις 2/7/2018.

Ουδατζής, Ν. (2003) *Η διαδικασία διαμόρφωσης μιας εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής πρότασης σε σχέση με το διεθνές συγκείμενο περιβάλλον. Η σύνθεση, αντίθεση, συγκρότηση και εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών επιλογών μέσα από τη διερεύνηση του Ν. 2525/97*. στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός και η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση*, σ.123-132. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπαναούμ, Ζ. (2010) *Πειραματικά σχολεία των Πανεπιστημίων: περιορισμοί πλαισίου για την αναβάθμιση του ρόλου τους*. Δημερίδα: *Το Πειραματικό Σχολείο: καινοτομία και έρευνα*, 8 &9-5-2010, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Γυμνάσιο - Λύκειο Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π. (2011) Δελτίο τύπου Πανελλήνια Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού: «Σχέδιο Νόμου «Θεσμικό πλαίσιο των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις», 28-4-2011. Ανακτήθηκε από http://www.eng.auth.gr/posdep/PEPRAGMENA_POSDEP-2011-2013-periexomena.pdf , στις 22/7/2018

Πούλος, Α. (2010) *Η ανάδειξη των δυνατοτήτων των ταλαντούχων μαθητών ένας παιδαγωγικός στόχος για τα πειραματικά σχολεία των Α.Ε.Ι.* Δημερίδα: *Το Πειραματικό Σχολείο: καινοτομία και έρευνα*, 8 &9-5-2010. Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Γυμνάσιο - Λύκειο Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Πυργιωτάκης, Ι. (2004) *Ερμηνευτική προσέγγιση εκπαιδευτικών νόμων και νομοσχεδίων:*

μια απόπειρα διαμόρφωσης ενός σχεδίου εργασίας. Στο Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα: Πρακτικά του 4ου Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, 28-30 Μαΐου 2004, Αλεξανδρούπολη. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη, σ. 73-86

Πυργιωτάκης, Ι.Ε. & Παπαδάκης, Ν.Ε. (1999α) *Ερμηνευτική Μέθοδος και Τάξη του Λόγου στην εκπαιδευτική πολιτική: η περίπτωση του ημερήσιου τύπου*, στο Κ. Χάρης, Ν. Πετρουλάκης & Σ. Νικόδημος (Επιμ.) *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα: Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, (Ναύπακτος, 1998). Αθήνα: Ατραπός, τόμος β, σελ. 73-99

Πυργιωτάκης, Ι.Ε. & Παπαδάκης, Ν.Ε. (1999β) *Ερμηνευτική Μέθοδος γύρω από την εκπαιδευτική πολιτική και μεταρρύθμιση, ζητήματα αλήθειας και μεθόδου*, στο Κ. Χάρης, Ν. Πετρουλάκης & Σ. Νικόδημος (Επιμ.), *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα: Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, (Ναύπακτος, 1998). Αθήνα: Ατραπός, τόμος β, σελ. 853-858

Ράπτης, Π. (2007) *Η εκπαιδευτική μεταρρυθμιστική κίνηση του Μεσοπολέμου στην Ελλάδα: συνάψεις και αποκλίσεις στον κύκλο της θεσμικής ασυνέχειας*, Πρακτικά Συνεδρίου: *Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι Προκλήσεις της Εποχής μας* 17 -5-2007, Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Σχολή Επιστήμων Αγωγής, σ.106.

Σκληράκη, Ε. (1994) *Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών: οδοιπορικό μέσα στο χρόνο*. Αθήνα: Σμίλη.

Τατάκης, Β. (1993) *Απομνημονεύματα. Βιογραφική μυθιστορία*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Τερζής, Ν.(1986) *Η Παιδαγωγική του Αλ. Δελμούζου: Συστηματική εξέταση του έργου και της δράσης του*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Τερζής, Ν. (1988) *Εκπαιδευτική Πολιτική και Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Τερζής, Ν. (1987) *Ο Α.Π. Δελμούζος στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1928-1945)*. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης – Παιδεία.

Τερζής, Ν. (1992) «Η επανέκδοση του περιοδικού και ο ρόλος του πειραματικού», *Χρονικά*, τχ. 1. Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ.7

Τερζής, Ν. (1994) «*Το αναμενόμενο ΠΔ για τα Πειραματικά Σχολεία των ΑΕΙ και οι*

- προσδοκίες από την ενδεχόμενη έκδοση του. Χρονικά, τχ. 4, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ. 3-10
- Τερζής, Ν. (1996) «Αλέξανδρου Π. Δελμούζου έπαινος». Χρονικά, τχ. 6, Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο, σ.10-15
- Τερζής, Ν. (1997) «Η κρίση της ελληνικής εκπαίδευσης και ο ρόλος ενός πειραματικού σχολείου». Φλώρινα: Μακεδόν.
- Τιμητική Έκδοση Των Μαθητριών Του (1976) *Μίλτος Κουντουράς: Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης, 1927-1930*, Αθήνα: Γνώση.
- Τρίμη-Κύρου, Κ. (2011) «Πειραματικά - Πρότυπα» σχολεία: μια αντίφαση και μια και μια παγίδα, 14-1-2011, εφημερίδα «ΑΥΓΗ».
- ΥΠ.Π.Δ.Β.Μ.Θ. (2010) *Ενημερωτικό σημείωμα για θέματα στο Υπουργικό Συμβούλιο, 29/12/2010*. Ανακτήθηκε από <https://www.diorismos.gr/ekpaideush/9402/themata-paideias-pou-tha-suzhththoun-aurio-sto-upourgiko-sumvoulio>, στις 7/7/2018
- Φράγκος, Χρ. (1999) *Ψυχοπαιδαγωγική. Θέματα Παιδαγωγικής Ψυχολογίας - Πορείας Διδακτικής και Μάθησης*. 37η έκδοση. Αθήνα: Gutenberg.
- Φραγκουδάκη, Α. (1977) *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι. Άγονοι αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο*. Αθήνα: Κέδρος.
- Χατζηστεφανίδης, Θ. (1990) *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (1821-1986)*. Αθήνα: Παπαδήμας.

Παράρτημα

Πίνακας 8, Παράρτημα: Χρονολογικός Πίνακας Νομοθεσίας των Πειραματικών Σχολείων στην Ελλάδα

ΕΤΟΣ	ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ-ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑ
1914	Κυβέρνηση Βενιζέλου Υπ. Παιδείας Ι. Τσιριμώκος	Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ. 334/18-11-1914), <i>«Περί προσαρτήσεως προτύπων δημοτικών σχολείων εις διδασκαλεία τινά του κράτους»</i>
1929	Κυβέρνηση Βενιζέλου Υπ. Παιδείας Κ. Γοντικας	Νόμος 4397/1929, <i>«Περί Στοιχειώδους Εκπαιδεύσεως»</i>
1929	Κυβέρνηση Βενιζέλου Υπ. Παιδείας Κ. Γοντικας	Νόμος 4373/1929, <i>«Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων της Μέσης Εκπαιδεύσεως»</i>
1929	Κυβέρνηση Βενιζέλου Υπ. Παιδείας Κ. Γοντικας	Νόμος 4376/1929 (ΦΕΚ: Α' 300/1929), <i>«Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»</i>
1930	Κυβέρνηση Βενιζέλου Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου	Νόμος 4600/1930 (ΦΕΚ149/9-5-1930 τ.α'), <i>Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 4376/1929 «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις Αθηνών και Θεσσαλονίκης»</i>
1933	Κυβέρνηση Παναγή Τσαλδάρη Υπ. Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης	Νόμος 5802/1933 (ΦΕΚ. 286/29-9-1933), <i>«Περί Ιδρύσεως Παιδαγωγικών Ακαδημιών»</i>
1935	Κυβέρνηση Κονδύλη Υπ. Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης	Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ 550/14-11-1935), <i>«Περί εκτελέσεως των νόμων 4375, 4600 περί ιδρύσεως Πειραμ. Σχολείων εν τοις Πανεπιστημίσις... και 6379 ... περί διοικήσεως της εκπαιδεύσεως....»</i>
1935	Κυβέρνηση Κονδύλη Υπ. Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης	Νομοθετικό Διάταγμα (ΦΕΚ 519-2/11/1935), <i>"Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εκπαιδευτικών κτλ νόμων"</i>
1937	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Κ. Γεωργακόπουλος	Αναγκαστικός Νόμος 770/1937 (ΦΕΚ 263/13-7-1937), <i>«Περί των σχολείων Μέσης Εκπαιδεύσεως»</i>
1938	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Κ. Γεωργακόπουλος	Αναγκαστικός Νόμος 952/1937 (ΦΕΚ 469/19-10-1937), <i>«Περί ιδρύσεως οργανισμού προς έκδοσιν σχολικών κτλ βιβλίων»</i>

1938	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Κ. Γεωργακόπουλος	Αναγκαστικός Νομός 1297/1938 (ΦΕΚ 251/6-7-1938), «Περί συμπληρώσεως και τροποποιήσεως εκπαιδευτικών τινών Νόμων».
1939	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Ι. Μεταξάς	Αναγκαστικός Νόμος 1849/1939 (ΦΕΚ 300/25-7-1939), «Περί των σχολείων Μέσης Εκπαιδύσεως»
1939	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Ι. Μεταξάς	Αναγκαστικός Νόμος 1800/1939 (ΦΕΚ 244/17-7-1939), «Περί Αστικών Σχολείων αμφοτέρων των φύλων»
1939	Δικτατορία Μεταξά Υπ. Παιδείας Ι. Μεταξάς	Αναγκαστικός Νόμος 1849/1939 (ΦΕΚ 300/25-7-1939), «Περί των σχολείων Μέσης Εκπαιδύσεως»
1964	Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου	Νομοθετικό Διάταγμα 4425/1964 (ΦΕΚ 216/11-11-1964), «Περί ιδρύσεως Πανεπιστημίου εν Πάτραις»
1964	Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου	Νόμος 4376/1964 (ΦΕΚ 182/24-10-1964), «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής (Στοιχειώδους και Μέσης) εκπαιδύσεως»
1967	Δικτατορία 1967-1974	Αναγκαστικός Νομός 129/1967 (ΦΕΚ 1663/25-9-1967), «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής Εκπαιδύσεως και άλλων τινών διατάξεων»
1976	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Νόμος 309/1976 , (ΦΕΚ 100/30-4-1976), «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαιδύσεως»
1977	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Προεδρικό Διάταγμα 483/1977 (ΦΕΚ 149/ 01-06-1977 Τχ. Α'), «Περί οργανώσεως και λειτουργίας των δημοτικών σχολείων δημόσιας και ιδιωτικής εκπαιδύσεως »
1977	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Προεδρικό διάταγμα 484/1977 (ΦΕΚ 149/1-6-1977 Α'), «Περί Οργανώσεως και Λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων»
1977	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Νόμος 576/1977 (ΦΕΚ 102/13-04-1977 τ.Α'), «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της μέσης και ανωτέρας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαιδύσεως»
1977	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Νόμος 682/1977 (ΦΕΚ 244/01-09-1977 τ.Α'), «Περί ιδιωτικών σχολείων γενικής εκπαιδύσεως και σχολικών οικοτροφείων»
1977	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Γ. Ράλλης	Προεδρικό Διάταγμα 15/1977 (ΦΕΚ 9/14-01-1977 τ.Α'), «Περί συστάσεως και συνθέσεως υπηρεσιακών και πειθαρχικών συμβουλίων του προσωπικού της γενικής εκπαιδύσεως».

1978	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Ι. Βαρβιτσιώτης	Προεδρικό Διάταγμα 627/1978 (ΦΕΚ 135/30-8-1978), «Περί ιδρύσεως και προαγωγής δημοτικών Σχολείων»
1978	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή Υπ. Παιδείας Ι. Βαρβιτσιώτης	Προεδρικό Διάταγμα 631/1978 (ΦΕΚ 138/4-9-1978), «Περί ιδρύσεως μεικτού Πειραματικού Σχολείου Γυμνασίου-Λυκείου εις το Πανεπιστήμιο Πατρών και συστάσεως θέσεων Γενικού Επιθεωρητή Μέσης Εκπαιδεύσεως και Λυκειάρχου»
1981	Κυβέρνηση Γ. Ράλλη Υπ. Παιδείας Β. Κοντογιαννόπουλος	Προεδρικό Διάταγμα 497/1981 (ΦΕΚ 134 - 25.05.1981 Τχ. Α'), «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως διατάξεων του Π.Δ. 483/1977 (ΦΕΚ 149/ 01-06-1977 Τχ. Α') «Περί οργανώσεως και λειτουργίας των δημοτικών σχολείων δημόσιας και ιδιωτικής εκπαιδεύσεως»
1981	Κυβέρνηση Γ. Ράλλη Υπ. Παιδείας Β. Κοντογιαννόπουλος	Προεδρικό Διάταγμα 498/1981 (ΦΕΚ 134 - 25.05.1981 Τχ. Α'), «Περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και αντικαταστάσεως διατάξεων του Π.Δ. 484/1977(ΦΕΚ 149 - 01.06.1977 Τχ. Α') «Περί οργανώσεως και λειτουργίας των δημόσιων και ιδιωτικών νηπιαγωγείων»
1982	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης	Νόμος 1268/1982 , (ΦΕΚ 87-16.07.1982), «Για Τη Δομή και Λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων»
1982	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης	Προεδρικό Διάταγμα 582 , (ΦΕΚ 106- 31.08.1982), «Ίδρυση ημερήσιων λυκείων γενικής εκπαίδευσης και σύσταση θέσεων λυκειάρχων- διευθυντών»
1982	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης	Νόμος 1304/1982 , (ΦΕΚ 144-07.12.1982), «Για την Επιστημονική Παιδαγωγική Καθοδήγηση και τη Διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις»
1983	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης	Νόμος 1404/1983 , (ΦΕΚ 73-24.11.1983), «Δομή και Λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων»
1985	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Απ. Κακλαμάνης	Νόμος 1566/1985 , (ΦΕΚ 167-30.09.1985), «Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»
1988	Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Αντώνης Τρίτσης	Υπουργική Απόφαση Δ/5716/15.4.1988- (ΦΕΚ 217/Β/21.4.1988), «Ρύθμιση θεμάτων επιλογής και τοποθέτησης διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»
1995	Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου	Υπουργική Απόφαση Φ27/148/Γ1/160 -14/2/1995 (ΦΕΚ 96/1995 τ. β'), «Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.»

1997	Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπ. Παιδείας Γ. Αρσένης	Νόμος 2525/1997 (ΦΕΚ 188/23-9-1997, τ. Α'), « <i>Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις</i> »
1998	Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπ. Παιδείας Γ. Αρσένης	Υπουργική Απόφαση Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ. β'), « <i>Αριθμός μαθητών κατά τάξη στα Πειραματικά Σχολεία</i> »
2003	Κυβέρνηση Κ. Σημίτη Υπ. Παιδείας Π. Ευθυμίου	Νόμος 3194/2003 (ΦΕΚ 267/ 20.11.2003 τ.α'), « <i>Ρύθμιση εκπαιδευτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις</i> »
2005	Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή (Νεότερου) Υπ. Παιδείας Μ. Γιαννάκου	Υπουργική Απόφαση Φ51/603/97285/Α1 (ΦΕΚ 1394/2005 τ. β'), « <i>Ορισμός 28 Πειραματικών Ολοήμερων Σχολείων</i> »
2011	Κυβέρνηση Γ. Α. Παπανδρέου Υπ. Παιδείας Αν. Διαμαντοπούλου	Νόμος 3966/2011 (ΦΕΚ 118/24-5-2011 τ.α'), « <i>Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις</i> »
2015	Κυβέρνηση Αλ. Τσίπρα Υπ. Παιδείας Αρ. Μπαλτάς	Νόμος 4327/2015 (ΦΕΚ 50/ 14-5-2015 τ/α') <i>Επείγοντα μέτρα για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.</i>
2018	Κυβέρνηση Αλ. Τσίπρα Υπ. Παιδείας Κ. Γαβρόγλου	Νόμος 4530/2018 (ΦΕΚ 59/30-3-2018 τ.α') Ρυθμίσεις θεμάτων μεταφορών και άλλες διατάξεις

Πίνακας 9, Παράρτημα: Η μεταρρύθμιση Βενιζέλου (1929-1932)

<p>Ο νόμος 4376/1929 (ΦΕΚ Α' 300/21-8-1929) «Περί ιδρύσεως πειραματικών σχολείων εν τοις Πανεπιστημίαις Αθηνών και Θεσσαλονίκης» Ο νόμος 4600/1930 (ΦΕΚ Α' 149/19-5-1930) «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου 4276»</p>	
<p>Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κυβέρνηση Βενιζέλου. Πρόγραμμα δράσης για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας, της οικονομίας και ανασυγκρότηση της παραγωγικής δομής. • Προσφυγικό πρόβλημα • Διεθνής οικονομική κρίση • Διάδοση του προγράμματος του Κ.Κ.Ε-«φάντασμα του κομμουνισμού» ανησυχεί την αστική τάξη
<p>Η εκπαιδευτική πολιτική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτικός Δημοτικισμός • Νεωτεριστικό παιδαγωγικό-διδασκτικό πλαίσιο- Σχολείο Εργασίας • Τεχνικο-επαγγελματική Εκπαίδευση
<p>Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Παιδαγωγική κατάρτιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών Β'βάθμιας εκπαίδευσης. • «θεραπεία της Παιδαγωγικής Επιστήμης»
<p>Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης</p>	<p>Επόπτης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τακτικός καθηγητής της Παιδαγωγικής με ρόλο τη σύνδεση με Πανεπιστήμιο και έλεγχος του Σχολείου • Ακριβής δικαιοδοσία με Προεδρικό Διάταγμα • Ρόλος στη διαμόρφωση της νομοθεσίας <p>Διευθυντής</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενιαία Διεύθυνση Καθηκόντα Γενικού Επιθεωρητή και Επιθεωρητή Δημοτικής Εκπαίδευσης <p>Σύλλογος Διδασκόντων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεταβολή του ωρολογίου- αναλυτικού προγράμματος- διάταξης της ύλης «<i>χάρην πειραματισμού</i>»
<p>Διδακτικό προσωπικό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικό εργασιακό καθεστώς (αμοιβή, ωράριο, εκπαιδευτική άδεια, μεταθέσεις) • Επιλέγεται από Επόπτη και Διευθυντή
<p>Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προνομακός αριθμός μαθητών ανά τάξη (30) • Δημοτικό: είκοσι αγόρια και δέκα κορίτσια ανά τάξη • Γυμνάσιο: μόνο αγόρια • Επιλογή των μαθητών: <ul style="list-style-type: none"> ○ Δημοτικό- ψυχολογικά τεστ ○ Γυμνάσιο- προφορικές και γραπτές εξετάσεις

Πίνακας 10, Παράρτημα: Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929 (1935)

Το Βασιλικό Διάταγμα (ΦΕΚ 550/1935(4) /14-11-1935)	
«Περί εκτελέσεως των νόμων 4376, 4600 περί ιδρύσεως Πειραμ. Σχολείων εν τοις Πανεπιστημίαις... και 6379 ... περί διοικήσεως της εκπαιδεύσεως...»	
Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο	<ul style="list-style-type: none"> • Πτώχευση της οικονομίας. Παραίτηση Βενιζέλου • Αλληπάλληλα πραξικοπήματα • Κονδύλης ανατρέπει Κυβέρνηση Τσαλδάρη • Παλινόρθωσης της Μοναρχίας
Η εκπαιδευτική πολιτική	<ul style="list-style-type: none"> • Εξουδετέρωση της μεταρρύθμισης και επιστροφή στο παλιό πνεύμα • Γραφειοκρατική αντίληψη και συγκεντρωτισμός
Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930
Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης	<ul style="list-style-type: none"> • Η εξουσία του Επόπτη περιορίζεται σε απολύτως παιδαγωγικά θέματα- μειωμένος ρόλος • Διοικητική παντοδυναμία του Διευθυντή • Σύλλογος Διδασκόντων: εκτελεστικό όργανο, αυστηρά επιτηρούμενο και συνεχώς αξιολογούμενο και κρινόμενο.
Διδακτικό προσωπικό	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλυτική περιγραφή των καθηκόντων • Επίβλεψη των φοιτητών κατά τις πρακτικές ασκήσεις • Απόλυτος έλεγχος από Διευθυντή σε ότι αφορά την σωματική κατάσταση, επιμέλεια, την ευσυνειδησία, την επιστημονική και μεθοδική αρτιότητα, την παιδαγωγική κατάρτιση αλλά και τη «εν τω σχολείω και τή κοινωνία» διαγωγή και δράση του
Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930
Πρακτικές ασκήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Υποχρέωση φοίτησης στους πτυχιούχους Φιλοσοφικής- Θεολογικής Σχολής και Σχολής Φυσικών και Μαθηματικών που θα εργαστούν ως εκπαιδευτικοί • Η απαγόρευση διορισμού καθηγητή χωρίς το παιδαγωγικό πτυχίο αίρεται • Λήψη παιδαγωγικού πτυχίου και μετά το διορισμό με χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας «μετά πλήρων αποδοχών»

Πίνακας 11, Παράρτημα: Συμπληρώσεις- τροποποιήσεις του Ν.4376/1929 (1977-‘81)

<p>Ο ν.309/1976 (ΦΕΚ100/3-4-1976) «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της γενικής εκπαίδευσέως» Τα Προεδρικά Διατάγματα 483/1977 «Περί Οργανώσεως και Λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων Δημοσίας και Ιδιωτικής Εκπαίδευσέως» & 484/1977 «Περί Οργανώσεως και Λειτουργίας των Δημοσίων και Ιδιωτικών Νηπιαγωγείων» και 497 & 498/1981 περί τροποποίησης των παραπάνω</p>	
<p>Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πτώση της δικτατορίας • Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή • Καθιέρωση αβασίλευτης Δημοκρατίας • Καταλυτικές αλλαγές σε κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό επίπεδο • Ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ
<p>Η εκπαιδευτική πολιτική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κατοχύρωση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης Απαλείφη της συνταγματικής διάταξης του 1911, που κατοχύρωνε την καθαρεύουσα ως επίσημη γλώσσα του κράτους • Επαναφορά της δωρεάν εκπαίδευσης • Προωθείται η συνεκπαίδευση των δυο φύλων
<p>Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων</p>	<p>Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930</p>
<p>Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης</p>	<p>Όπως ορίζεται από ν.4376/1929 και 4600/1930</p>
<p>Διδακτικό προσωπικό</p>	<p>Καμία μεταβολή</p>
<p>Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ολοένα και αυξανόμενη πίεση από γονείς του «ανερχόμενου κοινωνικού μεσοστρώματος» • Πειραματικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία δεν έχουν σχολική περιφέρεια • Ρύθμιση των εγγραφών των μαθητών. Εισαγωγή με κλήρωση • Ίση αναλογία φύλων στις εγγραφές

Πίνακας 12, Παράρτημα: Η μεταρρύθμιση του 1985

<p>Ο νόμος 1566/1985 (ΦΕΚ 167/1985) <i>«Δομή και Λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»</i> Οι Υπουργικές Αποφάσεις Φ27/148/Γ1/160 -14/2/1995 (ΦΕΚ96/1995 τ. β') <i>«Οργάνωση, λειτουργία και υπαγωγή Πειραματικών σχολείων πρώην Παιδαγωγικών Ακαδημιών στα Παιδ. Τμήματα Δημ. Εκπ/σης και Νηπιαγωγών των Α.Ε.Ι.»</i> και Φ27/803/Γ1/942 -21/9/1998 (ΦΕΚ 1031/1998 τ. β') «Αριθμός μαθητών κατά τάξη στα Πειραματικά Σχολεία»</p>	
<p>Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικές πολιτικές μεταβολές • Κυβέρνηση Α. Παπανδρέου- ΠΑΣΟΚ • Ενίσχυση του κράτους πρόνοιας • Αλλαγές στο θεσμικό- κοινωνικό πλαίσιο • Μετά την ένταξη στην ΕΟΚ-Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) και Κοινοτικά Πλάγια Στήριξης (ΚΠΣ)- σημαντικοί οικονομικοί πόροι • «Ιδεολογία της αλλαγής»- ριζοσπαστικά αιτήματα
<p>Η εκπαιδευτική πολιτική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η μεταρρύθμιση του 1976- 77 δεν ανατρέπεται • «Εκδημοκρατισμός» της Εκπαίδευσης • Κατάργηση του Επιθεωρητή και θεσμοθέτηση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου • Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα και έκδοση σύγχρονων διδακτικών βιβλίων • Ίδρυση πανεπιστημιακών Παιδ. Τμημάτων 4ετούς φοίτησης - Ίδρυση ΤΕΙ • Διοίκηση Πανεπιστημίων με δημοκρατικές διαδικασίες και συμμετοχή της πανεπιστημιακής κοινότητας
<p>Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων</p>	<p>Πειραματικά Σχολεία των Α.Ε.Ι</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η προαγωγή της παιδαγωγικής έρευνας • Η πρακτική άσκηση των φοιτητών και των εκπαιδευτικών <p>Πειραματικά Σχολεία των ΠΕΚ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η πρακτική παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών • Η πειραματική εφαρμογή προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας • Η πειραματική χρήση σχολικών βιβλίων, οπτικοακουστικών κ.α. μέσων εκπαιδευτικής τεχνολογίας»
<p>Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμοί διοίκησης</p>	<p>Εποπτικό Συμβούλιο: Τρία μέλη ΔΕΠ Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικότητας των Επιστημών της Αγωγής. Ορίζονται Γενική Συνέλευση του Παιδαγωγικού Τμήματος με αντικείμενο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιστημονική έρευνα • Πρακτικές ασκήσεις φοιτητών • Σύνδεση με Παν/μιο • Διοικητικές και αξιολογικές αρμοδιότητες <p>Σχολικός Σύμβουλος: φορέας αμφίδρομης ενημέρωσης και μεταφοράς γνώσεων, με τα υπόλοιπα σχολεία.</p> <p>Συντονιστής Δ/ντής- Ανεξάρτητες Σχολικές Μονάδες με Διευθυντές – Προϊστάμενους</p> <p>Ενιαίος Σύλλογος Διδασκόντων- Σύλλογοι διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας</p>
<p>Διδακτικό προσωπικό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγεται με ειδικό τρόπο από το ΚΥΣΠΕ • Τριετής θητεία με επανάκριση

	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιολόγηση από Υπηρεσιακό Συμβούλιο, Σχολικό Σύμβουλο, Εποπτικό Συμβούλιο, ΚΥΣΠΕ
Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεξάρτητα από τον τόπο κατοικίας • Χωρίς διάκριση φύλλου • Εγγραφή με κλήρωση από τριμελή επιτροπή γονέων • Ειδική Κλήρωση για αδέρφια μαθητών και παιδιά εκπαιδευτικών (20% των θέσεων) • Έως 25 μαθητές ανά τάξη

Πίνακας 13 , Παράρτημα: Το νέο θεσμικό πλαίσιο (2011)

Ο νόμος 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Τδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις.	
Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο	<ul style="list-style-type: none"> • Κυβέρνηση Γ. Α. Παπανδρέου • Άσχημη οικονομική κατάσταση- κίνδυνος χρεοκοπίας • Οικονομικός έλεγχος από ΔΝΤ, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ΕΕ-δανειακές συμβάσεις • Λαϊκή δυσαρέσκεια για σκληρά μέτρα λιτότητας και την ασυνέπεια προεκλογικών εξαγγελιών • Παραίτηση κυβέρνησης Παπανδρέου- κυβέρνηση Συνεργασίας υπό Λ. Παπαδήμο
Η εκπαιδευτική πολιτική	<ul style="list-style-type: none"> • Υπ. Παιδείας: Α. Διαμαντοπούλου • Συνένωση σχολικών μονάδων • ν.4009/2011 για τα ΑΕΙ • Ενιαίο αναμορφωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε 800 Δημ. Σχολεία • Κατάργηση των ολοήμερων τμημάτων ολιγοθέσιων σχολείων • Κατάργηση της Πρόσθετης Στήριξης • Μείωση επιχορηγήσεων προς τις Σχολικές Επιτροπές • Ελλειμματική λειτουργία του διοικητικού μηχανισμού
Σκοπός των Πειραματικών Σχολείων	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών • Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και δοκιμή νέων μεθόδων και μέσων διδασκαλίας • Εκπαίδευση μαθητών με υψηλές μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα- υποστήριξη του στόχου της αριστείας μέσω λειτουργίας ομίλων
Εποπτεία- Διεύθυνση – Θεσμική διοίκησης	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης • Εθνικό επίπεδο: Διοικούσα Επιτροπή Προτύπων Πειραματικών Σχολείων • Σχολικής μονάδα: Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο • Σύλλογος Διδασκόντων με περιορισμένες αρμοδιότητες • Πανεπιστήμια συνδέονται με ΠΠΣ χωρίς διοικητικές αρμοδιότητες • Τα ΠΠΣ υπάγονται διοικητικά στον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης • Διευθυντής του Π.Π.Σ.- τετραετή θητεία- επιλέγεται και αξιολογείται ανά διετία από Δ.Ε.Π.Π.Σ • Υποδιευθυντής του Π.Π.Σ. επιλέγεται από ΕΠ.Ε.Σ.- αξιολογείται ανά διετία από Δ.Ε.Π.Π.Σ • Διοικητικό- υποστηρικτικό προσωπικό: Ψυχολόγος, δύο διοικητικοί υπάλληλοι, επιστάτης
Διδακτικό προσωπικό	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεχής και συστηματική αξιολόγηση • Επιλογή με ειδικό τρόπο- πενταετής θητεία • Με θετική αξιολόγηση από το Ε.Π.Ε.Σ. ανανέωση της θητείας μία ακόμη πενταετία • Οι εκπαιδευτικοί των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων δεν μετατίθενται ούτε αποσπώνται κατά τη διάρκεια της πενταετούς θητείας • Αξιολόγηση από το ΕΠ.Ε.Σ. ανά διετία,
Οι μαθητές των Πειραματικών Σχολείων	<ul style="list-style-type: none"> • Εγγραφή στα Π. Π. Νηπιαγωγεία και Δημοτικά με κλήρωση • Εγγραφή σε Π.Π. Γυμνάσιο με βάση προϋποθέσεις με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ύστερα από πρόταση ΕΠ.Ε.Σ.

	<ul style="list-style-type: none">• Εισαγωγή των μαθητών σε Π.Π. Λύκειο γίνεται ύστερα από εξετάσεις ή δοκιμασία (τεστ) δεξιοτήτων, με απόφαση της Δ.Ε.Π.Π.Σ., ύστερα από πρόταση ΕΠ.Ε.Σ.• Εγγραφή και φοίτηση μαθητών με πιστοποιημένες ιδιαίτερες ικανότητες σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 1%• Όμιλοι Αριστείας που αξιοποιούν τις αυξημένες ικανότητες μαθητών
--	--